

personele

FERDINAND POST

DIE EKONOMIESE STRUKTUUR EN ONTWIKKELINGS-
MOONTLIKHEDE VAN NOORD-KAAPLAND

deur

THEODORE MALAN

Verhandeling voorgelê ter gedeeltelike
voldoening aan die vereistes vir die graad

M. COM.

in die Fakulteit van Ekonomiese Wetenskappe
aan die Potchefstroomse Universiteit vir
Christelike Hoër Onderwys

POTCHEFSTROOM
Oktober 1968

B E D A N K I N G S

Graag wil ek van hierdie geleentheid gebruik maak om my opregte dank en waardering uit te spreek teenoor die volgende persone en instansies wat met hierdie studie behulpsaam was.

Prof. D.P. Erasmus wat as studie-leier opgetree het, vir hulp, aanmoediging en belangstelling.

Dr. E.J. van der Merwe van die Reserwebank vir sy waardevolle leiding en inisiatief, wie se hulp grootliks verantwoordelik was vir hierdie studie.

Dr. T.A. du Plessis van die Afdeling Ekonomiese Beplanning van die Departement van Beplanning vir sy waardevolle wenke verleen by die berekening van sekere groothede.

Die Hulpbronne- en Beplanningsadviesraad, wat dit moontlik gemaak het om die studie te onderneem.

Die Buro vir Statistiek asook die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing vir die gebruikmaking van ongepubliseerde statistiek.

Alle instansies, persone en staatsdepartemente wat nie hier genoem is nie, maar wat in een of ander vorm behulpsaam was met die studie.

Laastens dank ook aan my ouers vir hulle volgehoue belangstelling, aanmoediging en geldelike bystand deur al die jare.

T. MALAN

POTCHEFSTROOM
Oktober 1968

I N H O U D S O P G A W E

AFDELING A

DIE EKONOMIESE STRUKTUUR EN ONTWIKKELINGS- MOONTLIKHEDE VAN NOORD-KAAPLAND

HOOFSTUK 1

		<u>Bladsy</u>
<u>INLEIDING</u>		
1.1	Doel en omvang van die studie	1
1.2	Beskrywing van die gebied	2
1.2.1	Topografie	2
1.2.1.1	Streek A - Die hoër liggende plato	3
	Streek A ₁ - Die suidelike Kalaharikom	3
1.2.1.2	Streek B - Die periferi van die plato	3
	Streek B ₁ - Klein-Namakwaland en Boesman- landvlakke	4
	Streek B ₂ - Die Middelveld van Suid-Kaapland .	4
	Streek B ₃ - Kaapse plato	5
	Streek B ₄ - Hoëveld (Formasie Karoo)	5
	Streek B ₅ - Die Hoëveld (Formasie Pre-Karoo) .	5
1.2.2	Klimaat en reënval	6
1.2.2.1	Woestynklimaat (W)	6
1.2.2.2	Noordelike steppe-klimaat (Sn)	6
1.2.3	Bevolking	7
1.2.3.1	Die grootte en samestelling van die bevolking	7
1.2.3.2	Die algemene verspreiding van die bevolking ..	9
1.2.3.3	Bevolkingsverdeling tussen stedelike en plattelandse gebiede	11
1.2.4	Die bevolkingsgroei sedert 1951	16

HOOFSTUK 2/...

HOOFSTUK 2

DIE EKONOMIESE STRUKTUUR EN ENKELE DINAMIESE EIGENSAPPE VAN NOORD-KAAPLAND

2.1	Inleiding	19
2.2	Die grootte van die bruto geografiese produk	21
2.3	Die geografiese verspreiding van die bruto geografiese produk	25
2.4	Die relatiewe bydrae van die onderskeie volksgroepe tot die bruto geografiese produk	27
2.5	Die samestelling van die bruto geografiese produk	29
2.6	Die groeikoers van die bruto geografiese produk	38
2.7	Die bruto geografies produk per capita en per vierkante myl	46
2.8	Die grootte en geografiese verspreiding van bruto kapitaalvorming	50
2.9	Die samestelling en groeikoers van die bruto kapitaalvorming	53
2.10	Die verhouding van die bruto kapitaalvorming tot die bruto geografiese produk	58
2.11	Fase van ekonomiese ontwikkeling	58

HOOFSTUK 3

DIE ONTWIKKELINGSMOONTLIKHEDE VAN DIE LANDBOU IN NOORD-KAAPLAND

3.1	Inleiding	61
3.2	Die huidige landboustruktuur in Noord-Kaapland	61
3.3	Die ontwikkelingsmoontlikhede van die landbou	65
3.3.1	Akkerbouproduksie	65
3.3.1.1	Die besproeiingstreke (A)	65

3.3.1.2 Die / ...

3.3.1.2	Die oorgangsboerderystreek (C)	67
3.3.1.3	Die ekstensiewe skaapboerderystreke (S)	68
3.3.1.4	Die ekstensiewe beesboerderystreke (M)	68
3.3.1.5	Beperkende faktore op toekomstige akkerbou-ontwikkeling	68
3.3.1.5.1	Water	68
3.3.1.5.2	Klimaat	69
3.3.1.5.3	Grond	69
3.3.1.5.4	Siektes en peste	70
3.3.1.5.5	Doeltreffendheid van bestuur	70
3.3.2	Veeteeltproduksie	70
3.3.2.1	Die ekstensiewe beesboerderystreke (M)	70
3.3.2.2	Die ekstensiewe skaapboerderystreke (S)	75
3.3.2.3	Die oorgangsboerderystreek (C)	77
3.3.2.4	Die besproeiingstreke (A)	78
3.3.2.5	Beperkende faktore op toekomstige veeteelt- ontwikkeling	78
3.3.2.5.1	Mark	78
3.3.2.5.2	Vervoerfasiliteite	78
3.3.2.5.3	Water	79
3.3.2.5.4	Doeltreffendheid van bestuur	79
3.3.2.5.5	Omheining	79
3.3.2.5.6	Grond-erosie	79
3.3.2.5.7	Kapitaal	80

HOOFSTUK 4

DIE ONTWIKKELINGSMOONTLIKHEDE VAN DIE MYNBOU IN NOORD-KAAPLAND

4.1	Inleiding	81
4.2	Die mynboustruktuur in Noord-Kaapland	81

4.3 Die /

		<u>Bladsy</u>
4.3	Die ontwikkelingsmoontlikhede van die mynbou	85
4.3.1	Edelstene	88
4.3.1.1	Diamante	88
4.3.1.2	Halfedelstene	88
4.3.2	Onedelmetaaldelfstowwe	89
4.3.2.1	Ystererts	89
4.3.2.2	Mangaan	90
4.3.2.3	Beril	91
4.3.2.4	Bismut	92
4.3.2.5	Litium	92
4.3.2.6	Tungsten (Wolfram)	92
4.3.2.7	Ander	93
4.3.3	Nie-metaaldelfstowwe	93
4.3.3.1	Asbes	93
4.3.3.2	Gips	94
4.3.3.3	Aluin, kianiet en bariet	96
4.3.3.4	Salpeter en kieselgoer	96
4.3.3.5	Dolomiet, kalksteen en marmer	97
4.3.3.6	Vloeispaat	97
4.3.3.7	Sout	97
4.4	Beperkende faktore op mynbouontwikkeling	98
4.4.1	Vervoerfasiliteite	98
4.4.2	Gebrek aan Water	99
4.4.3	Gebrek aan elektrisiteitsvoorsiening	100
4.4.4	Gebrek aan openbare fasiliteite	100

HOOFSTUK 5

DIE ONTWIKKELINGSMOONTLIKHEDE VAN DIE SEKONDÊRE NYWERHEID IN NOORD-KAAPLAND

5.1	Inleiding	102
5.2	Huidige nywerheidstruktuur van Noord-Kaapland	102
5.3	Moontlikhede vir nywerheidsontwikkeling	106
5.3.1	Grondstowwe	108
5.3.2	Die mark	109
5.3.3	Vervoer	111
5.3.3.1	Vervoerfasiliteite	113
5.3.3.2	Spoorwegtariewe	113
5.3.4	Arbeid	115
5.3.5	Kapitaal	118
5.3.6	Water	119
5.3.7	Elektrisiteitsvoorsiening	119
5.4	Beperkende faktore op nywerheidsvestiging	120
5.4.1	Die mark	120
5.4.2	Vervoerfasiliteite	120
5.4.3	Spoorwegtariewe	121
5.4.4	Arbeid	121
5.4.5	Water	121
5.4.6	Elektrisiteit	121
5.4.7	Steenkool	121

HOOFSTUK 6

SAMEVATTING EN ENKELE GEVOLGTREKKINGS

6.1	Inleiding	122
6.2	Analise van die ekonomiese struktuur en enkele dinamiese eienskappe in Noord-Kaapland ..	122

		<u>Bladsy</u>
6.2.1	Die bruto geografiese produk	122
6.2.2	Die bruto kapitaalvorming	124
6.3	Die ontwikkelingsmoontlikhede van die land- bou	125
6.3.1	Akkerbouproduksie	125
6.3.2	Veeteeltproduksie	127
6.4	Die ontwikkelingsmoontlikhede van mynbou	128
6.5	Die ontwikkelingsmoontlikhede van die sekondêre nywerhede	130
6.6	Tersiêre produksietakke	133

AFDELING B

BASIESE INLIGTING EN BEREKENINGSMETODES

HOOFSTUK 7

BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK

7.1	Die begrip	134
7.2	Berekeningsmetodes	134
7.2.1	Die produksiebenadering	134
7.2.2	Die inkomiebenadering ,.....	135
7.3	Landbou, bosbou en visserye	135
7.3.1	Inligtingsbronne	135
7.3.2	Berekeningsmetodes	136
7.3.2.1	Akkerbouproduksie	137
7.3.2.2	Veeteeltproduksie	139
7.3.2.3	Die waarde van intermediêre goedere en dienste	142
7.3.3	Betroubaarheid van die resultate	144
7.4	Mynbou en steengroewe	145
7.4.1	Inligtingsbronne	145

7.4.2	Berekeningsmetodes	146
7.4.2.1	Berekening van die bruto waarde van produksie	146
7.4.2.2	Bepaling van die waarde van intermediêre goedere en dienste	147
7.4.3	Betroubaarheid van die resultate	149
7.5	Fabriekswese en konstruksie	150
7.5.1	Inligtingsbronne	150
7.5.2	Berekeningsmetodes	151
7.5.3	Betroubaarheid van die resultate	153
7.6	Elektrisiteit, gas en water	153
7.6.1	Inligtingsbronne	154
7.6.2	Berekeningsmetodes	154
7.6.3	Betroubaarheid van die resultate	155
7.7	Vervoer, opberging en kommunikasie	155
7.7.1	Inligtingsbronne	156
7.7.2	Berekeningsmetodes	157
7.7.3	Betroubaarheid van die resultate	158
7.8	Handel	159
7.8.1	Inligtingsbronne	159
7.8.2	Berekeningsmetodes	160
7.8.3	Betroubaarheid van die resultate	161
7.9	Finansiële instellings en vaste eiendom	162
7.9.1	Inligtingsbronne	162
7.9.2	Berekeningsmetodes	162
7.9.3	Betroubaarheid van die resultate	163
7.10	Besit van wonings	164
7.10.1	Inligtingsbronne	164
7.10.2	Berekeningsmetodes	165
7.10.3	Betroubaarheid van die resultate	166

7.11	Algemene regeringsdienste	166
7.11.1	Inligtingsbronne	166
7.11.2	Berekeningsmetodes	167
7.11.2.1	Die sentrale regering	167
7.11.2.2	Die provinsiale administrasies	168
7.11.2.3	Die plaaslike owerheid	169
7.11.3	Betroubaarheid van die resultate	170
7.12	Ander dienste	170
7.12.1	Inligtingsbronne	170
7.12.2	Berekeningsmetodes	172
7.12.3	Betroubaarheid van die resultate	176

HOOFSTUK 8

BRUTO KAPITAALVORMING

8.1	Die begrip	177
8.2	Berekeningsmetodes	177
8.2.1	Finansiële benadering	177
8.2.2	Fisiese benadering	177
8.3	Landbou, bosbou en visserye	178
8.3.1	Inligtingsbronne	178
8.3.2	Berekeningsmetodes	178
8.3.3	Betroubaarheid van die resultate	180
8.4	Mynbou en steengroewe	180
8.4.1	Inligtingsbronne	180
8.4.2	Berekeningsmetodes	180
8.4.3	Betroubaarheid van die resultate	181
8.5	Fabriekswese en konstruksie	181
8.5.1	Inligtingsbronne	181

8.5.2 Berekeningsmetodes /

8.5.2	Berekeningsmetodes	181
8.5.3	Betroubaarheid van die resultate	182
8.6	Elektrisiteit, gas en water	182
8.6.1	Inligtingsbronne	182
8.6.2	Berekeningsmetodes	182
8.6.3	Betroubaarheid van die resultate	183
8.7	Vervoer, opberging en kommunikasie	183
8.7.1	Inligtingsbronne	183
8.7.2	Berekeningsmetodes	184
8.7.2.1	Die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens	184
8.7.2.2	Departement van Pos-, Telegraaf en Telefoon- wese	185
8.7.2.3	Staatsgarage, burgerlike lughawens en die S.A.U.K.	186
8.7.2.4	Private vervoer	187
8.7.3	Betroubaarheid van die resultate	188
8.8	Handel	188
8.8.1	Inligtingsbronne	188
8.8.2	Berekeningsmetodes	188
8.8.3	Betroubaarheid van die resultate	189
8.9	Finansiële instelling en vaste eiendom	189
8.9.1	Inligtingsbronne	189
8.9.2	Berekeningsmetodes	190
8.9.3	Betroubaarheid van die resultate	191
8.10	Besit van wonings	191
8.10.1	Inligtingsbronne	191
8.10.2	Berekeningsmetodes	191
8.10.3	Betroubaarheid van die resultate	192
8.11	Algemene regeringsdienste	192
8.11.1	Sentrale regering	192

8.11.2	Provinsiale administrasies	193
8.11.3	Plaaslike owerhede	193
8.11.3.1	Nie-handelsafdeling	194
8.11.3.2	Handelsafdeling	194
8.12	Ander dienste	195
8.12.1	Inligtingsbronne	195
8.12.2	Berekeningsmetodes	195
8.12.3	Betroubaarheid van die resultate	196
8.13	Nywerheids- en handelsvoorrade	196
8.14	Oordragbetalings	197

LYS VAN TABELLE

<u>Tabel</u>		<u>Bladsy</u>
1.1	Die grootte en samestelling van die bevolking in Noord-Kaapland en die persentasie van die verskillende rassegroepe in die Republiek van Suid-Afrika vir die jare 1936, 1946, 1951 en 1960.	8
1.2	Bevolkingsverspreiding en bevolkingsdigtheid in Noord-Kaapland, 1959/60.	10
1.3	Die bevolking volgens stedelike en plattelandse gebiede in Noord-Kaapland vir 1951.	12
1.4	Die persentasie-verdeling van die bevolking tussen stedelike en plattelandse gebiede in Noord-Kaapland vir 1951.	13
1.5	Die bevolking volgens stedelike en plattelandse gebiede in Noord-Kaapland vir 1960.	14
1.6	Die persentasie-verdeling van die bevolking tussen stedelike en plattelandse gebiede in Noord-Kaapland vir 1960.	15
1.7	Die gemiddelde jaarlikse toe- of afname in die bevolking van Noord-Kaapland, 1951 tot 1960.	18
2.0	Die relatiewe grootte van die bruto geografiese produk en oppervlakte van enkele streke in Suid-Afrika, 1954/55 en 1958/59.	24
2.1	Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik, 1954/55 tot 1961/62.	26
2.2	Die relatiewe bydrae van die onderskeie volksgroepe tot die bruto geografiese produk in die landdrosdistrikte van Noord-Kaapland, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	28
2.3	Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik en produksietak, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	34
2.4	Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Blankes in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik en produksietak, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	35
2.5	Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Bantoes in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik en produksietak, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	36

Tabel

Bladsy

2.6	Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik en produksietak, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	37
2.7	Die jaarlikse persentasie-groeikoers van die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik, 1954/55 tot 1961/62.	40
2.8	Die gemiddelde jaarlikse persentasie-groeikoers van die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik en produksietak, 1954/55 tot 1961/62.	42
2.9	Die gemiddelde jaarlikse persentasie-groeikoers van die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik en volksgroep, 1954/55 tot 1961/62.	45
2.10	Die bruto geografiese produk per capita en per vierkante myl van Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik, 1954/55, 1959/60 en 1961/62.	47
2.11	Die bruto geografiese produk per capita vir die onderskeie volksgroepe in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik, 1954/55, 1959/60 en 1961/62.	50
2.12	Die geografiese verspreiding van die bruto kapitaalkoepel in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik, 1954/55 tot 1961/62.	52
2.13	Die persentasie-verdeling van die bruto kapitaalkoepel in die landdrosdistrikte van Noord-Kaapland volgens produksietak, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	54
2.14	Die groeikoers van die bruto kapitaalkoepel in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik, 1954/55 tot 1961/62.	57
2.15	Die verhouding van die bruto kapitaalkoepel tot die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik, 1954/55 tot 1961/62.	60
3.0	Die jaarlikse gemiddelde waarde van landbouproduksie in Noord-Kaapland, 1959/60 tot 1961/62.	62
3.1	Die gemiddelde bruto waarde van produksie en gemiddelde opbrengs sak per morg vir Noord-Kaapland en die Republiek vir die jare 1954/55 tot 1962/63 asook Vaalhartz vir die jaar 1962/63.	64

<u>Tabel</u>		<u>Bladsy</u>
3.2	Grootvee- en beeseenheide in die drie ekstensiewe beesboerderystreke in Noord-Kaapland vir die jaar 1960.	72
3.3	Grootvee- en kleinvee-eenhede in die twee ekstensiewe skaapboerderystreke in Noord-Kaapland vir die jaar 1960.	76
4.0	Die gemiddelde jaarlikse mynbouproduksie in Noord-Kaapland oor die tydperk 1959/60 tot 1961/62 volgens produk.	83
4.1	Die gemiddelde jaarlikse mynbouproduksie in die landdrosdistrikte van Noord-Kaapland oor die tydperk 1959/60 tot 1961/62 volgens produk.	86
5.0	Die aantal inrigtings, bruto waarde van produksie en werkgeleentheid in die sekondêre takke van sekere streke in Suid-Afrika, 1959/60.	103
5.1	Die aantal inrigtings, bruto waarde van nywerheidsproduksie en werkgeleentheid in die sekondêre takke in Noord-Kaapland, 1959/60.	105
5.2	Die verspreiding van die aantal nywerheidsinrigtings volgens nywerheidsgroep en landdrosdistrik, 1959/60.	107
5.3	Die persoonlike beskikbare inkome en per capita inkome van Noord-Kaapland en enkele streke in Suid-Afrika vir die jaar 1958/59.	110
5.4	Die persoonlike beskikbare inkome en per capita inkome van Noord-Kaapland volgens distrik vir die jaar 1958/59.	112
5.5	Die persentasie-verdeling van indiensname van die onderskeie ekonomies-bedrywige volksgroepe in Noord-Kaapland en Suid-Afrika volgens produksietak vir die jaar 1960	117
A.1	Die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1954/55.	199
A.2	Die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1955/56.	200
A.3	Die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1956/57.	201

<u>Tabel</u>		<u>Bladsy</u>
A.4	Die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1957/58.	202
A.5	Die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1958/59.	203
A.6	Die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1959/60.	204
A.7	Die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1960/61.	205
A.8	Die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1961/62.	206
B.1	Die bruto geografiese produk van die Blankes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1954/55.	207
B.2	Die bruto geografiese produk van die Blankes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1955/56.	208
B.3	Die bruto geografiese produk van die Blankes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1956/57.	209
B.4	Die bruto geografiese produk van die Blankes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1957/58.	210
B.5	Die bruto geografiese produk van die Blankes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1958/59.	211
B.6	Die bruto geografiese produk van die Blankes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1959/60.	212
B.7	Die bruto geografiese produk van die Blankes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1960/61.	213
B.8	Die bruto geografiese produk van die Blankes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1961/62.	214
C.1	Die bruto geografiese produk van die Bantoes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1954/55.	215
C.2	Die bruto geografiese produk van die Bantoes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1955/56.	216

<u>Tabel</u>		<u>Bladsy</u>
C.3	Die bruto geografiese produk van die Bantoes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1956/57.	217
C.4	Die bruto geografiese produk van die Bantoes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1957/58.	218
C.5	Die bruto geografiese produk van die Bantoes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1958/59.	219
C.6	Die bruto geografiese produk van die Bantoes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1959/60.	220
C.7	Die bruto geografiese produk van die Bantoes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1960/61.	221
C.8	Die bruto geografiese produk van die Bantoes volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1961/62.	222
D.1	Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1954/55.	223
D.2	Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1955/56.	224
D.3	Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1956/57.	225
D.4	Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1957/58.	226
D.5	Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1958/59.	227
D.6	Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1959/60.	228
D.7	Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1960/61.	229

<u>Tabel</u>		<u>Bladsy</u>
D.8	Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate volgens produksietak in Noord-Kaapland vir 1961/62.	230
E.1	Die bruto kapitaalvorming van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1954/55.	231
E.2	Die bruto kapitaalvorming van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1955/56.	232
E.3	Die bruto kapitaalvorming van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1956/57.	233
E.4	Die bruto kapitaalvorming van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1957/58.	234
E.5	Die bruto kapitaalvorming van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1958/59.	235
E.6	Die bruto kapitaalvorming van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1959/60.	236
E.7	Die bruto kapitaalvorming van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1960/61.	237
E.8	Die bruto kapitaalvorming van Noord-Kaapland volgens produksietak vir 1961/62.	238

LYS VAN KAARTE

<u>Kaart</u>	<u>Bladsy</u>
1. Totale ondersoekgebied - Noord-Kaapland.	1
2. Fisiografiese streke - Noord-Kaapland.	3
3. Klimaatstreke - Noord-Kaapland.	6
4. Agro-ekonomiese streke - Noord-Kaapland.	65
5. Mineraalvoorkomste - Noord-Kaapland.	85
6. Verbindingsweë - Noord-Kaapland.	113

---oOo---

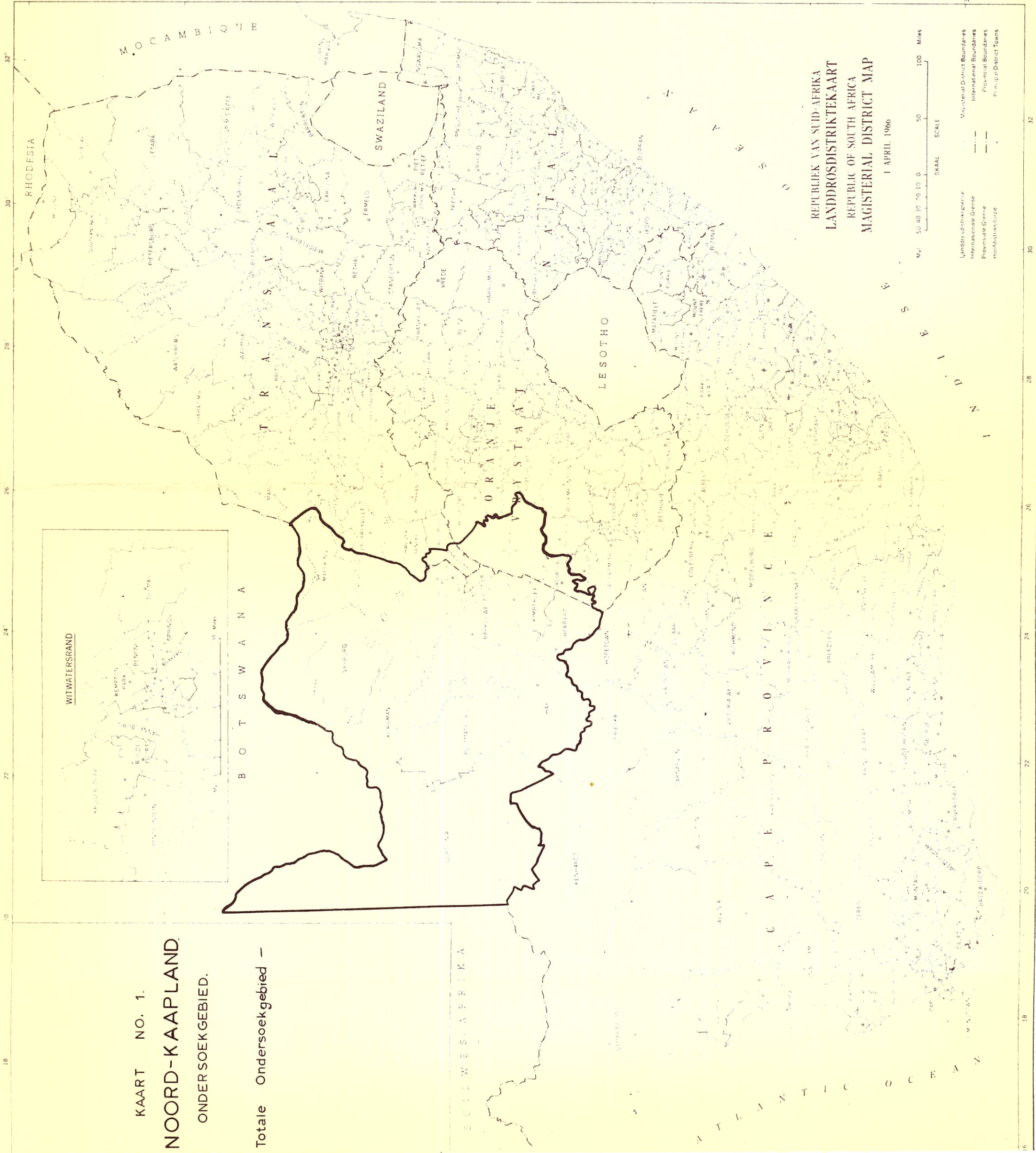
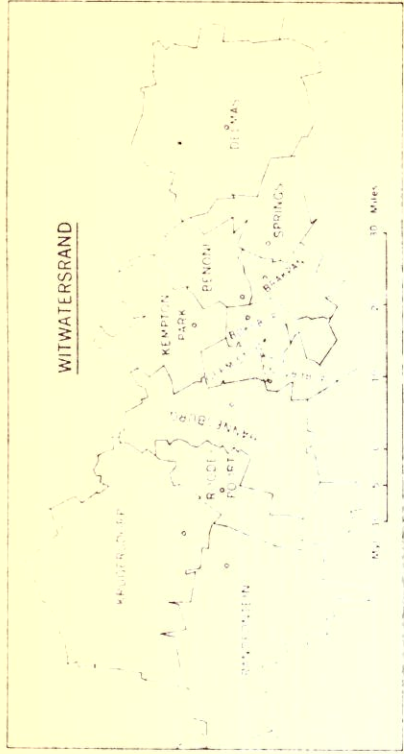
A F D E L I N G A

EKONOMIESE STRUKTUUR EN ONTWIKKELINGSMOONTLIKHEDE

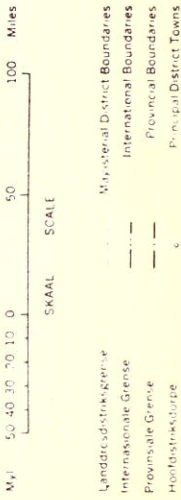
VAN NOORD-KAAPLAND

KAART NO. 1.
NOORD-KAAPLAND.
ONDERSOEKGEBIED.

Totale Onderzoekgebied —

REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA
LANDROSDISTRIKTEKAART
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA
MAGISTERIAL DISTRICT MAP
1 APRIL 1966

H O O F S T U K 1

INLEIDING

1.1 Doel en omvang van die studie

In November 1962, by geleentheid van die jaarkongres van Noord-Kaapland en aangrensende gebiede se Streeksontwikkelingsvereniging, het Adjunk-Minister Haak aangekondig dat die staat behulpzaam sal wees met die opstel van 'n streeksplan vir Noord-Kaapland. 'n Voorvereiste vir die beplanning van regionale eenhede is onder andere 'n deeglike kennis van die ekonomiese ontwikkelingsmoontlikhede van die voorgenome beplande gebied. Die ontwikkeling van 'n gebied is natuurlik weer afhanklik van die breër landsontwikkeling en die huidige ekonomiese struktuur van die gebied.

Hierdie studie vorm 'n onderdeel van die streeksplan wat vir Noord-Kaapland voorsien is. Ten eerste het dit ten doel om 'n kwantitatiewe beskrywing van die ekonomiese struktuur van die gebied weer te gee. Ten tweede om teen die agtergrond aan te dui watter faktore ontwikkeling in die streek in die toekoms mag bevorder of strem.

Na 'n kort beskrywing van die vernaamste fisiese kenmerke en bevolking van Noord-Kaapland in die oorblywende gedeelte van hierdie hoofstuk, word die ekonomiese struktuur van die streek in hoofstuk 2 aan die hand van makro-ekonomiese groothede ontleed. Die bruto geografiese produk volgens ras is vir dié doel bereken, aangesien dit die mees omvattende enkele maatstaf is vir die bepaling van ekonomiese aktiwiteit in 'n gebied. Daarbenewens word ook van bruto kapitaal-

vormingsyfers /

vormingsyfers gebruik gemaak ten einde aan te dui in hoe 'n mate die produksiekapasiteit van Noord-Kaapland in die verlede verbeter is. Die inligtingsbronne en berekeningsmetodes wat gebruik is om die groothede te bepaal, word in hoofstukke 7 en 8 uiteengesit.

Vervolgens word die landbou-, mynbou- en nywerheidsstruktuur, en die ontwikkelingsmoontlikhede in hierdie sektore, respektiewelik in hoofstukke 3 tot 5 in meer detail uiteengesit. Ten slotte word die vernaamste gevolgtrekkings wat uit die studie voortvloei, in hoofstuk 6 aangetoon.

1.2 Beskrywing van die gebied

Noord-Kaapland beslaan 'n gebied van ongeveer 73,861 vierkante myl, wat sowat 15.7 persent van Suid-Afrika se oppervlakte verteenwoordig. In die gebied kom groot verskille voor wat topografie, klimaat, reënval en bevolking betref.

1.2.1 Topografie

Topografies en volgens plaaslike fisiografiese verskille kan Noord-Kaapland in die volgende substreke ingedeel word:

A. Die hoërliggende plato-streke

A₁ Die suidelike Kalaharikom

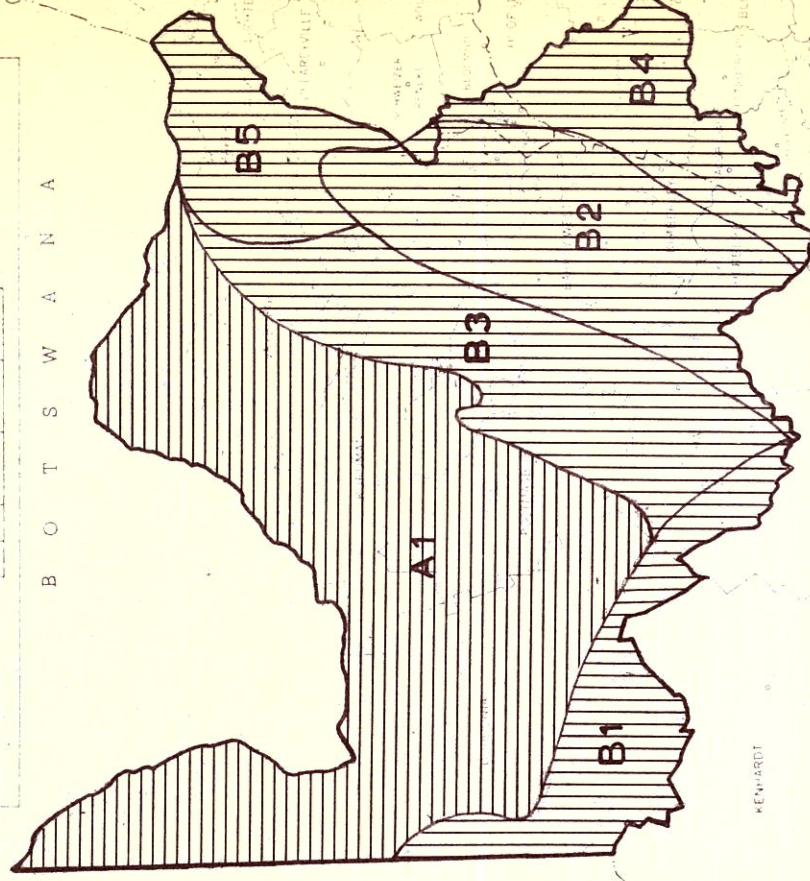
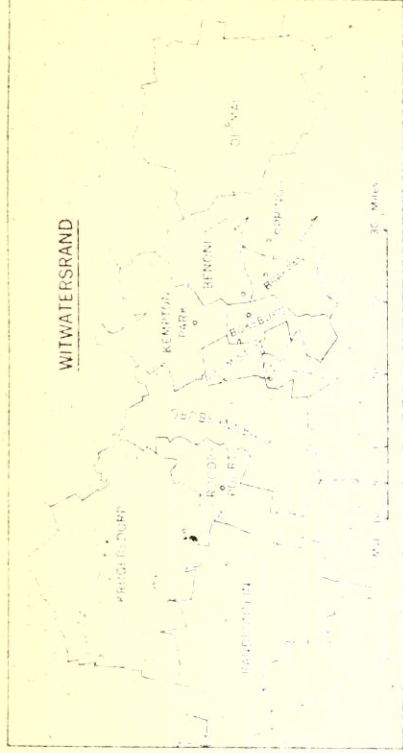
B. Die periferie /

KAART NO. 2

NOORD-KAAPLAND

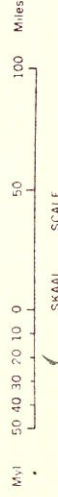
FISIOGRAFIESE STREKE

- A - Gebied.
Hooglande van Plato
- B - Gebied.
Periferie (Rand Ge-
bied) van Plato.

REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA
LANDROSDISTRIKTEKAART
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA
MAGISTERIAL DISTRICT MAP

1 APRIL 1966

- Landroosdistringsgrense
- Internasionale Grense
- Provinsiale Grense
- Hoofdistraksdorp
- Magisterial District Boundaries
- International Boundaries
- Provincial Boundaries
- Principal District Towns

B. Die periferie van die plato

- B₁ Klein Namakwaland en Boesmanlandvlakte
- B₂ Middelveld van Suid-Kaapland
- B₃ Kaapse Plato
- B₄ Hoëveld (Formasie Karoo) en
- B₅ Hoëveld (Formasie Pre-Karoo).

Die indeling word op kaart No. 2 aangetoon.

1.2.1.1 Streek A - Die hoërliggende plato

Slegs een streek van dié kategorie kom in Noord-Kaapland voor, naamlik die suidelike Kalaharikom.

Streek A₁ - Die suidelike Kalaharikom

Hierdie streek bestaan min of meer uit die noordelike gedeeltes van die distrikte Gordonia, Kuruman, Postmasburg, Hay en Vryburg. In die algemeen is die gebied sanderig met sandduine waarop gras en bossies voorkom. Verder word 'n groot aantal sand- en kalksteenpanne daarin aangetref. Die panne is gewoonlik droog en water kom alleen voor na die wisselvallige somerreëns. Die Malopo- en Kurumanriviere ontstaan in 'n gebied met sulke kalksteenpanne. Hoewel die riviere nie-standhoudend is nie, is die rivierbeddings die aangewese plek om ondergrondse water te verkry.

1.2.1.2 Streek B - Die periferie van die plato

Die grootste gedeelte van Noord-Kaapland val in die periferie van die plato.

Streek B₁: /

Streek B₁ - Klein-Namakwaland en Boesmanlandvlakte

Streek B₁ behels in werklikheid die gebied noord en suid van die Oranjerivier. In Noord-Kaapland sluit dit die suidelike gedeelte van Gordonia en Hay in. Die grootste gedeelte van die gebied vorm 'n skierevlakte waar verweerde graniet en ander gesteentes voorkom. Die oppervlakte is gewoonlik sanderig en klipperig behalwe langs die Oranjerivier waar digte bosse gevind word.

Streek B₂ - Die Middelveld van Suid-Kaapland

Ongeveer die hele distrikte van Barkly-Wes, Herbert, Kimberley en die suid-oostelike gedeelte van Vryburg word in die streek ingesluit. Die oppervlakte van die gebied bestaan hoofsaaklik uit die Sisteem-Karoo. Hier word nie 'n ophoping van sand aangetref nie, aangesien die grond baie kleiagtig is. Die oppervlakte is meestal gelyk, behalwe in gedeeltes waar dolomiet, klip en granietformasies aangetref word. Hierdie gelykheid veroorsaak dat die rivierlope 'n geringe gradiënt toon. Gepaardgaande met die droë klimaat, veroorsaak dit dat groot panne gevorm word - die sogenaamde vloer.

Aangesien die grond in die streek baie kleiagtig is, word dit maklik brak. Dit bemoeilik grondverbouing, veral met besproeiing, sodat van die saaidam-metode gebruik gemaak moet word.¹⁾

Streek B₃ - /

1) Volgens dié metode word vloedwaters eers toegelaat om die grond deeglik te deurweek voordat gewasse geplant word.

Streek B₃ - Kaapse plato

Die oostelike gedeeltes van die distrikte Vryburg, Kuruman en Postmasburg val in die streek, asook die noordelike gedeelte van Hay en die hele distrikte van Taung, Warrenton en Christiana. Fisiografies bestaan die hele Kaapse plato uit die dolomiete van die Campell-Rand, wat 'n kalksteengebied vorm. Die hele Kaapse plato is 'n driehoekige kalksteengebied waarin kalksteenfonteine voorkom, soos by Griekwastad en Kuruman. Veral laasgenoemde is van belang aangesien dit ongeveer vyf miljoen gellings water per dag lewer.

Streek B₄ - Hoëveld (Formasie Karoo)

Slegs die Vrystaatse distrikte van Boshof en Jacobsdal val in streek B₄. Die oppervlakte van die gebied word gevorm deur byna horisontale beddings van die Sisteem-Karoo waarin sandsteen en skalie afgewissel word met dolomiet. Dit vertoon baie gelyk behalwe waar tafelberge, tafelkoppe en spitskoppe - dit wil sê Karookoppies - aangetref word. Die vernaamste rivier wat die gebied dreineer, is die Oranjerivier. Riviere in die gebied het oor die algemeen 'n lae gradiënt, terwyl die plantegroei hoofsaaklik uit Karoobossies bestaan.

Streek B₅ - Die Hoëveld (Formasie Pre-Karoo)

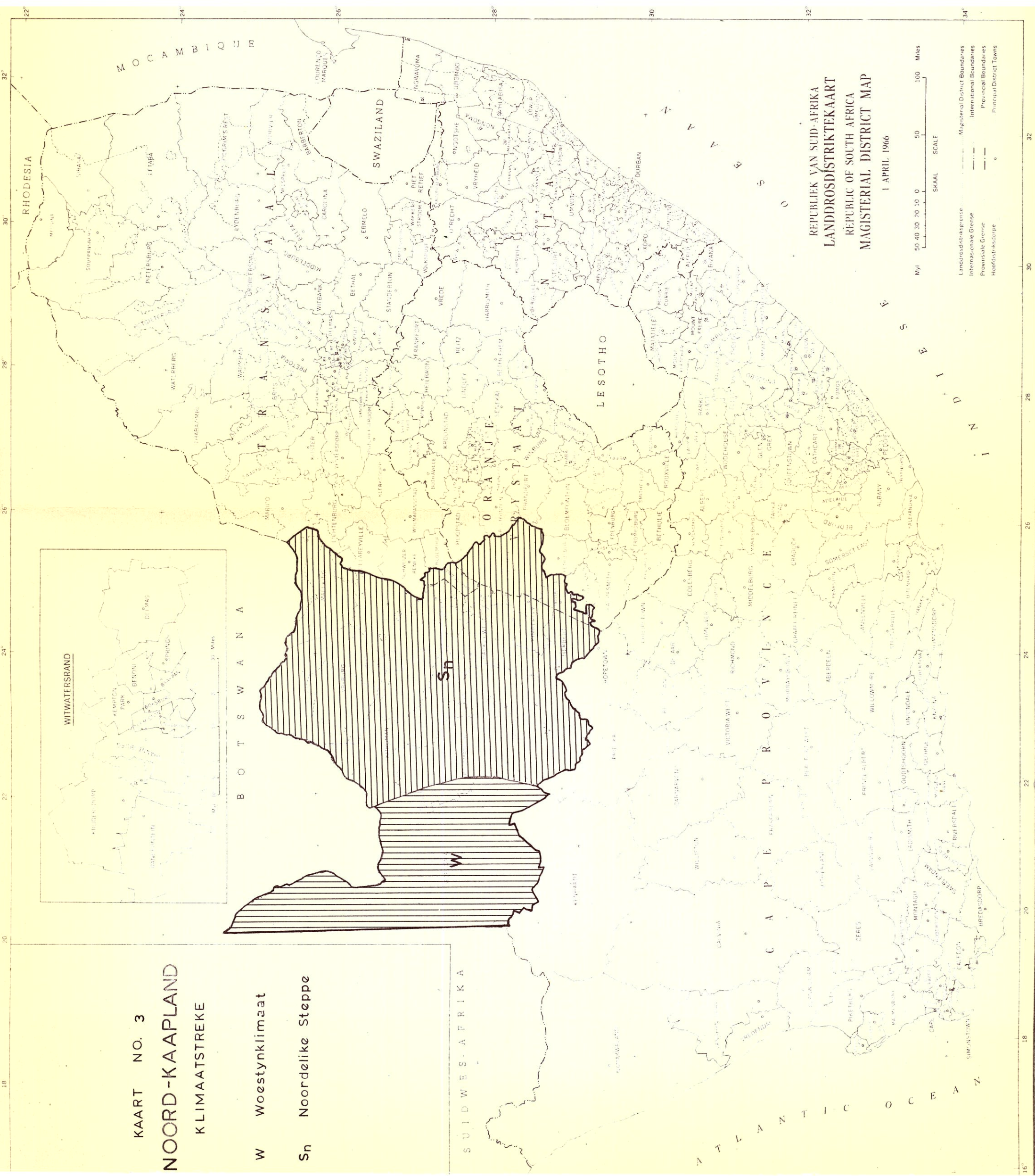
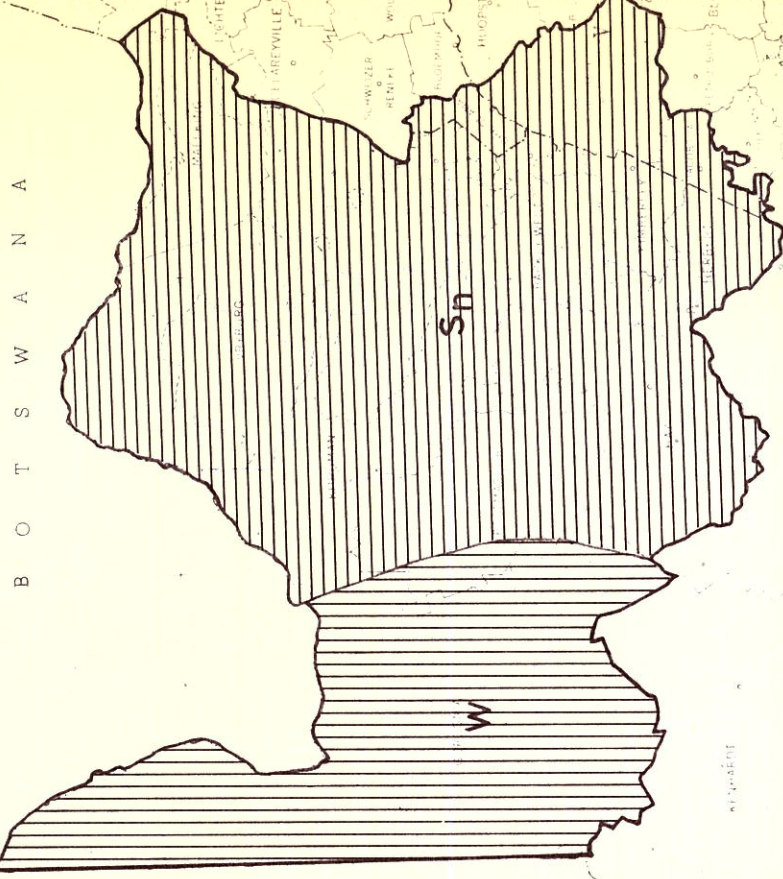
Die noord-oostelike gedeelte van Vryburg asook die hele distrik Mafeking val binne die Formasie Pre-Karoo van die Hoëveld. Die gelykheid wat 'n kenmerk is van streek B₄, kom ook hier voor, alhoewel die tafelagtige landskap ontbreek.

1.2.2 Klimaat en/....

KLIMASTREKE

S_n Noordelike Steppe

WILLOWES-AFRICA

1.2.2 Klimaat en reënval

Noord-Kaapland word volgens die Suid-Afrikaanse Weerburo in die volgende klimaatstreke verdeel, naamlik:

1.2.2.1 Woestynklimaat (W)

1.2.2.2 Noordelike steppe-klimaat (Sn)

Die indeling van die klimaatstreke word op kaart No. 3 aangetoon.

1.2.2.1 Woestynklimaat (W)

Die hele distrik Gordonia asook die noord-westelike gedeelte van Kuruman val in die woestynklimaatstreek. Die reënval is onreëlmatig en kom meestal in die somer- en herfsmaande voor. Die gemiddelde jaarlikse reënval varieer van 75 mm. (3") tot 250 mm. (10"). Die streek word gekenmerk deur groot seisoens- en daaglikse temperatuurskommeling, byvoorbeeld by Upington wissel die temperatuur van -4.7°C tot 42.1°C .

1.2.2.2 Noordelike steppe-klimaat (Sn)

Die res van Noord-Kaapland ressorteer onder die Noordelike steppe-klimaatstreek. Die klimaat is half dor en die gemiddelde jaarlikse reënval wissel van 250 mm. (10") in die weste tot 550 mm. (22") in die ooste van die gebied. Die reënval geskied ook meestal in die somer- en herfsmaande. Hier vind ook groot seisoens- en daaglikse temperatuurskommeling plaas, byvoorbeeld die minimum en maksimum temperatuur wissel by Kuruman en Kimberley van -5.7°C en -6.8°C tot 40.0°C en 39.6°C onderskeidelik.

1.2.3 Bevolking /

1.2.3 Bevolking

Ten slotte word die volgende kenmerke van die bevolking van Noord-Kaapland bespreek:

- 1.2.3.1 die grootte en samestelling van die bevolking;
- 1.2.3.2 die algemene verspreiding van die bevolking;
- 1.2.3.3 bevolkingsverdeling tussen stedelike en plattelandse gebiede; en
- 1.2.3.4 die bevolkingsgroei van 1951 af.

1.2.3.1 Die grootte en samestelling van die bevolking

In Tabel 1.1 word aangetoon dat 3.6 persent van die Republiek se bevolking gedurende 1936 in Noord-Kaapland woonagtig was teenoor die 3.7 persent in 1960. Die verhouding van die Blankes tot die totale bevolking in Noord-Kaapland het in die periode afgeneem, terwyl die getalle Bantoes, Kleurlinge en Asiate relatief toegeneem het. In 1936 het die Blankes 25.1 persent, en die Bantoes, Kleurlinge en Asiate onderskeidelik 59.1 en 15.8 persent van die bevolking van die ondersoekgebied uitgemaak; daarteenoor het die Blankes in 1960 slegs 18 persent van die bevolking verteenwoordig, vergeleke met die 64.2 persent van die Bantoes en 17.8 persent van die Kleurlinge en Asiate. Verder blyk daar ook uit die tabel dat die persentasie van Suid-Afrika se Blanke bevolking in Noord-Kaapland van 4.3 persent in 1936 tot 3.4 persent in 1960 afgeneem het. Met betrekking tot die Bantoes was 3.1 persent van die totale Bantoe-bevolking in 1936 in Noord-Kaapland woonagtig vergeleke met 3.5 persent in 1960. Wat die Kleurlinge en Asiate in Noord-Kaapland betref, is dit duidelik dat hulle relatiewe aandeel in die totale bevolking egter van 5.5 persent in 1936 tot 5.3 persent in 1960 afgeneem het.

TABEL 1.1 DIE GROOTTE EN SAMESTELLING VAN DIE BEVOLKING IN NOORD-KAAPLAND EN DIE PERSENTASIE VAN DIE VERSKILLENDE RASSEGROEPE IN DIE REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA VIR DIE JARE 1936, 1946, 1951 EN 1960.

	Blankes	Bantoes	Kleurlinge en Asiate	Totaal
1936				
Bevolking	86,477	202,991	54,148	343,616
Persentasie van totale be- volking in Noord-Kaapland	25.1	59.1	15.8	100.0
Persentasie van totale be- volking in Republiek	4.3	3.1	5.5	3.6
1946				
Bevolking	94,960	247,972	63,187	406,119
Persentasie van totale be- volking in Noord-Kaapland	23.4	61.0	15.6	100.0
Persentasie van totale be- volking in Republiek	4.0	3.2	5.2	3.6
1951				
Bevolking	98,767	276,510	74,146	449,423
Persentasie van totale be- volking in Noord-Kaapland	22.0	61.5	16.5	100.0
Persentasie van totale be- volking in Republiek	3.7	3.2	5.0	3.6
1960				
Bevolking	105,632	376,905	104,811	587,348
Persentasie van totale be- volking in Noord-Kaapland	18.0	64.2	17.8	100.0
Persentasie van totale be- volking in Republiek	3.4	3.5	5.3	3.7

1.2.3.2 Die algemene verspreiding van die bevolking

Die bevolkingsverspreiding en digtheid in Noord-Kaapland word in Tabel 1.2 aangegee. Hierin word aangetoon dat die gebied baie dun bevolk is. In 1959/60 was daar naamlik 8 persone per vierkante myl, teenoor 'n gemiddelde van 34 persone vir die Republiek as 'n geheel.

Oor die algemeen is die bevolking redelik eweredig versprei, met 'n vermindering in die bevolkingsdigtheid na die weste. Soos verwag kan word, is Kimberley die digstbevolkte gedeelte in Noord-Kaapland, met 65 persone per vierkante myl.

Die Bantoes is meer gekonsentreer in die ooste van Noord-Kaapland en neem af na die weste. Die Kleurlingse tradisionele tuiste is Noordwes-Kaapland, met die gevolg dat 'n hoë persentasie Kleurlinge in Noord-Kaapland voorkom. In die distrikte van Transvaal en die Vrystaat - wat vir die doel van die studie by Noord-Kaapland ingesluit is - en in distrikte waarin Bantoegebiede aangetref word, is hulle bevolkingsdigtheid egter laag.

TABEL 1.2 /

TABEL 1.2 BEVOLKINGSVERSPREIDING EN BEVOLKINGSDIGTHEID
IN NOORD-KAAPLAND, 1959/60

Distrik	Bevolking				Aantal persone per vierkante myl			
	Totaal	Blankes	Bantoes	Kleurlinge en Asiate	Totaal	Blankes	Bantoes	Kleurlinge en Asiate
Barkly-Wes	27,273	3,566	18,104	5,603	10	1	7	2
Boshof	26,928	4,874	21,373	681	7	1	6	⌘
Christiana	12,965	3,857	8,646	462	18	5	12	1
Gordonia	72,728	17,961	10,314	44,453	4	1	1	2
Hay	12,639	2,442	3,992	6,205	3	1	1	1
Herbert	19,773	2,894	11,016	5,863	7	1	4	2
Jacobsdal	9,385	1,864	5,544	1,977	8	2	4	2
Kimberley	88,671	26,687	41,420	20,564	65	20	30	15
Kuruman	51,332	5,790	42,496	3,046	6	1	5	⌘
Mafeking	63,563	7,103	55,017	1,443	15	2	13	⌘
Postmasburg	30,972	5,670	19,785	5,517	4	1	2	1
Taung	51,465	645	50,655	165	44	1	43	⌘
Vryburg	83,884	12,027	67,539	4,328	7	1	6	⌘
Warrenton	35,760	10,252	21,004	4,504	40	12	23	5
Noord-Kaapland	587,348	105,632	376,905	104,811	8	2	5	1

⌘ Die benaderde verhouding is kleiner as een.

1.2.3.3 Bevolkingsverdeling tussen stedelike en plattelandse gebiede

Noord-Kaapland is primêr n gebied met n landelike karakter waar stedelike gebiede betreklik klein is. Daar was in 1959/60 byvoorbeeld slegs een stedelike gebied met n bevolking van bo 50,000, naamlik Kimberley, terwyl daar slegs vyf stedelike gebiede was met n bevolking van tussen 10,000 en 50,000.¹⁾

Die bevolkingsverdeling tussen plattelandse en stedelike gebiede word in Tabelle 1.3 tot 1.6 aangetoon. Van al die volksgroepe is die Blankes die mees verstedelike groep gevolg deur die Kleurlinge en Asiate en dan die Bantoës. Die neiging is die sterkste waar daar reeds groot stede en dorpe in die distrik is. Die Kleurlinge is ongeveer gelykop tussen die plattelandse en stedelike gebiede verdeel, met n groter konsentrasie in gebiede waar groot stede voorkom en n kleiner sametrekking in oorwegend landelike gebiede. Ofskoon ongeveer driekwart van die Bantoës hulle nog op die platteland bevind, is daar ook n toenemende tendens tot verstedeliking by hulle te bespeur.

TABELLE 1.3 TOT 1.6 / ...

1) Bevolkingsensus van 1960.

TABEL 1.3 DIE BEVOLKING VOLGENS STEDELIKE EN PLATTELANDSE GEBIEDE
IN NOORD-KAAPLAND VIR 1951 (1,000 PERSONE)

Distrik	Blankes			Bantoes			Kleurlinge en Asiate			Totale bevolking		
	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal
Barkly-Wes	1.8	1.9	3.7	4.4	10.6	15.0	1.9	3.1	5.0	8.1	15.6	23.7
Boshof	2.0	3.0	5.0	2.9	14.3	17.2	⌘	.2	.2	4.9	17.5	22.4
Christiana	2.9	.9	3.8	2.6	4.2	6.8	.2	⌘	.2	5.7	5.1	10.8
Gordonia	5.2	12.7	17.9	3.4	4.6	8.0	7.3	24.4	31.7	15.9	41.7	57.6
Hay	1.1	1.7	2.8	.7	5.1	5.8	.9	2.9	3.8	2.7	9.7	12.4
Herbert	1.7	1.7	3.4	1.8	7.5	9.3	1.7	3.1	4.8	5.2	12.3	17.5
Jacobsdal	.3	1.1	1.4	.3	3.6	3.9	⌘	1.0	1.0	.6	5.7	6.3
Kimberley	21.0	1.6	22.6	27.8	6.7	34.5	15.8	.8	16.6	64.6	9.1	73.7
Kuruman	2.2	2.5	4.7	1.3	20.8	22.1	.7	1.0	1.7	4.2	24.3	28.5
Mafeking	3.8	2.9	6.7	2.5	41.2	43.7	1.0	.1	1.1	7.3	44.2	51.5
Postmasburg	2.4	2.4	4.8	1.9	16.0	17.9	1.1	1.9	3.0	5.4	20.3	25.7
Taung	.5	.2	.7	2.6	27.5	30.1	⌘	.1	.1	3.1	27.8	30.9
Vryburg	5.1	6.4	11.5	5.2	41.4	46.6	1.1	1.9	3.0	11.4	49.7	61.1
Warrenton	1.8	7.5	9.3	2.7	12.9	15.6	.5	1.0	1.5	5.0	21.4	26.4
Noord-Kaapland	51.8	46.5	98.3	60.1	216.4	276.5	32.2	41.5	73.7	144.1	304.4	448.5

BRON: Bevolkingsensus van 1960.

TABEL 1.4 /

TABEL 1.4 DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BEVOLKING TUSSEN STEDELIKE
EN PLATTELANDSE GEBIEDE IN NOORD-KAAPLAND VIR 1951

Distrik	Blankes			Bantoes			Kleurlinge en Asiate			Totale bevolking		
	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal
Barkly-Wes	49.1	50.9	100.0	29.4	70.6	100.0	38.2	61.8	100.0	34.4	65.6	100.0
Boshof	40.6	59.4	100.0	16.8	83.2	100.0	9.6	90.4	100.0	22.2	71.8	100.0
Christiana	76.0	24.0	100.0	37.9	62.1	100.0	88.7	11.3	100.0	52.7	47.3	100.0
Gordonia	29.3	70.7	100.0	42.6	57.4	100.0	23.0	77.0	100.0	27.7	72.3	100.0
Hay	39.9	60.1	100.0	12.6	87.4	100.0	22.9	77.1	100.0	21.8	79.2	100.0
Herbert	50.0	50.0	100.0	19.2	80.8	100.0	35.7	64.3	100.0	29.8	70.2	100.0
Jacobsdal	24.3	75.7	100.0	8.3	91.7	100.0	4.6	95.4	100.0	11.2	88.8	100.0
Kimberley	93.0	7.0	100.0	80.6	19.4	100.0	95.0	5.0	100.0	87.7	12.3	100.0
Kuruman	47.1	52.9	100.0	6.3	93.7	100.0	39.7	60.3	100.0	14.9	85.1	100.0
Mafeking	56.5	43.5	100.0	5.7	94.3	100.0	89.9	10.1	100.0	14.2	85.8	100.0
Postmasburg	49.3	50.7	100.0	10.4	89.6	100.0	37.9	62.1	100.0	21.0	79.0	100.0
Taung	71.1	28.9	100.0	8.7	91.3	100.0	45.7	54.3	100.0	10.5	89.5	100.0
Vryburg	46.9	53.9	100.0	11.2	88.8	100.0	35.9	64.1	100.0	18.7	81.3	100.0
Warrenton	19.1	80.9	100.0	17.5	82.5	100.0	32.5	67.5	100.0	18.9	81.1	100.0
Noord-Kaapland	52.8	47.2	100.0	21.8	78.2	100.0	43.7	56.3	100.0	32.2	67.8	100.0

BRON:

- 1) Die verhoudings is gebaseer op die werklike bevolkingsyfers, soos verkry uit die Bevolkingsensus van 1960.

TABEL 1.5 /

TABEL 1.5 DIE BEVOLKING VOLGENS STEDELIKE EN PLATTELANDSE GEBIEDE
IN NOORD-KAAPLAND VIR 1960 (1,000 PERSONE)

Distrik	Blankes			Bantoes			Kleurlinge en Asiate			Totale bevolking		
	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal
Barkly-Wes	2.0	1.5	3.5	5.8	12.3	18.1	2.5	3.1	5.6	10.3	16.9	27.2
Boshof	2.0	2.9	4.9	3.6	17.8	21.4	0.1	0.6	0.7	5.7	21.3	27.0
Christiana	3.0	0.9	3.9	3.3	5.3	8.6	0.4	0.1	0.5	6.7	6.3	13.0
Gordonia	6.8	11.2	18.0	5.0	5.3	10.3	11.6	32.9	44.5	23.4	49.4	72.8
Hay	1.1	1.4	2.5	0.8	3.1	3.9	1.6	4.7	6.3	3.5	9.2	12.7
Herbert	1.4	1.5	2.9	2.2	8.9	11.1	2.1	3.7	5.8	5.7	14.1	19.8
Jacobsdal	0.5	1.3	1.8	1.1	4.4	5.5	0.1	1.9	2.0	1.7	7.6	9.3
Kimberley	25.1	1.6	26.7	37.2	4.2	41.4	18.9	1.7	20.6	81.2	7.5	88.7
Kuruman	2.9	2.9	5.8	3.3	39.2	42.5	1.2	1.8	3.0	7.4	43.9	51.3
Mafeking	4.4	2.7	7.1	3.1	51.9	55.0	1.3	0.2	1.5	8.8	54.8	63.6
Postmasburg	3.1	2.6	5.7	5.0	14.8	19.8	1.9	3.6	5.5	10.0	21.0	31.0
Taung	0.5	0.2	0.7	1.2	49.5	50.7	0.1	0.1	0.2	1.8	49.8	51.6
Vryburg	6.2	5.9	12.1	9.8	57.7	67.5	1.8	2.5	4.3	17.8	66.1	83.9
Warrenton	2.9	7.3	10.2	9.4	11.6	21.0	2.0	2.5	4.5	14.3	21.4	35.7
Noord-Kaapland	61.9	43.9	105.8	90.8	286.0	376.8	45.6	59.4	105.0	198.3	389.3	587.6

BRON: Bevolkingsensus van 1960.

TABEL 1.6 /

TABEL 1.6 DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BEVOLKING TUSSEN
STEDELIKE EN PLATTELANDSE GEBIEDE IN NOORD-KAAPLAND VIR 1960

Distrik	Blankes			Bantoes			Kleurlinge en Asiate			Totale bevolking		
	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal	Stede- lik	Plat- teland	Totaal
Barkly-Wes	57.3	42.7	100.0	32.2	67.8	100.0	44.3	55.7	100.0	37.9	62.1	100.0
Boshof	41.5	58.5	100.0	16.8	83.2	100.0	14.8	85.2	100.0	21.2	78.8	100.0
Christiana	77.1	22.9	100.0	38.2	61.8	100.0	86.4	13.6	100.0	51.5	48.5	100.0
Gordonia	37.6	62.4	100.0	48.9	51.1	100.0	26.0	74.0	100.0	32.1	67.9	100.0
Hay	44.0	56.0	100.0	20.8	79.2	100.0	25.0	75.0	100.0	27.4	72.6	100.0
Herbert	48.7	51.3	100.0	19.5	80.5	100.0	36.4	63.6	100.0	28.8	71.2	100.0
Jacobsdal	29.2	70.8	100.0	20.5	79.5	100.0	6.2	93.8	100.0	19.2	80.8	100.0
Kimberley	93.9	6.1	100.0	89.9	10.1	100.0	91.6	8.4	100.0	91.5	8.5	100.0
Kuruman	50.2	49.8	100.0	7.7	92.3	100.0	40.0	60.0	100.0	14.4	85.6	100.0
Mafeking	62.0	38.0	100.0	5.7	94.3	100.0	87.2	12.8	100.0	13.8	86.2	100.0
Postmasburg	54.3	45.7	100.0	25.2	74.8	100.0	34.7	65.3	100.0	32.2	67.8	100.0
Taung	75.0	25.0	100.0	2.3	97.7	100.0	31.5	68.5	100.0	3.3	96.7	100.0
Vryburg	51.2	48.8	100.0	14.6	85.4	100.0	41.2	58.8	100.0	21.2	78.8	100.0
Warrenton	28.4	71.6	100.0	44.8	55.2	100.0	44.9	55.1	100.0	40.1	59.9	100.0
Noord-Kaapland	58.5	41.5	100.0	24.1	75.9	100.0	43.4	56.6	100.0	33.7	66.3	100.0

BRON:

1)

Die verhoudings is gebaseer op die werklike bevolkingsyfers, soos verkry uit die Bevolkingsensus van 1960.

1.2.4 Bevolkingsgroei /

1.2.4 Die bevolkingsgroei sedert 1951

Laastens word die gemiddelde jaarlikse toe- of afname in die bevolking vir die jare 1951 tot 1960 in Tabel 1.7 aangegee. In die tabel word aangetoon dat die gemiddelde jaarlikse toename in die totale bevolking 3.0 persent vir Noord-Kaapland was, dit wil sê 'n toename van ongeveer 15,295 persone per jaar. Dit vergelyk gunstig met die gemiddelde toename van 2.9 persent vir die land as geheel.

Die Blankes het relatief stadig toegeneem. Met 'n gemiddelde toename van 0.7 persent verteenwoordig dit 'n jaarlikse aanwas van 741 persone. Die lae groeikoers van die Blankes toon egter 'n absolute afname in die distrikte Barkly-Wes, Boshof, Hay, Herbert en Taung, terwyl Christiana, Gordonia, Mafeking en Vryburg vir 'n geringe styging in die gemiddelde groeikoers verantwoordelik was. Daarteenoor vergelyk die toename in Jacobsdal, Kuruman en Kimberley nie sleg met die gemiddelde van die land nie.

Die Bantoes het 'n gemiddelde jaarlikse toename van 3.5 persent gehad, 'n aanwas van 11,147 persone sedert 1951. Die distrikte waarin Bantoegebiede voorkom, naamlik Kuruman, Mafeking, Taung en Vryburg was vir die grootste styging verantwoordelik. Die gemiddelde groeikoers van die ander distrikte was oor die algemeen laer as die groeikoers vir Noord-Kaapland as 'n geheel.

Die Kleurlinge en Asiate met 'n gemiddelde persentasie groeikoers van 3.9 persent het die grootste

relatiewe /

relatiewe styging in verhouding tot die ander volksgroepe getoon. Hulle het in die periode 'n gemiddelde aanwas van 3,407 persone getoon. Alhoewel in die onderskeie landdrosdistrikte soms hoër groeikoerse aangetref is, kan dit in baie gevalle aan die styging van klein getalle wat daar woonagtig was, toegeskryf word.

TABEL 1.7 /

TABEL 1.7 DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE TOE- OF AFNAME IN DIE
BEVOLKING VAN NOORD-KAAPLAND, 1951 TOT 1960

Distrik	Totale Bevolking %				Stedelike Bevolking %				Plattelandse Bevolking %			
	Blan- kes	Ban- toes	Kleur- linge en Asiate	Totaal	Blan- kes	Ban- toes	Kleur- linge en Asiate	Totaal	Blan- kes	Ban- toes	Kleur- linge en Asiate	Totaal
Barkly-Wes	-0.6	2.1	1.1	1.5	1.2	3.1	2.7	2.5	-2.5	1.7	≡	0.9
Boshof	-0.7	2.5	10.8	2.0	-0.4	2.4	16.3	1.4	-0.8	2.5	10.1	2.1
Christiana	0.2	2.7	4.0	1.9	0.2	2.8	3.6	1.6	-0.3	2.6	5.1	2.2
Gordonia	≡	2.9	3.9	2.6	2.8	4.4	5.3	4.4	-1.4	1.6	3.4	1.9
Hay	-1.3	-4.4	5.7	≡	-0.3	1.1	6.8	2.7	-2.1	-5.4	5.4	-0.6
Herbert	-2.0	1.9	2.0	1.2	-2.3	2.1	2.3	0.9	-1.8	1.8	1.9	1.4
Jacobsdal	3.3	3.8	7.5	4.4	5.4	15.0	10.9	10.9	2.5	2.3	7.3	3.4
Kimberley	1.9	2.1	2.4	2.1	2.0	3.3	2.0	2.6	0.2	-5.0	8.3	-2.1
Kuruman	2.1	7.6	6.7	6.7	2.0	10.7	6.8	6.3	1.4	7.3	6.6	6.8
Mafeking	0.5	2.6	3.1	2.4	1.6	2.5	2.8	2.1	-1.0	2.6	5.8	2.4
Postmasburg	1.7	1.1	7.0	2.1	2.8	11.5	5.9	7.0	0.5	-0.9	7.6	0.3
Taung	-1.5	6.0	-4.1	5.8	-0.9	-8.4	8.0	-5.9	-3.1	6.8	-1.6	6.7
Vryburg	0.5	4.2	4.3	3.6	2.0	7.3	5.9	5.0	-0.9	3.8	3.6	3.2
Warrenton	1.1	3.4	13.3	3.5	5.7	14.8	7.4	12.5	-0.3	-1.1	10.7	≡
Noord-Kaapland	0.7	3.5	3.9	3.0	2.0	4.7	3.8	3.5	-0.7	3.2	4.0	2.8

≡ Kleiner as 0.1

H O O F S T U K 2

DIE EKONOMIESE STRUKTUUR EN ENKELE DINAMIESE EIENSKAPPE VAN NOORD-KAAPLAND

2.1 Inleiding

Nadat in die vorige hoofstuk 'n kort uiteensetting van die doel en omvang van die studie en 'n beskrywing van die gebied gegee is, word die ekonomiese struktuur van die gebied nou bespreek. Vooraf moet egter daarop gewys word dat verskeie van die groothede wat in die bespreking gebruik gaan word, aan 'n redelike groot foutegrens onderworpe kan wees. Die betroubaarheid van die nasionale rekenkundige syfers word in meer detail in die ^{Afdeling B}bylaag uiteengesit.

Wat die berekening van die bruto geografiese produk betref, blyk dit dat die berekenings ten opsigte van die arbeidsvergoeding betroubaarder is as die berekenings van ander inkome, aangesien laasgenoemde op 'n meer indirekte wyse bepaal is. Die resultate ten opsigte van landbou, mynbou, fabriekswese, elektrisiteit, gas en water, vervoer en kommunikasie asook regeringsdienste sal ook betroubaarder wees as dié vir die ander produksietakke. By die onderskeie volksgroepe sal die berekening van arbeidsvergoeding ook betroubaarder wees as die ander inkome.

By die berekening van die bruto kapitaalkvorming is veral die voorraadveranderings onderworpe aan 'n groot foutegrens. Die berekende bruto kapitaalkvorming vir die landbou, mynbou, elektrisiteit, gas en water, vervoer en kommunikasie en regeringsdienste sal ook betroubaarder

wees as die /

wees as die resultate vir die ander produksietakke.

'n Verdere leemte van die berekende groothede is dat dit alleen teen heersende pryse aangedui word. Reële pryse is nie bereken nie, aangesien prysindekse nie op 'n distriksbasis beskikbaar was nie, en weens die omvang wat die studie sou moes aanneem om sulke prysindekse op te stel. By die ontleding van die resultate kan daar dus fluktuasies as gevolg van prysverskille voorkom. Weens die kort tydperk waarvoor die berekenings gemaak is, bestaan daar ook die gevaar dat sikliese-, seisoens- en toevallige fluktuasies vir strukturele veranderings aangesien kan word. Gevolglik word slegs duidelike tendensveranderings in die bespreking aangedui.

In enige streeksanalise moet die ekonomiese struktuur en ontwikkeling van 'n gebied teen die breëre landsontwikkeling beoordeel word. Perloff gee dan ook 'n uiteensetting van die volgende vereistes waaraan so 'n analise op regionale basis moet voldoen.

- 2.1.1 „To relate the region's development to that of the nation as a whole;
- 2.1.2 to 'weight' its growth in relative terms, that is in terms of departure from the national norm;
- 2.1.3 to examine the characteristics of its growth patterns; and
- 2.1.4 to evaluate its changing position with regard to its ability to hold and attract persons and industries." 1)

Met inagneming /

1) Perloff, H.S. Regions, Resources and Economic Growth, p. 63.

Met inagneming van dié vereistes, word vervolgens 'n ontleding van die grootte, samestelling en enkele dinamiese kenmerke van die bruto geografiese produk en bruto kapitaalvorming in Noord-Kaapland gemaak.

2.2 Die grootte van die bruto geografiese produk

Die bruto geografiese produk is een van die doeltreffendste maatstawwe waarvolgens die ekonomiese aktiwiteit van 'n gebied of streek gemeet kan word.¹⁾ Om die omvang van die aktiwiteit in Noord-Kaapland te bepaal, word die bruto geografiese produk met dié van ses ander streke vergelyk. Die gegewens word in Tabel 2.0 aangegee. Aangesien die grootte van die bruto geografiese produk natuurlik ook deur die oppervlakte en bevolkingsgrootte van 'n gebied beïnvloed word, word die oppervlakte in verhouding tot die landstotaal en die bruto geografiese produk per capita vir elke gebied ook in die tabel weergegee

Die streke waarmee Noord-Kaapland vergelyk word, is met 'n spesifieke doel gekies. Suid-Transvaal en Wes-Kaapland verteenwoordig die twee grootste nywerheidsentrums in die land. Noord-Vrystaat en Wes-Transvaal word weer gekenmerk deur groot goudmynontwikkeling, en is ook oorwegend

akkerbougebiede. /

¹⁾ Nie alleen help dit om 'n beter insig in die funksionering van die ekonomiese stelsel te verkry nie, maar dit help ook om die ekonomiese struktuur en dinamiese eienskappe van 'n gebied te ontleed en te evalueer met die oog op die formulering van beleid en beplanning. In die tweede plek kan die bruto geografiese produk vir vooruitskattings gebruik word.

akkerbougebiede. In Noord-Transvaal en Noord-Natal kom groot Bantoegebiede voor en veeteeltproduksie maak 'n belangrike deel van die aktiwiteit in dié streke uit.

In vergelyking met die twee nywerheidsgebiede blyk dit dat die omvang van die ekonomiese aktiwiteit in Noord-Kaapland baie klein is, veral as die oppervlakte in aanmerking geneem word. Hoewel Noord-Kaapland 'n oppervlakte van 15.7 persent van die landstotaal het, het dit in 1958/59 slegs 2.9 persent tot die bruto binnelandse produk bygedra. Suid-Transvaal daarenteen, met 'n oppervlakte van 1.0 persent van die landstotaal, se bydrae tot die bruto binnelandse produk in 1958/59 was 36.5 persent; terwyl Wes-Kaapland met 'n oppervlakte van 4.4 persent, 14.2 persent bygedra het. Daarbenewens was die bruto geografiese produk per capita van Suid-Transvaal en Wes-Kaapland in 1958/59 ongeveer twee maal so groot as die bruto geografiese produk per capita in Noord-Kaapland. Nogtans het die bruto geografiese produk per capita in Noord-Kaapland van 1954/55 tot 1958/59 relatief vinniger toegeneem as in die ander twee streke.

Die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland was ook laer as dié van Noord-Vrystaat en Wes-Transvaal. Hoewel die bruto geografiese produk per capita goed vergelyk het met die twee streke in 1954/55, het dit stadiger toegeneem. In Noord-Kaapland het dit van R198 per capita in 1954/55 tot R244 per capita in 1958/59 gestyg, terwyl dit in dieselfde periode in die Noord-Vrystaat van R250 per capita tot R353 per capita en in Wes-Transvaal van R213

per capita tot /

per capita tot R333 per capita toegeneem het.

Daarenteen was die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland groter as dié van Noord-Transvaal en Noord-Natal. Die gebiede het ook 'n laer per capita produk as die ondersoekgebied, wat waarskynlik toegeskryf kan word aan die relatief groter oppervlakte wat die Bantoegebiede in hulle beslaan.¹⁾

Weens die grootte van die gebied kan verwag word dat die ekonomiese ontwikkeling van die streek van inter-nasionale en interregionale handel afhanklik sal wees. „Thus it may be expected that international trade plays an important role in the relatively small economics in view of their limited domestic markets and the advantages which flow from international specialization and trade.”²⁾ Geen kwantitatiewe gegewens kan egter verkry word om te bepaal in watter mate dit die geval is nie. Die hoeveelheid yster, mangaan en asbes wat na ander streke uitgevoer word, dui egter 'n noue verbondenheid aan.

TABEL 2.0 /

1) Die inkome van Bantoes in die Bantoegebiede was baie laag in vergelyking met die Bantoes in ander gebiede. Vgl. S.S. Brand, Suid-Afrikaanse tydskrif vir Ekonomie, Ekonomiese Dualisme in die Suid-Afrikaanse Volks-huishouding, Volume 36, No. 1, Maart 1968, p. 19.

2) Krogh, D.C. en Stadler, J.J. A Guide to the National Accounting Framework of the South African Economy, Finance and Trade Review, Volume V, No. 5, December 1962/March 1963, p. 259.

TABEL 2.0 DIE RELATIEWE GROOTTE VAN DIE
BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK EN OPPERVLAKTE VAN
ENKELE STREKE IN SUID-AFRIKA,
1954/55 EN 1958/59

Streek	Oppervlakte		Jare a)	Bruto Geografiese Produk		
	vk. myl.	Persen- tasie van lands- totaal		R. miljoen	Persen- tasie van lands- totaal	Per Capita (R)
Suid-Transvaal	4,723	1.0	1954/55	1,339.0	36.7	514
			1958/59	1,625.4	36.5	561
Wes-Kaapland	20,611	4.4	1954/55	506.7	13.9	431
			1958/59	630.3	14.2	486
Noord-Vrystaat	20,808	4.4	1954/55	169.9	4.7	250
			1958/59	281.3	6.3	353
Wes-Transvaal	27,560	5.8	1954/55	147.3	4.0	213
			1958/59	267.0	6.0	333
Noord-Transvaal	32,549	6.9	1954/55	59.4	1.6	77
			1958/59	70.1	1.6	80
Noord-Natal	18,124	3.8	1954/55	65.3	1.8	80
			1958/59	82.4	1.8	93
Noord-Kaapland	73,861	15.7	1954/55	101.1	2.8	198
			1958/59	127.8	2.9	244

a) 1954/55 en 1958/59 word as vergelykende jare gebruik omdat 1958/59 die laaste jaar is waarvoor syfers beskikbaar was.

Verder kan /

Verder kan van die tabel afgelei word dat daar in Noord-Kaapland 'n geringe toename was in die bruto geografiese produk uitgedruk as 'n persentasie van die bruto binnelandse produk. Die geringe persentasie toename toon dat die ekonomiese bedrywigheid relatief vinniger uitgebrei het in vergelyking met die res van die land, naamlik: van 2.8 persent in 1954/55 tot 2.9 persent in 1958/59.

2.3 Die geografiese verspreiding van die bruto geografiese produk

Die persentasieverdeling van die bruto geografiese produk in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik word in Tabel 2.1 aangetoon. Uit die tabel kan afgelei word dat Kimberley vir sowat een derde van die bruto geografiese produk verantwoordelik was. Daarbenewens het die vyf heel noordelike landdrosdistrikte, naamlik Gordonia, Kuruman, Mafeking, Postmasburg en Vryburg ook saam sowat 'n derde tot die bruto geografiese produk van die ondersoekgebied bygedra.

Met uitsondering van die relatief afnemende tendens in die persentasie-aandeel van Gordonia, het die aandeel van die ander reeds genoemde distrikte egter oor die algemeen toegeneem. In teenstelling hiermee het die persentasie-aandeel van die oorblywende distrikte betreklik konstant gebly, uitgesonderd Taung en Warrenton. Taung se bydrae het naamlik van 4.3 persent in 1954/55 gedaal tot 1.6 persent in 1961/62, terwyl Warrenton se aandeel van 6.7 persent in 1954/55 tot 4.9 persent in 1961/62 afgeneem het.

TABEL 2.1 DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE

PRODUK IN NOORD-KAAPLAND VOLGENS LANDDROSDISTRIK, 1954/55 TOT 1961/62

Distrik	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
Barkly-Wes	5.9	6.5	6.5	6.3	6.3	5.9	6.7	5.7
Boshof	2.8	3.9	4.5	3.9	3.8	5.0	3.8	4.1
Christiana	1.6	2.2	1.9	1.9	1.6	1.7	1.6	1.7
Gordonia	10.5	8.5	7.9	7.9	7.5	9.2	6.9	7.8
Hay	2.5	2.4	2.3	2.2	3.0	2.3	1.8	2.1
Herbert	2.5	2.3	2.2	2.4	2.3	2.3	1.7	2.0
Jacobsdal	1.0	0.9	1.0	1.0	1.1	1.0	0.9	1.3
Kimberley	34.8	31.2	30.9	32.2	33.4	32.2	33.0	29.6
Kuruman	7.0	6.9	8.1	8.2	8.6	8.2	9.8	12.1
Mafeking	5.5	6.7	8.3	8.0	6.1	6.4	6.9	7.0
Postmasburg	7.0	6.5	6.9	6.6	6.9	7.2	9.4	9.1
Taung	4.3	3.3	2.3	2.1	2.0	1.6	1.6	1.6
Vryburg	7.9	12.1	11.4	12.1	11.0	11.3	10.5	11.0
Warrenton	6.7	6.6	5.8	5.2	6.4	5.7	5.4	4.9
Noord-Kaapland	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Dit is dus veral /

Dit is dus veral in die landdrosdistrikte met 'n groter oppervlakte waar die bruto geografiese produk relatief vinniger toegeneem het, met uitsondering van Kimberley, waar daar 'n groot bevolkingsamestelling is.

2.4 Die relatiewe bydrae van die onderskeie volksgroepe tot die bruto geografiese produk

Die relatiewe bydrae van elke volksgroep tot die totale bruto geografiese produk in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik, word vir die periodes 1954/55, 1958/59 en 1961/62 in Tabel 2.2 uiteengesit. Uit die tabel kan gesien word dat met uitsondering van Taung en Gordonia, die bydrae van die Blankes oor die algemeen, ongeveer 75 persent van die totale bruto geografiese produk uitmaak. Verder blyk daar dat die Bantoes se bydrae tot die bruto geografiese produk in Noord-Kaapland as geheel ongeveer 19 persent oor die betrokke tydsperiode beloop het, vergeleke met 'n bydrae van sowat 6 persent in die geval van Kleurlinge en Asiate. Die bydrae van die Bantoes wat in die ooste die grootste is, neem egter geleidelik af na die weste, terwyl die Kleurlinge en Asiate wat in die weste die grootste is, na die ooste afneem. Die verskynsel kan grotendeels aan bevolkingsverskille toegeskryf word, aangesien dit ooreenstem met die bevolkingsverspreiding van die volksgroepe in Noord-Kaapland.

TABEL 2.2 /

TABEL 2.2 DIE RELATIEWE BYDRAE VAN DIE
ONDERSKEIE VOLKSGROEPE TOT DIE BRUTO GEO-
GRAFIESE PRODUK IN DIE LANDDROSDISTRIKTE,
VAN NOORD-KAAPLAND, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Distrik	Jare	Blankes %	Bantoes %	Kleurlinge en Asiate %	Totaal %
Barkly-Wes	1954/55	77.5	19.1	3.4	100.0
	1958/59	81.4	15.4	3.2	100.0
	1961/62	82.8	13.8	3.4	100.0
Boshof	1954/55	64.7	33.9	1.4	100.0
	1958/59	74.0	25.0	1.0	100.0
	1961/62	77.7	21.2	1.1	100.0
Christiana	1954/55	78.5	18.6	2.9	100.0
	1958/59	77.8	19.6	2.6	100.0
	1961/62	81.9	15.7	2.4	100.0
Gordonia	1954/55	64.2	8.9	26.9	100.0
	1958/59	61.9	9.7	28.4	100.0
	1961/62	69.4	7.1	23.5	100.0
Hay	1954/55	79.5	8.0	12.5	100.0
	1958/59	86.3	5.4	8.3	100.0
	1961/62	80.4	7.3	12.3	100.0
Herbert	1954/55	65.3	23.3	11.4	100.0
	1958/59	67.0	21.3	11.7	100.0
	1961/62	67.4	20.4	12.2	100.0
Jacobsdal	1954/55	66.0	30.1	3.9	100.0
	1958/59	63.2	32.3	4.5	100.0
	1961/62	70.3	24.4	5.3	100.0
Kimberley	1954/55	81.9	12.2	5.9	100.0
	1958/59	82.0	11.9	6.1	100.0
	1961/62	82.1	11.4	6.5	100.0
Kuruman	1954/55	74.3	23.0	2.7	100.0
	1958/59	77.7	20.2	2.1	100.0
	1961/62	81.4	16.9	1.7	100.0
Mafeking	1954/55	65.2	27.6	7.2	100.0
	1958/59	75.4	19.0	5.6	100.0
	1961/62	72.4	23.7	3.9	100.0
Postmasburg	1954/55	81.0	15.9	3.1	100.0
	1958/59	81.0	15.8	3.2	100.0
	1961/62	84.6	13.1	2.3	100.0
Taung	1954/55	71.1	28.4	0.5	100.0
	1958/59	72.7	26.5	0.8	100.0
	1961/62	61.4	37.9	0.7	100.0
Vryburg	1954/55	66.0	30.1	3.9	100.0
	1958/59	77.2	20.0	2.8	100.0
	1961/62	79.6	17.9	2.5	100.0
Warrenton	1954/55	74.0	22.9	3.1	100.0
	1958/59	72.2	19.9	2.9	100.0
	1961/62	74.3	22.1	3.6	100.0
Noord-Kaapland	1954/55	74.9	18.0	7.1	100.0
	1958/59	77.8	15.9	6.3	100.0
	1961/62	79.0	15.2	5.7	100.0

Uit die tabel kom die relatiewe toe- of afname in die bydrae van die onderskeie volksgroepe tot die bruto geografiese produk ook na vore. Hieruit blyk dat die bydrae van die Blanke volksgroep tot die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland toeneem het, terwyl die bydrae van die ander volksgroepe afneem het. Die persentasie-aandeel van die Blankes tot die bruto geografiese produk het naamlik van 74.9 persent in 1954/55 tot 79.0 persent in 1961/62 gestyg, terwyl die Bantoes se aandeel in dieselfde periode van 18.0 persent tot 15.3 persent gedaal het en die Kleurlinge en Asiate se aandeel van 7.1 persent tot 5.7 persent verminder het.

2.5 Die samestelling van die bruto geografiese produk

Om die rol van die onderskeie produksietakke in die ekonomiese ontwikkeling van Noord-Kaapland te bepaal, word die persentasieverdeling van die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik en produksietak vir die periodes 1954/55, 1958/59 en 1961/62 in Tabel 2.3 aangetoon. Die persentasie-aandeel van die produksietakke in die onderskeie volksgroepe se bydrae tot die totale bruto geografiese produk word in Tabela 2.4 tot 2.6 aangegee.

In Tabel 2.3 word aangetoon dat die produksiestruktuur van Noord-Kaapland as geheel nie met dié van die Republiek ooreenkom nie. Waar fabriekswese en konstruksie die belangrikste produksietak vir die Republiek uitmaak, naamlik 20.0 persent van die bruto binnelandse produk in

1961/62, was landbou /

1961/62, ~~was landbou en mynbou die belangrikste produksie-~~
~~takke in Noord-Kaapland.~~ Landbou se persentasie-aandeel
het egter van 23.4 persent in 1954/55 tot 22.2 persent in
1961/62 gedaal, terwyl mynbou se bydrae van 20.8 persent
in 1954/55 tot 25.7 persent in 1961/62 toegeneem het. Die
toename in die relatiewe aandeel van mynbou is in ooreen-
stemming met die algemene neiging in die Republiek, waar
dit toegeneem het van 11.7 persent in 1954/55 tot 13.2 per-
sent in 1961/62.

Tabel 2.4 toon duidelik dat die persentasie-
aandeel van die onderskeie produksietakke in die bydrae van
Blankes tot die bruto geografiese produk in Noord-Kaapland
ooreenstem met bogenoemde produksiestruktuur. Uit Tabel 2.5
blyk dat die Bantoevolksgroep se bydrae tot die bruto
geografiese produk in Noord-Kaapland veral in die landbou,
mynbou en ander dienste ontstaan, terwyl Tabel 2.6 aantoon
dat die Kleurlinge en Asiate se bydrae in die landbou en
ander dienste ontstaan. Die bydrae van ander dienste het
in 1961/62 vir die Bantoes 15.3 persent en vir die Kleur-
linge en Asiate 22.7 persent beloop, terwyl dié vir al die
rasse saam 8.7 persent was. Die groot bydrae van ander
dienste tot die totale bruto geografiese produk van die
nie-Blanke volksgroepe in Noord-Kaapland, kan aan die
groot getalle wat as huisbediendes in diens geneem word,
toegeskryf word.

Uit Tabel 2.3 blyk verder dat landbou oor die
algemeen die belangrikste ekonomiese bedrywigheid van die

die bevolking /

die bevolking in Noord-Kaapland uitmaak, behalwe in die distrik Kimberley asook in die distrikte Barkly-Wes, Kuruman, Postmasburg en Taung waar mynbou veral van belang is.

In Kimberley het die mynbou en die tersiêre produksietakke die grootste bydrae tot die bruto geografiese produk gelewer. Uit Tabel 2.3 kan gesien word dat die persentasie-aandeel van mynbou in Kimberley van 25.6 persent in 1954/55 tot 27.1 persent in 1961/62 toegeneem het. Dit kan veral toegeskryf word aan 'n toename in die diamantproduksie in die gebied. Die tersiêre sektor het in die distrik ongeveer 65 persent tot die bruto geografiese produk bygedra, waarvan handel vir ongeveer 17 persent en vervoer, opberging en kommunikasie vir ongeveer 20 persent verantwoordelik was. Laasgenoemde kan toegeskryf word aan die groot spoorwegkompleks in Kimberley wat op die hoofroete na die Kaap geleë is.

Uit Tabelle 2.4 tot 2.6 blyk daar dat die produksiestruktuur in Kimberley grotendeels vir die ander volksgroepe ook geld, behalwe vir die feit dat ander dienste 'n groter persentasie-aandeel in die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland het. 'n Interessante verskynsel is dat die bydrae van die Kleurlinge en Asiate in Kimberley in verhouding met die ander volksgroepe in die mynbou so laag is. Dit was 5.4 persent in 1961/62, teenoor die 30.1 persent van die Blankes en 18.1 persent van die Bantoes. Klaarblyklik kan dit aan sosiologiese faktore toegeskryf word, aangesien die volksgroepe sekere

tipe arbeid as benede hulle waardigheid beskou.¹⁾

Soos reeds gesien, is mynbou verreweg die belangrikste produksietak in die distrikte Barkly-Wes, Kuruman, Postmasburg en in 'n mindere mate Taung. In 1961/62 was die mynbou in Kuruman en Postmasburg onderskeidelik vir ongeveer 68.5 persent en 59.8 persent van die bruto geografiese produk verantwoordelik, terwyl Barkly-Wes se aandeel 36.1 persent beloop het. In Taung het die mynbou egter van 59.8 persent in 1954/55 tot 21.4 persent in 1961/62 afgeneem. Dit kan aan die daling van kalksteenproduksie in die gebied toegeskryf word. Die bydrae van mynbou in Barkly-Wes, Kuruman en Postmasburg het ook vinniger toegeneem as die ander produksietakke, terwyl die landbou se persentasie-aandeel in die bruto geografiese produk afgeneem het. In Taung het die landbou se bydrae weer van 19.6 persent in 1954/55 tot 31.6 persent in 1961/62 toegeneem. Die tersiêre produksietakke speel 'n relatief minder belangrike rol in die vooruitgang van die distrikte, en was oor die algemeen kleiner in vergelyking met die bydrae van die tersiêre bedryfstak in Noord-Kaapland as 'n geheel.

Uit Tabelle 2.4 tot 2.6 is dit duidelik dat die produksiestruktuur soos vir die bogenoemde distrikte uiteengesit, ook in 'n groot mate vir die onderskeie volksgroepe geld, met uitsondering van die groter persentasie-aandeel van ander dienste in die bruto geografiese produk /

¹⁾ Vgl. Lötter, J.M. en de Vos, H.v.N. Die arbeidspatroon van Kleurlinge in Wes-Kaapland, Statistiese gewens, p. 116.

produk van die Kleurlinge en Asiate. Daarbenewens was die bydrae van mynbou tot die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate, baie laer in vergelyking met die ander volksgroepe.

Met betrekking tot die oorblywende distrikte is dit duidelik dat landbou die belangrikste produksietak is wat tot die bruto geografiese produk van die gebied bydra. In bykans al die distrikte was die landbou se persentasie-aandeel in die bruto geografiese produk meer as 40 persent. Sedert 1954/55 het die persentasie-aandeel van die landbou in die bruto geografiese produk ook heelwat in die distrikte toegeneem. Die bydrae van die tersiêre sektor in die oorblywende distrikte vergelyk ook goed met dié van Noord-Kaapland as geheel.

Tabelle 2.4 tot 2.6 toon dat bogenoemde produksiestruktuur ook vir die onderskeie volksgroepe geld, behalwe vir die hoër persentasie-aandeel van ander dienste in die bruto geografiese produk van die Bantoes. Wat die Kleurlinge en Asiate betref, was hulle persentasie-bydrae van ander dienste sowel as handel groter as die van die ander twee volksgroepe.

TABELLE 2.3 TOT 2.6 /....

TABEL 2.3 DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN NOORD-KAAPLAND

VOLGENS LANDROSDISTRIK EN PRODUKT-TIJD, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Distrik	Jare	Landbou bosbou en visserye %	Mynbou en steengroewe %	Fabriekswese en konstruksie %	Elektrisiteit gas en water %	Vervoer opberging en kommunikasie %	Handel %	Finansiële instellings en vaste eiendom %	Besit van woning %	Algemene regerings- dienste %	Ander dienste %	Bruto geografiese produk %
Barkly-Wes	1954/55	16.7	37.4	21.8	0.1	2.8	3.7	1.5	3.2	7.8	5.0	100.0
	1958/59	12.0	34.0	29.7	0.1	2.7	4.0	1.7	3.2	7.8	4.8	100.0
	1961/62	10.2	36.1	29.8	0.1	3.0	4.8	2.0	2.9	7.3	3.8	100.0
Boshof	1954/55	58.0	1.0	1.1	-	1.9	5.4	2.5	6.4	8.4	15.3	100.0
	1958/59	57.0	1.7	0.9	-	10.7	4.8	2.3	4.5	6.5	11.6	100.0
	1961/62	61.0	0.9	0.6	0.1	12.5	5.9	2.2	3.1	5.1	8.6	100.0
Christiana	1954/55	28.4	3.4	3.0	0.2	9.1	15.9	3.6	6.8	8.7	20.9	100.0
	1958/59	31.7	1.9	2.1	0.3	8.6	14.6	3.6	7.1	8.0	22.1	100.0
	1961/62	43.5	2.1	1.5	0.3	7.6	12.8	3.1	5.6	7.6	15.9	100.0
Gordonia	1954/55	44.9	0.9	3.9	0.5	2.8	12.2	2.9	5.6	11.9	14.4	100.0
	1958/59	22.1	2.5	7.5	1.0	4.6	12.0	3.8	7.7	17.7	21.1	100.0
	1961/62	30.6	1.0	6.5	1.2	7.5	11.4	4.2	5.9	12.8	18.9	100.0
Hay	1954/55	67.0	5.9	-	0.1	1.9	4.6	1.5	3.7	5.2	10.1	100.0
	1958/59	60.0	15.0	0.3	0.2	1.9	3.8	1.4	3.2	5.4	8.8	100.0
	1961/62	45.3	23.5	0.4	0.2	2.8	5.4	2.4	3.9	7.7	8.4	100.0
Herbert	1954/55	42.3	11.0	5.4	0.4	4.3	7.2	1.7	4.9	8.9	13.9	100.0
	1958/59	39.6	8.6	6.9	0.6	4.8	6.3	1.9	4.9	10.1	16.3	100.0
	1961/62	41.8	6.6	9.4	0.7	4.8	7.2	2.3	4.4	9.3	13.5	100.0
Jacobsdal	1954/55	46.2	2.3	2.7	0.3	3.0	4.2	0.9	5.4	20.2	14.8	100.0
	1958/59	55.8	1.4	0.8	0.3	2.9	3.8	1.0	5.0	15.6	13.4	100.0
	1961/62	63.5	0.6	0.1	0.3	3.0	4.6	1.8	3.7	11.8	10.6	100.0
Kimberley	1954/55	1.4	25.6	9.6	2.3	20.8	17.7	3.5	2.5	8.3	8.3	100.0
	1958/59	1.8	24.9	8.5	3.1	20.6	17.9	3.2	2.7	8.9	8.4	100.0
	1961/62	1.0	27.1	7.7	3.4	19.5	17.5	3.8	2.6	8.8	8.6	100.0
Kuruman	1954/55	21.9	48.9	2.0	0.2	3.2	4.8	2.2	2.2	7.0	7.6	100.0
	1958/59	22.5	51.8	1.6	0.2	2.8	4.8	2.2	1.9	5.9	6.3	100.0
	1961/62	14.6	68.5	0.9	0.1	1.1	3.4	1.7	1.1	4.7	3.9	100.0
Mafeking	1954/55	28.0	0.1	3.9	0.8	26.4	12.5	2.6	3.4	11.5	10.8	100.0
	1958/59	29.2	0.1	6.5	0.8	22.6	16.5	2.7	3.2	8.4	10.0	100.0
	1961/62	42.3	0.1	5.0	0.5	17.8	14.4	2.3	2.3	7.1	8.2	100.0
Postmasburg	1954/55	18.8	39.4	13.3	0.1	9.6	4.9	1.7	2.2	2.9	7.1	100.0
	1958/59	14.1	42.9	12.7	0.2	9.6	4.4	1.9	2.4	4.1	7.7	100.0
	1961/62	11.4	59.6	9.1	0.2	6.8	3.4	1.4	1.5	2.1	4.5	100.0
Taung	1954/55	19.6	59.8	5.4	0.1	3.2	3.0	0.8	0.5	4.6	3.0	100.0
	1958/59	29.4	27.0	12.5	0.1	7.3	2.2	0.9	1.0	12.4	7.2	100.0
	1961/62	31.6	21.4	13.7	0.1	8.1	2.9	1.2	0.9	13.0	7.1	100.0
Vryburg	1954/55	35.5	4.0	7.8	0.7	2.7	16.6	3.8	4.2	10.0	14.7	100.0
	1958/59	36.3	8.3	8.0	0.7	3.0	16.5	3.2	3.1	8.7	12.2	100.0
	1961/62	41.3	7.1	6.6	0.8	3.6	16.4	3.4	2.6	8.6	9.6	100.0
Warrenton	1954/55	59.0	-	1.2	0.2	8.8	7.3	2.1	3.3	5.3	12.8	100.0
	1958/59	54.4	-	3.5	0.2	9.4	6.0	2.2	3.7	6.7	13.9	100.0
	1961/62	47.3	-	4.7	0.4	11.0	7.4	2.8	3.9	8.4	14.1	100.0
Noord-Kaapland	1954/55	23.4	20.8	7.5	1.0	11.4	11.7	2.7	3.3	8.2	10.0	100.0
	1958/59	21.8	20.3	8.3	1.3	11.4	11.8	2.7	3.4	8.7	10.3	100.0
	1961/62	22.2	25.7	7.2	1.3	10.5	11.0	2.9	2.8	7.7	8.7	100.0

TABEL 2.4 DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN
NOORD-KAAPLAND VOLGENS LANDROSDISTRIK EN PRODUKSIETAK, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Distrik	Jare	Landbou bosbou en visserye %	Mynbou en steengroewe %	Fabriekswese en konstruksie %	Elektrisiteit gas en water %	Vervoer opberging en kommunikasie %	Handel %	Finansiële instellings en vaste eiendom %	Besit van wonings %	Algemene regerings- dienste %	Ander dienste %	Bruto geografiese produk %
Barkly-Wes	1954/55	13.9	44.2	21.4	0.1	1.8	2.2	1.9	3.5	8.2	2.8	100.0
	1958/59	9.3	38.4	31.6	0.1	1.7	2.6	2.0	3.5	8.0	2.8	100.0
	1961/62	7.1	41.4	31.0	0.1	2.2	3.7	2.4	3.1	7.1	1.9	100.0
Boshof	1954/55	52.4	0.7	1.0	-	2.4	7.3	3.9	9.4	10.5	12.4	100.0
	1958/59	53.4	1.1	0.8	0.1	13.3	5.7	3.0	5.9	7.2	9.5	100.0
	1961/62	60.1	0.6	0.6	0.1	14.8	7.1	2.8	3.8	3.6	6.5	100.0
Christiana	1954/55	24.6	3.7	3.4	0.3	10.8	18.4	4.5	8.0	9.4	16.9	100.0
	1958/59	27.3	2.0	2.2	0.4	10.4	16.7	4.5	8.5	8.7	19.3	100.0
	1961/62	43.6	2.2	1.3	0.4	8.7	13.8	3.7	6.4	7.9	12.0	100.0
Gordonia	1954/55	39.2	0.4	2.2	0.7	3.3	15.6	4.5	5.9	14.3	13.9	100.0
	1958/59	10.0	3.1	6.4	1.4	6.0	15.0	6.1	9.0	22.0	21.0	100.0
	1961/62	27.4	1.0	4.8	1.4	9.5	13.6	6.0	5.9	13.6	16.8	100.0
Hay	1954/55	69.9	5.0	-	0.1	2.3	4.0	1.9	3.5	4.9	8.4	100.0
	1958/59	61.0	16.2	0.2	0.1	2.2	3.4	1.7	2.8	5.1	7.3	100.0
	1961/62	46.0	25.7	0.2	0.2	3.2	5.1	3.0	3.8	7.5	5.3	100.0
Herbert	1954/55	39.0	14.0	4.5	0.3	5.7	6.6	2.7	6.0	9.4	11.8	100.0
	1958/59	38.5	10.3	6.0	0.6	6.4	5.0	2.8	6.0	10.4	14.0	100.0
	1961/62	42.1	7.5	10.4	0.7	6.1	6.3	3.3	5.3	8.8	9.5	100.0
Jacobsdal	1954/55	32.9	2.9	4.0	0.5	3.7	5.4	1.4	6.8	25.2	17.2	100.0
	1958/59	43.9	1.6	1.1	0.4	4.1	5.2	1.5	6.5	20.2	15.5	100.0
	1961/62	59.9	0.2	0.1	0.3	3.8	5.8	2.6	4.4	13.8	9.1	100.0
Kimberley	1954/55	1.0	27.8	7.7	2.3	22.3	18.6	4.3	2.3	7.7	6.0	100.0
	1958/59	1.7	27.1	6.6	3.0	22.1	18.8	3.9	2.6	8.1	6.1	100.0
	1961/62	0.7	30.1	5.6	3.2	20.6	18.4	4.6	2.5	7.8	6.5	100.0
Kuruman	1954/55	18.5	52.5	1.7	0.2	4.1	5.2	3.0	2.7	7.1	5.0	100.0
	1958/59	21.5	53.4	1.2	0.2	3.4	5.5	2.8	2.2	5.2	4.6	100.0
	1961/62	12.9	71.4	0.4	0.2	1.2	3.8	2.0	1.2	4.1	2.8	100.0
Mafeking	1954/55	18.5	0.2	4.7	0.8	34.4	9.5	3.7	4.8	14.1	9.3	100.0
	1958/59	24.5	0.1	7.6	0.7	27.3	15.5	3.4	4.0	8.7	8.2	100.0
	1961/62	35.0	0.1	5.9	0.5	21.7	15.6	3.1	3.0	7.8	7.3	100.0
Postmasburg	1954/55	16.2	41.8	14.6	0.1	11.1	4.6	2.1	2.3	2.6	4.6	100.0
	1958/59	11.7	44.8	14.1	0.2	10.6	4.2	2.2	2.6	4.0	5.6	100.0
	1961/62	10.2	61.9	10.0	0.2	7.2	3.2	1.6	1.5	1.7	2.5	100.0
Taung	1954/55	3.5	76.1	3.0	0.1	3.9	4.2	1.1	0.6	4.3	3.2	100.0
	1958/59	25.9	30.3	10.2	0.2	8.6	3.0	1.2	1.3	11.4	7.9	100.0
	1961/62	13.4	30.5	13.8	0.2	10.9	4.7	1.9	1.3	14.2	9.1	100.0
Vryburg	1954/55	28.9	4.6	8.5	0.6	3.5	21.7	5.7	5.8	11.7	9.0	100.0
	1958/59	33.9	9.6	8.1	0.6	3.4	19.3	4.1	3.7	8.6	8.7	100.0
	1961/62	40.2	7.7	6.2	0.8	4.1	19.0	4.1	3.0	8.4	6.5	100.0
Warrenton	1954/55	57.9	-	0.9	0.2	10.9	9.5	2.9	4.1	5.1	8.5	100.0
	1958/59	53.9	-	3.5	0.2	11.4	7.3	2.8	4.3	6.2	10.4	100.0
	1961/62	44.4	-	5.4	0.4	13.5	9.4	3.7	4.7	8.1	10.4	100.0
Noord-Kaapland	1954/55	18.8	24.2	6.9	1.1	13.3	12.9	3.6	3.5	8.3	7.4	100.0
	1958/59	19.1	22.5	7.8	1.3	13.1	12.8	3.5	3.6	8.4	7.9	100.0
	1961/62	19.6	28.7	6.6	1.3	11.6	12.0	3.6	2.9	7.2	6.5	100.0

TABEL 2.5 DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN
NOORD-KAAPLAND VOLGENS LANDROSDISTRIK EN PRODUKSIETAK, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Distrik	Jare	Landbou bosbou en visserye %	Mynbou en steengroewe %	Fabriekswese en konstruksie %	Elektrisiteit gas en water %	Vervoer opberging en kommunikasie %	Handel %	Finansiële instellings en vaste eiendom %	Besit van wonings %	Algemene regerings- dienste %	Ander dienste %	Bruto geografiese produk %
Barkly-Wes	1954/55	26.9	15.1	25.4	0.1	7.4	6.3	0.1	0.7	6.6	11.4	100.0
	1958/59	24.6	16.6	23.2	0.1	8.4	7.1	0.1	0.7	7.4	11.8	100.0
	1961/62	25.9	12.0	25.2	0.2	8.4	7.8	0.1	0.8	8.8	10.8	100.0
Boshof	1954/55	69.6	1.4	1.4	-	0.8	2.0	-	0.6	4.2	20.0	100.0
	1958/59	69.0	3.3	0.8	-	2.8	2.0	0.2	0.5	4.2	17.2	100.0
	1961/62	65.3	2.1	0.6	-	4.5	1.9	0.2	0.4	9.4	15.6	100.0
Christiana	1954/55	47.9	2.6	2.0	-	3.6	4.5	-	1.6	4.5	33.3	100.0
	1958/59	52.8	1.7	2.0	-	2.5	4.5	0.2	1.5	4.2	30.6	100.0
	1961/62	48.4	1.9	2.8	0.2	3.0	4.8	0.5	1.4	4.6	32.4	100.0
Gordonia	1954/55	50.6	7.0	6.4	0.6	3.9	5.5	0.1	0.7	10.0	15.2	100.0
	1958/59	38.8	5.0	9.2	0.6	5.2	6.9	0.2	0.9	15.2	18.0	100.0
	1961/62	32.1	3.2	10.5	0.8	6.6	7.3	0.2	1.0	18.5	19.8	100.0
Hay	1954/55	49.0	21.1	-	-	-	4.9	-	0.5	9.8	14.7	100.0
	1958/59	53.1	15.8	0.5	0.5	0.5	5.3	-	0.5	12.3	11.5	100.0
	1961/62	36.4	32.8	0.6	0.4	0.8	4.8	-	0.4	12.8	10.8	100.0
Herbert	1954/55	49.6	7.0	9.5	0.3	1.9	4.8	-	0.5	8.5	17.9	100.0
	1958/59	43.0	6.4	11.1	0.5	1.9	5.4	-	0.6	9.8	21.3	100.0
	1961/62	43.0	5.5	9.6	0.6	2.5	5.7	0.1	0.6	11.5	20.9	100.0
Jacobsdal	1954/55	76.1	1.4	0.3	-	1.4	2.0	-	0.3	9.4	9.1	100.0
	1958/59	80.2	1.3	0.2	-	0.9	1.5	-	0.4	7.3	8.2	100.0
	1961/62	77.7	1.8	-	0.2	1.2	1.8	-	0.4	6.9	10.0	100.0
Kimberley	1954/55	4.1	20.2	10.8	2.6	17.6	10.5	0.1	1.3	11.0	21.8	100.0
	1958/59	3.2	20.0	9.4	4.5	18.0	11.0	0.2	1.2	11.7	20.8	100.0
	1961/62	2.6	18.1	9.9	6.4	18.5	11.5	0.2	1.2	13.5	18.1	100.0
Kuruman	1954/55	33.2	41.3	0.7	0.1	0.6	2.0	0.1	0.3	7.1	14.6	100.0
	1958/59	27.2	49.5	1.2	0.1	0.5	1.8	0.1	0.2	8.4	11.0	100.0
	1961/62	22.1	59.2	1.2	0.2	0.5	1.3	0.1	0.2	7.3	7.9	100.0
Mafeking	1954/55	57.4	-	2.6	0.7	11.9	6.4	0.1	0.3	6.5	14.1	100.0
	1958/59	56.0	-	3.3	1.3	9.1	6.8	0.3	0.3	7.2	15.7	100.0
	1961/62	71.5	-	2.3	0.8	7.7	3.4	0.2	0.2	4.5	9.4	100.0
Postmasburg	1954/55	27.4	35.0	9.3	0.2	2.5	4.3	0.1	0.4	3.8	17.0	100.0
	1958/59	23.1	40.3	7.7	0.3	4.1	4.3	0.1	0.6	4.6	14.9	100.0
	1961/62	15.4	54.3	4.8	0.3	3.8	3.2	0.1	0.5	4.1	13.5	100.0
Taung	1954/55	60.0	20.0	11.5	-	1.1	-	-	0.2	5.1	2.1	100.0
	1958/59	39.3	18.7	19.2	-	3.3	0.2	-	0.3	15.0	4.0	100.0
	1961/62	61.6	7.2	13.8	-	3.2	0.1	-	0.1	11.0	3.0	100.0
Vryburg	1954/55	52.6	3.0	4.8	1.0	1.0	4.1	0.2	0.5	6.9	25.9	100.0
	1958/59	48.7	4.6	5.9	0.8	1.6	4.4	0.3	0.6	9.3	23.8	100.0
	1961/62	50.7	5.1	5.8	1.0	1.6	4.0	0.3	0.6	9.8	21.1	100.0
Warrenton	1954/55	65.4	-	2.1	0.1	2.5	1.2	0.1	0.6	4.8	23.2	100.0
	1958/59	60.1	-	3.8	0.3	2.8	1.5	0.1	0.9	6.9	23.6	100.0
	1961/62	59.5	-	2.8	0.2	3.7	1.5	0.1	1.0	7.9	23.3	100.0
Noord-Kaapland	1954/55	39.2	14.3	7.3	0.9	6.6	5.2	0.1	0.7	7.5	18.2	100.0
	1958/59	34.3	16.3	7.3	1.4	7.1	5.7	0.1	0.7	9.1	18.0	100.0
	1961/62	35.8	18.5	6.5	1.7	7.0	5.1	0.1	0.6	9.4	15.3	100.0

TABEL 2.6 DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN ASIATE
IN NOORD-KAAPLAND VOLGENS LANDROSDISTRIK EN PRODUKSIEJARE, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Distrik	Jare	Landbou bosbou en visserye %	Mynbou en steengroewe %	Fabriekswese en konstruksie %	Elektrisiteit gas en water %	Vervoer opberging en kommunikasie %	Handel %	Finansiële instellings en vaste eiendom %	Besit van wonings %	Algemene regerings- dienste %	Ander dienste %	Bruto geografiese produk %
Barkly-Wes	1954/55	24.4	8.5	8.5	-	0.5	24.4	-	9.4	6.0	18.3	100.0
	1958/59	17.3	6.7	15.0	0.4	0.8	22.8	0.4	7.5	7.1	22.0	100.0
	1961/62	21.8	5.2	16.9	0.3	0.9	20.4	0.3	6.2	5.5	22.5	100.0
Boshof	1954/55	32.5	2.5	2.5	-	5.0	2.5	-	5.0	17.5	32.5	100.0
	1958/59	20.0	2.2	4.4	-	6.6	2.2	-	6.6	22.2	35.8	100.0
	1961/62	24.6	2.6	3.9	-	3.9	3.9	-	5.2	32.5	23.4	100.0
Christiana	1954/55	6.4	-	-	-	-	21.3	-	8.5	14.9	48.9	100.0
	1958/59	5.6	-	-	-	-	27.8	-	7.4	14.8	44.4	100.0
	1961/62	9.2	-	-	-	1.5	26.2	-	6.2	15.4	41.5	100.0
Gordonia	1954/55	56.4	0.2	7.2	0.2	1.1	6.3	0.1	6.3	6.9	15.3	100.0
	1958/59	42.7	0.1	9.5	0.3	1.5	7.1	0.1	7.4	9.2	22.1	100.0
	1961/62	39.8	0.3	10.2	0.4	2.1	6.2	0.1	7.2	8.8	24.9	100.0
Hay	1954/55	59.9	2.2	-	-	0.6	7.8	-	7.2	4.1	18.2	100.0
	1958/59	50.0	3.5	1.2	-	0.6	8.0	-	8.6	4.9	23.2	100.0
	1961/62	46.2	3.1	1.7	0.2	1.0	7.2	-	7.4	6.0	27.2	100.0
Herbert	1954/55	45.8	2.1	2.1	0.7	1.4	15.3	-	7.3	7.3	18.0	100.0
	1958/59	39.7	2.6	4.4	0.6	1.2	15.4	-	6.7	8.7	20.7	100.0
	1961/62	38.6	3.2	4.1	0.5	1.5	14.4	-	5.9	8.7	23.1	100.0
Jacobsdal	1954/55	39.5	-	-	-	2.6	-	-	21.1	18.4	18.4	100.0
	1958/59	48.4	-	-	-	1.6	1.6	-	17.2	10.9	20.3	100.0
	1961/62	46.9	-	-	-	1.8	0.9	-	10.8	7.2	32.4	100.0
Kimberley	1954/55	0.9	5.1	33.7	1.3	5.2	19.5	0.2	7.8	12.5	13.8	100.0
	1958/59	0.9	5.3	32.3	2.0	4.3	18.4	0.2	6.9	15.0	14.7	100.0
	1961/62	1.5	5.4	30.5	1.9	5.7	16.9	0.2	6.0	14.4	17.5	100.0
Kuruman	1954/55	22.0	13.1	19.9	-	1.0	14.7	-	4.7	5.8	18.8	100.0
	1958/59	15.2	12.6	24.3	0.4	1.7	8.7	-	4.8	6.5	25.8	100.0
	1961/62	19.1	15.9	22.6	0.3	2.2	6.2	-	4.1	6.4	23.2	100.0
Mafeking	1954/55	1.2	-	2.0	0.7	10.9	63.2	0.2	1.7	8.2	11.9	100.0
	1958/59	2.2	-	2.8	0.9	5.6	63.4	0.1	1.8	8.3	14.9	100.0
	1961/62	1.5	0.2	3.8	1.1	6.7	57.7	0.4	2.0	9.0	17.4	100.0
Postmasburg	1954/55	43.8	0.9	1.3	-	7.6	13.4	-	7.6	4.0	21.4	100.0
	1958/59	32.4	4.0	2.2	0.4	8.5	12.1	-	8.1	4.4	27.9	100.0
	1961/62	32.7	4.8	2.4	0.3	9.8	9.5	-	7.7	4.8	28.0	100.0
Taung	1954/55	25.0	6.3	-	-	18.7	-	-	6.3	12.5	31.2	100.0
	1958/59	15.8	-	-	-	21.0	-	-	5.3	15.8	42.1	100.0
	1961/62	10.5	-	-	-	21.0	-	-	5.3	15.8	42.1	100.0
Vryburg	1954/55	16.3	2.2	17.3	0.3	2.6	25.6	-	5.8	5.1	24.8	100.0
	1958/59	13.6	1.5	21.4	0.3	2.8	24.1	0.3	5.2	5.2	25.6	100.0
	1961/62	10.6	3.0	23.5	0.2	3.3	22.0	0.2	5.2	4.6	27.4	100.0
Warrenton	1954/55	36.8	-	0.5	-	2.8	2.4	-	5.1	14.2	38.2	100.0
	1958/59	28.9	-	0.4	-	3.3	2.9	0.4	6.1	18.7	39.3	100.0
	1961/62	32.2	-	0.3	-	3.8	3.1	0.3	6.2	19.5	34.6	100.0
Noord-Kaapland	1954/55	32.0	2.5	14.3	0.5	3.2	15.4	0.1	6.7	8.6	16.7	100.0
	1958/59	22.9	2.8	16.4	0.9	3.0	15.7	0.1	6.8	10.8	20.6	100.0
	1961/62	21.9	3.2	16.5	0.9	3.9	13.9	0.1	6.3	10.6	22.7	100.0

2.6 Die groeikoers van die bruto geografiese produk

Die jaarlikse persentasie-groeikoers van die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens land-drosdistrik word vir die jare 1954/55 tot 1961/62 in Tabel 2.7 aangetoon. Uit die tabel is dit duidelik dat die bruto geografiese produk teen heersende pryse met 'n gemiddelde jaarlikse koers van 7.3 persent in Noord-Kaapland toegeneem het, in vergelyking met 'n toename van 5.0 persent in die bruto binnelandse produk. Die groeikoers van die bruto geografiese produk in Noord-Kaapland was dus heelwat hoër as dié van die land as 'n geheel. Uit die totale aantal distrikte in Noord-Kaapland het sewe distrikte 'n hoër groeikoers en sewe 'n laer groeikoers as dié van die Republiek in dieselfde periode gehad.

Verder kan uit die tabel gesien word dat veral in die distrikte waar mynbou 'n belangrike deel van die bruto geografiese produk uitmaak, naamlik Barkly-Wes, Kuruman en Postmasburg ook vir 'n hoër jaarlikse gemiddelde groeikoers verantwoordelik was. Die distrikte se bruto geografiese produk het in 1954/55 van R20.1 miljoen tot R44.7 miljoen in 1961/62 toegeneem, wat 'n gemiddelde jaarlikse toename van R3.5 miljoen verteenwoordig.¹⁾ Die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland het van R101.1 miljoen in 1954/55

tot R165.8 /

¹⁾ Vgl. tabel A1 en tabel A8, p. 199 en p. 206.

tot R165.8 miljoen in 1961/62 toegeneem, wat 'n gemiddelde jaarlikse toename van R9.2 miljoen verteenwoordig.¹⁾ Die distrikte waar mynbou van belang is, was dus vir ongeveer 38.0 persent van die jaarlikse gemiddelde toename van R9.2 miljoen in Noord-Kaapland verantwoordelik.

Nog 'n distrik wat 'n groot persentasie-aandeel van die gemiddelde jaarlikse toename van Noord-Kaapland uitmaak, is Kimberley wat vir 21.7 persent van die gemiddelde jaarlikse toename verantwoordelik was. Kimberley, Barkly-Wes, Kuruman en Postmasburg was dus saam vir ongeveer 60 persent van die gemiddelde jaarlikse toename van R9.2 miljoen in Noord-Kaapland verantwoordelik.²⁾

Vryburg en die twee Vrystaatse distrikte Boshof en Jacobsdal het ook 'n hoër groeikoers in die bruto geografiese produk in die tydperk behaal. Daarteenoor het 'n relatief laer groeikoers voorgekom in die distrikte waarin landbou die vernaamste bydrae tot die totale waarde van finale goedere en dienste gelewer het.

TABEL 2.7 /

1) Vgl. tabel A1 en tabel A8, p. 199, en p. 206.

2) Vgl. tabel A1 en tabel A8, p. 199 en p. 206.

TABEL 2.7 DIE JAARLIKSE PERSENTASIE-GROEIKOERS VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK
VAN NOORD-KAAPLAND VOLGENS LANDDROSDISTRIK, 1954/55 TOT 1961/62

Distrik	1954/55 tot 1955/56	1955/56 tot 1956/57	1956/57 tot 1957/58	1957/58 tot 1958/59	1958/59 tot 1959/60	1959/60 tot 1960/61	1960/61 tot 1961/62	Gemiddelde jaarlikse toename 1954/55 tot 1961/62
Barkly-Wes	15.2	11.3	7.6	-1.1	5.7	19.8	-6.6	7.1
Boshof	47.0	25.3	-2.5	-5.7	49.5	-19.9	19.8	13.5
Christiana	37.1	-	5.9	-13.9	19.3	-1.0	11.2	2.1
Gordonia	-15.8	4.0	9.3	-5.5	37.3	-19.8	22.1	2.9
Hay	-0.5	4.7	4.1	39.9	-16.2	-15.3	23.7	4.2
Herbert	-4.6	7.7	19.2	-4.3	9.3	-18.0	27.4	1.9
Jacobsdal	-7.6	30.3	13.4	6.8	0.1	-7.9	57.2	11.7
Kimberley	-6.6	10.1	14.8	2.6	8.4	8.4	-1.8	4.9
Kuruman	2.8	29.5	11.3	3.7	7.3	26.4	34.1	16.0
Mafeking	27.7	37.0	5.8	-24.4	17.6	14.9	9.7	11.0
Postmasburg	-3.7	18.6	4.9	2.7	18.4	37.3	6.1	11.4
Taung	-21.1	-21.9	2.3	-9.2	-7.9	7.0	5.4	-7.1
Vryburg	60.1	4.5	16.8	-10.2	15.1	-1.6	15.1	12.5
Warrenton	3.3	- 3.0	-0.9	22.1	-0.5	0.6	0.1	2.8
Noord-Kaapland	4.2	11.1	10.2	-0.9	12.3	6.0	9.1	7.3

In Tabel 2.8 /

In Tabel 2.8 word die gemiddelde jaarlikse persentasie-groeikoers van die bruto geografiese produk volgens produksietak vir die jare 1954/55 tot 1961/62 aangetoon. Uit die tabel is dit duidelik dat die landbouproduksietak se bruto geografiese produk met 6.5 persent per jaar in Noord-Kaapland toegeneem het. Hierdie vermeerdering kan veral aan die toename in die landbou se toegevoegde bruto waarde in die distrikte Boshof, Christiana, Jacobsdal, Mafeking en Vryburg toegeskryf word. Daarteenoor was daar egter 'n afname in die groeikoers van landbou in die distrikte Barkly-Wes, Gordonia, Hay, Taung en Warrenton.

Die toegevoegde bruto waarde van mynbou het van R21.0 miljoen in 1954/55 tot R42.7 miljoen in 1961/62 toegeneem, wat 'n styging van R3.1 miljoen per jaar verteenwoordig. Die R3.1 miljoen maak sowat 33.7 persent uit van die gemiddelde jaarlikse toename van R9.2 miljoen in die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland. Die toename in die bydrae van mynbou het veral in die distrikte Barkly-Wes, Kimberley, Kuruman, Postmasburg en Vryburg plaasgevind, wat van R17.8 miljoen in 1954/55 tot R40.8 miljoen in 1961/62 gestyg het.¹⁾ In vier distrikte het die persentasie-aandeel van die mynbou in die bruto geografiese produk afgeneem, waarvan die afname in Taung die grootste was met -19.8 persent. Dit was veral as gevolg van 'n vermindering in die produksie van kalksteen in die gebied.

TABEL 2.8 /

¹⁾ Vgl. tabel A1 en tabel A8, p. 199 en p. 206.

TABEL 2.8 DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PERSENTASIE-GROEIKOERS VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK
VAN NOORD-KAAPLAND VOLGENS LANDDROSDISTRIK EN PRODUKSIETAK, 1954/55 TOT 1961/62

Distrik	Landbou bosbou en visserye %	Mynbou en steen- groewe %	Fabrieks- wese en kon- struksie %	Elektri- siteit gas en water %	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie %	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom %	Besit van wonings %	Algemene rege- rings dienste %	Ander dienste %	Bruto geogra- fiese produk %
Barkly-Wes	-0.3	6.5	12.0	6.0	8.1	3.9	24.2	5.8	5.9	3.1	7.1
Boshof	14.4	13.1	4.0	6.5	48.8	14.9	11.2	2.6	5.7	4.5	13.5
Christiana	14.2	0.5	-3.1	12.3	4.7	4.1	5.5	4.4	5.5	3.4	7.5
Gordonia	-2.6	4.2	10.6	14.4	18.7	1.9	8.2	3.7	4.0	6.9	2.9
Hay	-1.5	26.9	31.8	12.9	10.3	6.6	11.2	5.1	10.3	1.5	4.2
Herbert	4.1	-3.2	13.1	11.9	6.0	4.3	8.3	2.9	4.8	3.7	4.3
Jacobsdal	16.5	-8.9	-37.5	10.4	11.7	12.8	22.9	5.7	3.1	6.0	11.2
Kimberley	0.1	5.8	1.6	11.4	3.9	4.8	6.2	5.2	5.8	5.2	4.9
Kuruman	9.4	21.8	3.8	13.7	0.1	10.5	11.2	4.9	9.5	5.7	16.0
Mafeking	17.8	-5.6	14.9	5.5	4.8	13.2	10.2	5.1	3.6	6.6	11.0
Postmasburg	3.7	18.1	5.4	20.8	6.1	5.7	8.0	5.8	6.4	4.3	11.3
Taung	-0.6	-19.8	6.2	6.0	6.0	-7.6	-1.7	-0.6	7.9	5.1	-7.2
Vryburg	15.1	32.2	10.0	16.0	17.3	12.4	10.6	5.2	10.1	5.9	12.6
Warrenton	-0.4	-	25.0	14.9	6.2	3.0	7.0	5.3	9.9	8.8	2.8
Noord-Kaapland	6.5	10.6	6.7	11.8	6.0	6.5	8.0	4.7	6.3	5.3	7.3

Fabriekswese /

Fabriekswese en konstruksie se bruto geografiese produk het met 'n gemiddelde jaarlikse koers van 6.7 persent in Noord-Kaapland as geheel gestyg. Die bruto geografiese produk in die produksietak het van R7.6 miljoen in 1954/55 tot R11.9 miljoen in 1961/62 toegeneem, wat 'n gemiddelde toename van R0.6 miljoen per jaar toon.¹⁾ In hierdie gemiddelde jaarlikse toename van R0.6 miljoen per jaar het die distrikte Barkly-Wes, Postmasburg en Vryburg die hoogste aandeel gehad.

Met betrekking tot elektrisiteit, gas en water, het die produksietak 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 11.8 persent getoon, waarvan die grootste gedeelte deur die distrik Kimberley bygedra is. Dit was veral die gevolg van die uitbreiding in die aktiwiteite van Evkom. Wat die res van die tersiêre sektor betref, is dit duidelik dat die gemiddelde jaarlikse groeikoers gelykmatig oor Noord-Kaapland versprei is, terwyl dit in absolute getalle nie besonder hoog was nie. Taung se bruto geografiese produk het in die meeste tersiêre produksietakke egter afgeneem.

In Tabel 2.9 word die gemiddelde jaarlikse persentasie-groeikoers van die bruto geografiese produk van Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik en volksgroep vir die jare 1954/55 tot 1961/62 aangegee. Uit die tabel kan gesien word dat die Blankes se aandeel in die bruto geografiese produk vinniger toegeneem het as die bruto geografiese /

1)

Vgl. tabel A1 en tabel A8, p. 199 en p. 206.

geografiese produk van die ander volksgroepe. Die bydrae van die Blankes het van R75.7 miljoen in 1954/55 tot R131.0 miljoen in 1961/62 toegeneem, wat 'n gemiddelde jaarlikse toename van R7.9 miljoen verteenwoordig.¹⁾ Die R7.9 miljoen maak dan ook 85.9 persent uit van die gemiddelde toename van R9.2 miljoen in Noord-Kaapland. Die ander volksgroepe was dus saam vir slegs 14.1 persent verantwoordelik. Uit die tabel is dit verder duidelik dat die Bantoe se persentasie-bydrae tot die bruto geografiese produk vinniger toegeneem het as die bydrae van die Kleurlinge en Asiate. Dit het naamlik jaarliks gemiddeld met 4.8 persent gestyg, vergeleke met die 4.0 persent van die Kleurlinge en Asiate.

TABEL 2.9 /

¹⁾ Die data word vir die spesifieke drie jare aangetoon, aangesien 1954/55 die beginjaar en 1961/62 die eindjaar is en 1959/60 die enigste jaar is waarin 'n volledige bevolkingsensus opgeneem is.

TABEL 2.9 DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PERSENTASIE
GROEIKOERS VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK
VAN NOORD-KAAPLAND VOLGENS LANDDROSDISTRIK EN
VOLKSGROEP, 1954/55 TOT 1961/62

Distrik	Blankes %	Bantoes %	Kleurlinge en Asiate %	Bruto Geografiese Produk %
Barkly-Wes	8.1	2.2	7.1	7.1
Boshof	16.5	6.2	11.3	13.5
Christiana	8.1	4.9	4.8	7.5
Gordonia	4.0	-0.4	0.9	2.9
Hay	4.5	2.9	3.9	4.2
Herbert	4.7	2.4	5.2	4.3
Jacobsdal	12.3	7.9	16.5	11.2
Kimberley	4.9	3.9	6.3	4.9
Kuruman	17.8	11.0	7.4	16.0
Mafeking	12.7	8.6	1.5	11.0
Postmasburg	12.0	8.4	6.0	11.3
Taung	-9.2	-3.3	2.5	-7.2
Vryburg	15.4	4.5	5.7	12.6
Warrenton	2.9	-2.3	4.7	2.8
Noord-Kaapland	8.1	4.8	4.0	7.3

2.7 Die bruto geografiese produk per capita en per vierkante myl

Die bruto geografiese produk per capita en per vierkante myl van Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik vir die jare 1954/55, 1959/60 en 1961/62 word in Tabel 2.10 aangetoon. ¹⁾ Uit die tabel kan gesien word dat die bruto geografiese produk per capita in Noord-Kaapland van R198 in 1945/55 tot R268 in 1961/62 toegeneem het. Die bruto geografiese produk per capita in Noord-Kaapland was dus laer as dié van die Republiek, waar die bruto binnelandse produk per capita van R254 in 1954/55 tot R325 in 1959/60 toegeneem het. Van die onderskeie distrikte was dit slegs Barkly-Wes, Kimberley, Kuruman en Postmasburg wat 'n hoër bruto geografiese produk per capita as die Republiek in 1959/60 gehad het. Die bruto geografiese produk per capita vir die distrik Taung was verreweg die laagste, naamlik R47 in 1961/62.

Die bruto geografiese produk per vierkante myl was R2,245 in Noord-Kaapland vir die jaar 1961/62 teenoor die R11,508 van die Republiek as geheel. Slegs een distrik, naamlik Kimberley, se bruto geografiese produk per vierkante myl was hoër as dié van die Republiek, naamlik R33,669 per vierkante myl.

TABEL 2.10 /

¹⁾ Vgl. tabel B1 en tabel B8, p.

TABEL 2.10 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK
PER CAPITA EN PER VIERKANTE MYL
VAN NOORD-KAAPLAND VOLGENS LANDDROSDISTRIK,
1954/55, 1959/60 EN 1961/62

Distrik	Bruto geografiese produk per capita			Bruto geografiese produk per vierkante myl		
	1954/55	1959/60	1961/62	1954/55	1959/60	1961/62
Barkly-Wes	242	312	340	2,364	3,406	3,811
Boshof	115	178	247	765	1,938	1,859
Christiana	140	190	204	2,256	3,362	3,733
Gordonia	165	181	169	512	636	623
Hay	204	259	268	515	654	686
Herbert	135	163	167	850	1,090	1,139
Jacobsdal	128	153	207	800	1,168	1,690
Kimberley	438	521	534	25,650	33,669	35,830
Kuruman	183	230	356	747	1,247	2,114
Mafeking	98	144	174	1,316	2,165	2,728
Postmasburg	253	335	470	1,007	1,467	2,136
Taung	109	45	47	3,728	1,966	2,216
Vryburg	112	193	206	620	1,257	1,423
Warrenton	221	227	216	7,507	9,052	9,115
Noord-Kaapland	198	244	268	1,126	1,941	2,245

Om 'n idee van /

Om 'n idee van die lewenspeil van die onderskeie volksgroepe in Noord-Kaapland te verkry, word die bruto geografiese produk per capita vir die onderskeie volksgroepe in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik vir die jare 1954/55, 1959/60 en 1961/62 in Tabel 2.11 aangegee. Uit die tabel blyk dat die bruto geografiese produk per capita van die Blankes heelwat hoër was as die van die oorblywende volksgroepe. In 1961/62 was die per capita syfer vir die Blankes R1,223 teenoor die R64 van die Bantoes en die R85 van die Kleurlinge en Asiate. Gemeet aan die hand van die bruto geografiese produk, was die lewenspeil van die Blankes in 1961/62 negentien keer hoër as die van die Bantoes, en dertien keer so groot as die van die Kleurlinge en Asiate in Noord-Kaapland. In die Republiek as 'n geheel, was die Blankes se bydrae tot die bruto binnelandse produk per capita in 1956/57 (dit is die jongste jaar waaroor 'n verdeling vir die onderskeie volksgroepe gemaak is) $14\frac{1}{2}$ keer groter as die van die Bantoes en $7\frac{1}{2}$ keer so groot as die van die Kleurlinge en Asiate. ¹⁾

Wat die Blankes se bruto geografiese produk per capita betref, kan gesien word dat daar vier distrikte was met 'n per capita syfer van oor die R2,000. Dit was naamlik Barkly-Wes, Kuruman, Postmasburg en Taung - die distrikte waar mynbou van belang is. Dit blyk ook dat die

bruto /

¹⁾ Retief, A.J. Die verdeling van die Volksinkomste van die Unie volgens ras, 1956/57, Bylae 4, p. 115.

bruto geografiese produk per capita in die distrikte sedert 1954/55 omtrent verdubbel het, met uitsondering van Taung wat 'n groot afname getoon het. Gordonia en Christiana het in 1961/62 die laagste ~~per capita syfer~~ getoon, naamlik R498 en R580 onderskeidelik.

Wat die Bantoes betref, was die bruto geografiese produk per capita in 1961/62 in Kimberley die hoogste, naamlik R131. Verder is die Bantoes se bruto geografiese produk per persoon in distrikte met groot stedelike gebiede en distrikte waar mynbou relatief belangrik is, oor die algemeen hoër as die gemiddelde in die distrikte waar landbou belangrik is, asook distrikte waarin Bantoegebiede voorkom. Dieselfde geld vir die Kleurlinge en Asiate behalwe vir die feit dat Mafeking 'n per capita syfer van R299 in 1961/62 gehad het. Dit kan klaarblyklik toegeskryf word aan die relatiewe groot hoeveelheid welgestelde Asiate in die gebied.

TABEL 2.11 /

TABEL 2.11 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK PER CAPITA VIR DIE ONDERSKEIE VOLKSGROEPE IN NOORD-
KAAPLAND VOLGENS LANDBOOSDISTRIK, 1954/55, 1959/60 EN 1961/62

Distrik	Blankes			Bantoes			Kleurlinge en Asiate		
	1954/55	1959/60	1961/62	1954/55	1959/60	1961/62	1954/55	1959/60	1961/62
Barkly-Wes	1,711	1,967	2,239	69	65	70	38	52	57
Boshof	363	1,185	1,112	50	63	65	89	82	100
Christiana	340	511	580	40	62	48	122	132	132
Gordonia	379	467	498	105	83	85	76	64	64
Hay	777	1,095	1,155	41	46	70	66	63	62
Herbert	511	763	822	58	57	60	54	66	68
Jacobsdal	405	485	743	64	81	86	26	44	51
Kimberley	1,181	1,435	1,463	115	125	131	112	133	147
Kuruman	1,002	1,544	2,722	52	61	72	83	93	94
Mafeking	524	936	1,164	32	37	47	322	301	299
Postmasburg	1,100	1,516	2,186	60	73	98	54	58	55
Taung	4,489	2,141	2,607	32	18	18	77	109	128
Vryburg	540	1,230	1,393	43	46	45	88	107	99
Warrenton	512	608	582	86	76	81	75	64	56
Noord-Kaapland	743	1,057	1,223	57	59	64	82	83	85

2.8 Die grootte en geografiese verspreiding van bruto kapitaalsvorming

Die bruto kapitaalsvorming in Noord-Kaapland het R22.6 miljoen in 1954/55 bedra, of sowat 2.4 persent van die bruto kapitaalsvorming in Suid-Afrika. Daarteenoor het dit R31.4 miljoen of ongeveer 2.9 persent van die landstotaal in 1961/62 beloop. Die toename in die bruto kapitaalsvorming van Noord-Kaapland het egter onreëlmatig voorgekom, met afnames in 1955/56, 1958/59 en 1961/62.

In Tabel 2.12 word die geografiese verspreiding van die bruto kapitaalsvorming in die ondersoekgebied aangegee. Hierin kan waargeneem word dat die relatiewe aandeel in die totale bruto kapitaalsvorming in gebiede wat hoofsaaklik van landbou afhanklik is betreklik laag was, vergeleke met die gebiede wat groot stedelike sentrums en/of groot myne insluit.

Kimberley het die grootste persentasie-aandeel in die totale bruto kapitaalsvorming gehad en het deurgaans 25 persent van die totaal uitgemaak. Kapitaalsvorming in gebiede waar mynbou van belang is, en in besonder Kuruman, Postmasburg en Vryburg, het ook 'n belangrike toename in relatiewe aandeel getoon. Die persentasie-aandeel van die landdrosdistrikte wat primêr van landbou afhanklik is, het ook 'n styging getoon in die periode behalwe in die geval van Gordonia, Hay, Herbert en Warrenton waar dalings voorgekom het.

TABEL 2.12 DIE GEOGRAFIESE VERSPREIDING VAN DIE BRUTO KAPITAALVORMING
IN NOORD-KAAPLAND VOLGENS LANDDROSDISTRIK, 1954/55 TOT 1961/62

Distrik	1954/55 %	1955/56 %	1956/57 %	1957/58 %	1958/59 %	1959/60 %	1960/61 %	1961/62 %
Barkly-Wes	5.3	5.4	6.4	5.3	5.2	3.4	5.6	5.4
Boshof	2.9	4.4	5.8	5.3	4.0	6.3	3.9	3.8
Christiana	0.6	2.8	1.9	1.3	1.7	2.6	1.7	2.4
Gordonia	16.9	16.4	11.5	9.9	14.7	11.7	10.5	8.7
Hay	4.2	4.2	2.5	3.0	5.2	3.3	1.3	2.1
Herbert	4.0	3.4	3.5	5.0	5.3	3.6	1.8	2.3
Jacobsdal	1.6	1.2	1.2	1.5	2.2	1.4	1.2	2.3
Kimberley	25.7	26.8	27.7	25.4	27.1	19.6	25.1	25.8
Kuruman	12.4	11.8	10.6	9.7	1.0	8.7	13.1	13.5
Mafeking	3.8	4.2	8.2	8.2	3.8	6.4	5.7	6.4
Postmasburg	7.2	2.0	6.3	4.9	10.2	12.7	7.8	9.7
Taung	1.5	0.1	0.3	0.4	1.2	0.0	0.3	0.2
Vryburg	6.3	11.2	9.0	15.2	11.4	14.5	16.6	13.6
Warrenton	7.6	6.1	5.1	4.9	7.0	5.8	5.4	3.8
Noord-Kaapland	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

2.9 Die samestelling en groeikoers van die bruto kapitaalvorming

Die persentasie-verdeling van die bruto kapitaalvorming in die landdrosdistrikte van Noord-Kaapland volgens produksietak vir die jare 1954/55, 1958/59 en 1961/62 word in Tabel 2.13 aangetoon, waaruit die belangrikheid van die produksietakke se bydrae tot die bruto kapitaalvorming blyk. Uit die tabel word waargeneem dat die persentasie-aandeel van landbou in die bruto kapitaalvorming van Noord-Kaapland, in die periode 1954/55 tot 1961/62 van 36.7 persent tot 29.8 persent afgeneem het, terwyl mynbou in dieselfde periode van 13.6 persent tot 17.9 persent toegeneem het. Daarbenewens was daar ook 'n styging in die persentasie-aandeel van fabriekswese en konstruksie. Die relatiewe belangrikheid van die tersiêre sektor in die bruto kapitaalvorming van Noord-Kaapland, het gedurende die betrokke periode van 47.9 persent in 1954/55 tot 50.3 persent in 1961/62 toegeneem.

In die distrik Kimberley het die persentasie-aandeel van die primêre sektor in die bruto kapitaalvorming van die distrik afgeneem. In die geval van landbou het dit van 5.6 persent in 1954/55 tot 1.9 persent in 1961/62 gedaal. Wat mynbou betref, het dit van 9.5 persent in 1954/55 tot 7.6 persent in 1961/62 gedaal. Fabriekswese en konstruksie se persentasie-aandeel het min of meer konstant gebly. Benewens hierdie produksietakke was die kapitaalvorming in vervoer, opberging en kommunikasie, elektrisiteit, gas en water en algemene regeringsdienste die grootste.

TABEL 2.13 /...

TABEL 2.13 DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO KAPITAALVORMING IN DIE LANDROSDISTRIKTE

VAN NOORD-KAAPLAND VOLGENS PRODUKSIETAK, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Distrik	Jare	Landbou bosbou en visserye %	Mynbou en steengroewe %	Fabriekswese en konstruksie %	Elektrisiteit gas en water %	Vervoer opberging en kommunikasie %	Handel %	Finansiële instellings en vaste eiendom %	Besit van wonings %	Algemene regerings- dienste %	Ander dienste %	Oordrag- betalings %	Bruto kapitaal- vorming %
Barkly-Wes	1954/55	33.2	40.5	6.4	0.3	4.5	2.8	0.2	1.9	7.1	1.9	1.2	100.0
	1958/59	25.0	41.5	6.0	1.1	4.4	3.7	0.2	3.4	11.8	1.8	1.1	100.0
	1961/62	33.4	38.7	6.6	0.6	2.8	0.4	2.1	3.2	9.2	1.9	1.1	100.0
Boshof	1954/55	70.8	0.6	0.1	-	10.1	2.0	0.1	1.7	8.4	0.6	5.6	100.0
	1958/59	86.6	1.0	0.1	0.3	2.1	2.0	0.2	1.1	3.0	0.8	2.8	100.0
	1961/62	79.7	2.8	0.1	-	4.2	2.8	0.2	-	6.1	0.7	3.4	100.0
Christiana	1954/55	-25.9	0.7	-0.7	-	32.4	12.3	-	3.6	71.2	-	6.4	100.0
	1958/59	42.3	0.2	0.2	-	5.0	4.3	-	6.3	36.8	2.0	2.9	100.0
	1961/62	38.8	0.1	0.3	-	4.2	1.9	0.1	2.3	48.6	1.9	1.9	100.0
Gordonia	1954/55	53.1	0.4	2.2	2.4	5.9	1.7	1.4	1.3	27.6	1.7	2.3	100.0
	1958/59	38.8	1.3	1.9	4.4	5.8	2.2	1.9	4.2	34.9	2.6	2.0	100.0
	1961/62	41.2	0.8	1.9	6.8	8.2	5.3	0.5	4.4	25.2	2.5	3.2	100.0
Hay	1954/55	72.3	6.8	-	-	6.5	0.3	0.4	0.8	9.7	0.6	2.6	100.0
	1958/59	54.5	8.4	-	-	2.7	0.7	0.3	0.6	31.5	0.5	0.8	100.0
	1961/62	4.1	46.1	-	-	3.4	0.9	-	4.8	22.5	12.4	5.8	100.0
Herbert	1954/55	64.1	4.4	2.0	0.2	10.1	4.0	0.6	2.9	4.4	4.7	2.6	100.0
	1958/59	21.2	8.9	0.9	-	44.9	1.8	0.5	3.7	15.5	2.0	1.6	100.0
	1961/62	50.2	9.6	1.8	-	11.5	0.7	1.6	3.4	13.5	4.1	3.6	100.0
Jacobsdal	1954/55	64.1	0.8	0.8	-	5.6	2.2	0.3	5.8	17.0	0.6	2.8	100.0
	1958/59	73.2	1.6	0.9	-	1.1	0.7	0.2	8.1	11.5	0.7	2.0	100.0
	1961/62	81.8	-0.4	0.8	-	1.1	1.8	0.1	3.1	9.1	0.8	1.8	100.0
Kimberley	1954/55	5.6	9.5	2.7	13.4	16.5	15.9	0.5	16.3	17.6	1.0	1.0	100.0
	1958/59	2.7	8.3	3.1	18.9	15.7	8.9	1.8	20.0	18.5	1.1	1.0	100.0
	1961/62	1.9	7.6	2.8	19.6	30.6	1.0	1.1	15.5	18.2	0.9	0.8	100.0
Kuruman	1954/55	30.2	51.4	0.1	0.2	7.4	2.2	0.7	1.7	4.0	0.6	1.5	100.0
	1958/59	-237.6	79.3	-1.7	13.5	71.1	32.6	-	32.0	86.0	5.4	19.4	100.0
	1961/62	22.0	33.7	1.0	-	8.3	5.0	1.6	9.5	16.3	0.7	1.9	100.0
Mafeking	1954/55	25.3	-	1.1	6.3	21.6	10.8	0.1	8.0	23.6	0.2	3.0	100.0
	1958/59	11.2	-	0.6	5.9	18.5	18.2	-	3.4	35.7	1.3	5.2	100.0
	1961/62	65.6	-	1.9	0.7	12.7	7.2	0.1	2.7	5.8	0.5	2.8	100.0
Postmasburg	1954/55	57.8	19.1	0.2	0.1	14.6	3.3	0.4	1.3	0.8	0.4	2.0	100.0
	1958/59	34.6	34.9	0.2	0.1	24.2	2.6	0.4	1.4	0.3	0.4	0.9	100.0
	1961/62	19.2	61.9	0.7	-	11.3	2.6	0.1	-	1.6	0.5	2.1	100.0
Taung	1954/55	58.8	20.7	1.4	-	2.8	10.8	0.3	2.6	-	2.6	-	100.0
	1958/59	56.9	8.9	0.8	-	8.9	17.1	-	-	5.7	1.6	-	100.0
	1961/62	-34.5	62.1	-	-	20.7	37.9	-	6.9	5.2	1.7	-	100.0
Vryburg	1954/55	18.5	7.3	1.1	3.6	29.0	7.1	0.2	6.6	14.7	4.3	7.6	100.0
	1958/59	45.6	6.5	1.8	2.3	10.6	4.4	0.5	4.2	17.8	3.0	3.3	100.0
	1961/62	42.0	13.5	2.0	4.5	6.3	6.8	0.6	6.5	12.2	3.4	2.2	100.0
Warrenton	1954/55	66.5	-	1.7	0.2	3.3	3.8	0.2	0.8	22.2	0.8	0.5	100.0
	1958/59	72.1	-	2.0	0.7	4.6	3.6	0.6	2.4	12.6	0.9	0.5	100.0
	1961/62	55.9	-	1.8	4.5	9.1	6.7	0.1	7.9	12.4	0.7	0.9	100.0
Noord-Kaapland	1954/55	36.7	13.6	1.0	4.4	11.6	6.7	0.6	5.9	15.2	1.4	2.1	100.0
	1958/59	30.4	10.6	1.9	6.5	13.4	5.3	1.0	8.0	19.4	1.6	1.9	100.0
	1961/62	29.8	17.9	2.0	6.5	13.7	3.6	0.8	7.5	14.6	1.7	1.9	100.0

In die distrikte /

In die distrikte Barkly-Wes, Kuruman, Postmasburg en Vryburg het mynbou gemiddeld 33.4 persent van die totale bruto kapitaalkapitalvorming in 1961/62 uitgemaak teenoor 33.2 persent in 1954/55. Daarteenoor het die gemiddelde verhouding van landbou in die tydperk van 34.7 persent in 1954/55 tot 29.2 persent in 1961/62 afgeneem. Daarbenewens was kapitaalkapitalvorming in vervoer, opberging en kommunikasie ook relatief belangrik in dié distrikte.

Wat die oorblywende distrikte betref, blyk dit dat die landbouproduksietak die grootste persentasie-aandeel van die bruto kapitaalkapitalvorming in die distrikte uitgemaak het. Die relatiewe bydrae van die bruto kapitaalkapitalvorming in die tersiêre produksietak was egter laer in vergelyking met bo genoemde distrikte. Die uitsondering is Mafeking, waar die produksietak vervoer, opberging en kommunikasie 'n belangrike deel tot die bruto kapitaalkapitalvorming van dié distrik bygedra het.

Die groeikoers van die bruto kapitaalkapitalvorming in Noord-Kaapland volgens landdrosdistrik vir die jare 1954/55 tot 1961/62 word in Tabel 2.14 aangetoon. Uit die tabel blyk dat die gemiddelde jaarlikse groeikoers in Noord-Kaapland 4.8 persent was. Wat die distrikte betref, blyk dat Christiana en Vryburg die grootste gemiddelde jaarlikse toename in kapitaalkapitalvorming getoon het, naamlik 27.4 persent en 17.0 persent onderskeidelik. Daarenteen was Taung vir die grootste afname verantwoordelik, naamlik 22.7 persent. Die groot fluktuasies wat daar in die onderskeie jare voorkom, kan veral aan die landbou toegeskryf word, veral die

jaar-tot-jaar /

jaar-tot-jaar verskille in vee-inventarisse. Hoewel sommige distrikte groot gemiddelde jaarlikse toenames getoon het, was dit in absolute getalle betreklik klein, byvoorbeeld Christiana wat 'n toename van 27.4 persent getoon het, se bruto kapitaalkvorming het jaarliks gemiddeld slegs met R88,000 toegeneem. Die grootste absolute toename was dié van die distrikte Kimberley, Kuruman, Postmasburg en Vryburg.

TABEL 2.14 / ...

TABEL 2.14 DIE GROEIKOERS VAN DIE BRUTO KAPITAALVORMING IN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS LANDDROSDISTRIK, 1954/55 TOT 1961/62

Distrik	1954/55 tot 1955/56 %	1955/56 tot 1956/57 %	1956/57 tot 1957/58 %	1957/58 tot 1958/59 %	1958/59 tot 1959/60 %	1959/60 tot 1960/61 %	1960/61 tot 1961/62 %	Gemiddelde jaarlikse groeikoers %
Barkly-Wes	0.5	26.8	-2.2	-11.5	-13.5	43.7	4.6	5.3
Boshof	44.2	42.3	9.2	-32.0	104.7	-45.5	6.3	8.9
Christiana	349.6	-27.8	-22.0	25.6	96.8	-42.3	50.4	27.4
Gordonia	-6.4	-23.5	1.2	35.0	4.5	-21.8	-9.9	-4.6
Hay	-2.1	-35.6	40.9	57.7	20.1	-66.0	73.1	-5.2
Herbert	-18.5	11.7	69.3	-5.0	-9.4	-55.8	36.4	-3.1
Jacobsdal	-25.7	7.8	46.6	31.1	-14.1	-27.8	107.2	10.3
Kimberley	1.3	11.9	7.5	-2.6	-5.6	11.7	11.8	4.9
Kuruman	-7.5	-3.0	8.1	-91.2	1,095.0	31.9	11.0	6.1
Mafeking	7.7	111.2	18.1	-57.7	120.5	-22.9	22.4	13.1
Postmasburg	-72.9	241.6	-8.2	87.8	63.7	86.1	34.6	9.6
Taung	-91.2	116.1	83.6	149.6	- 1)	683.3	-38.3	-22.7
Vryburg	73.2	-13.0	98.5	-31.8	66.4	-0.3	-11.4	17.0
Warrenton	-22.6	- 9.9	13.1	29.6	7.3	20.4	32.0	-5.2
Noord-Kaapland	-2.9	8.1	17.8	-9.2	31.0	-12.6	8.3	4.8

1) Dit is onmoontlik om die groeikoers te bepaal aangesien die bruto kapitaalvorming negatief in die jaar 1959/60 was.

2.10 Die verhouding van /

2.10 Die verhouding van die bruto kapitaalkvorming tot die bruto geografiese produk

Die verhouding van die bruto kapitaalkvorming tot die bruto geografiese produk word in Tabel 2.15 aangetoon. Daar blyk uit die tabel dat die verhouding vir Noord-Kaapland as 'n geheel vir die periode 1954/55 tot 1961/62 redelik hoog was, waar dit van 22.4 persent tot 19.0 persent gewissel het. Wat die distrikte betref, blyk dat dit die hoogste was vir distrikte Kuruman, Hay en Herbert en die laagste vir die distrikte Taung en Christiana.

2.11 Fase van ekonomiese ontwikkeling

Die Suid-Afrikaanse ekonomie het tot dusver deur drie stadiums van ontwikkeling gegaan, naamlik: ¹⁾

die landboustadium;

die landbou-mynboustadium; en

die landbou-mynbou-industriële stadium.

Uit bogenoemde /

¹⁾ Marais, G. Die Verband tussen Ekonomiese Ontwikkeling en Vestiging van Sekondêre Nywerhede in die Republiek van Suid-Afrika, Volkskas Nuusbrief, Julie, 1963, p. 4.

Uit bogenoemde uiteensetting is dit duidelik dat Noord-Kaapland nog in die landbou-mynboustadium verkeer. Hierdie afleiding word gemaak op grond van die feit dat die landbou- en mynbou-sektore in allesoorheersende bydrae gelewer het tot die streek se bruto geografiese produk. In die geval van die distrikte Boshof, Christiana, Gordonias, Hay, Herbert, Jacobsdal, Mafeking, Vryburg en Warrenton is dit duidelik dat hulle egter nog in die landboustadium verkeer. Barkly-Wes, Kuruman, Postmasburg en Taung is egter in die landbou-mynboustadium, terwyl Kimberley reeds die derde fase betree het.

TABEL 2.15 /

TABEL 2.15 DIE VERHOUDING VAN DIE BRUTO KAPITAALVORMING TOT DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK
VAN NOORD-KAAPLAND VOLGENS LANDDROSDISTRIK, 1954/55 TOT 1961/62

Distrik	1954/55 %	1955/56 %	1956/57 %	1957/58 %	1958/59 %	1959/60 %	1960/61 %	1961/62 %
Barkly-Wes	20.0	17.6	20.0	18.1	16.2	13.3	16.0	17.9
Boshof	23.5	23.0	26.2	29.3	21.2	29.0	19.7	17.5
Christiana	8.4	27.5	19.9	14.6	21.4	35.3	20.6	27.6
Gordonia	36.1	40.1	29.5	27.3	39.0	29.7	28.9	21.3
Hay	36.7	36.1	22.2	30.1	33.9	33.7	13.5	18.9
Herbert	36.1	30.8	32.0	45.4	45.1	37.4	20.2	21.6
Jacobsdal	36.4	29.6	24.5	31.6	38.8	33.2	26.1	34.4
Kimberley	16.5	17.9	18.2	17.0	16.2	14.1	14.5	16.5
Kuruman	39.5	35.5	26.6	25.5	2.2	24.5	25.5	21.1
Mafeking	15.3	12.9	19.9	22.3	12.5	23.4	15.7	17.5
Postmasburg	22.7	6.4	18.5	16.2	29.5	40.8	16.0	20.3
Taung	8.0	0.9	0.2	0.4	1.2	-0.5	4.0	22.2
Vryburg	17.8	19.2	16.0	27.2	20.6	29.8	30.3	23.3
Warrenton	25.7	19.3	17.9	20.4	21.7	23.4	19.3	14.6
Noord-Kaapland	22.4	20.8	20.3	21.7	19.9	23.2	19.1	19.0

H O O F S T U K 3

DIE ONTWIKKELINGSMOONTLIKHEDE VAN DIE LANDBOU IN NOORD-KAAPLAND

3.1 Inleiding

Uit die ekonomiese struktuurbeskrywing in hoofstuk 2 blyk dit dat Noord-Kaapland se ekonomiese-voorgang hoofsaaklik aan landbou en mynbou in die gebied toegeskryf kan word. Vervolgens word in hierdie hoofstuk meer aandag gegee aan die ontwikkelingsmoontlikhede van die landbou in die streek. Eerstens word die landboustruktuur in meer detail uiteengesit, waarna die ontwikkelingsmoontlikhede en die beperkende faktore op hierdie ontwikkeling in afdelings 3 en 4 respektiewelik bespreek word.

3.2 Die huidige landboustruktuur in Noord-Kaapland

Om 'n aanduiding van die bestaande landboustruktuur in Noord-Kaapland te gee, word die jaarlikse gemiddelde waarde van landbouproduksie volgens die belangrikste boerderyinkomste in die streek vir die tydperk 1959/60 tot 1961/62 in Tabel 3.0 verstrekk.

TABEL 3.0 /

TABEL 3.0 DIE JAARLIKSE GEMIDDELDE WAARDE
VAN LANDBOUPRODUKSIE IN NOORD-KAAPLAND,
1959/60 TOT 1961/62

Produkte	Gemiddelde waarde van produksie (R1000)	Persentasie van produksie %	Persentasie tot die totale landbouproduksie in die gebied
Mielies	9,798	42.6	17.3
Koring	2,441	10.6	4.3
Kafferkring	340	1.5	0.6
Hawer, gars en rog	274	1.2	0.5
Hooi	3,404	14.8	6.0
Droë bone en erte	437	1.9	0.8
Katoen	2,115	9.2	3.7
Grondbone	2,521	10.9	4.5
Aartappels	618	2.7	1.1
Groente	589	2.6	1.0
Vrugte	344	1.5	0.6
Ander akkerbouproduksie	105	0.5	0.2
Totaal - akkerbouproduksie	22,986	100.0	40.6
Wol	2,430	7.2	4.3
Bokhaar	21	0.1	*
Karakoelpelſe	1,986	5.9	3.5
Beesvleis	11,363	33.8	20.1
Skaapvleis	6,531	19.4	11.6
Varkvleis	1,021	3.1	1.8
Suiwelprodukte	8,175	24.3	14.4
Pluimveeprodukte	828	2.5	1.5
Veranderings in veevoorrade	119	0.4	0.2
Ander veeteeltproduksie	1,110	3.3	2.0
Totaal- veeteeltproduksie	33,584	100.0	59.4

* Verhouding kleiner as 0.1

Uit die tabel kan /

Uit die tabel kan die relatiewe belangrikheid van veeteeltproduksie teenoor akkerbouproduksie gesien word. Die veeteeltproduksie het R33 miljoen of 60 persent tot die waarde van die landbou-opbrengs bygedra, vergeleke met die 40 persent van akkerbou. Beesvleis is verreweg die belangrikste veeteeltproduk in die gebied en was vir ongeveer een derde van die veeteeltproduksie of een vyfde van die totale landbouproduksie verantwoordelik. Skaapvleis en wol het ook 'n belangrike bydrae tot die veeteeltproduksie gelewer, naamlik 26.6 persent, terwyl suiwelprodukte 24.3 persent bygedra het.

Wat die akkerbouproduksie betref, was mielies die belangrikste gewas wat geproduseer is. Dit het naamlik 42.6 persent tot die waarde van akkerbouproduksie of 17.3 persent van die totale landbouproduksie in die gebied bygedra. Koring, hooi, grondbone en katoen is ook belangrike produkte en was vir 45.4 persent van die akkerbou-opbrengs of 18.5 persent van die totale landbouproduksie verantwoordelik.

Die gemiddelde bruto waarde en gemiddelde opbrengs per morg van die onderskeie landbouprodukte vir Noord-Kaapland en die Republiek vir die jare 1954/55 tot 1962/63, en vir Vaalhartz vir die jaar 1962, word in Tabel 3.1 aangegee. Vergeleke met die land as geheel, het Noord-Kaapland 'n hoër produksie per morg gelewer in die geval van koring, gars, lusernhooi, katoen, grondbone en aartappels. Die hoër produksie per morg kan veral aan die aanwesigheid van besproeiingsnedersettings in die gebied toegeskryf word. Daarenteen het mielies, kafferkoring, sonneblomsaad en kafferbone weer 'n heelwat laer produksie per morg getoon.

TABEL 3.1 /....

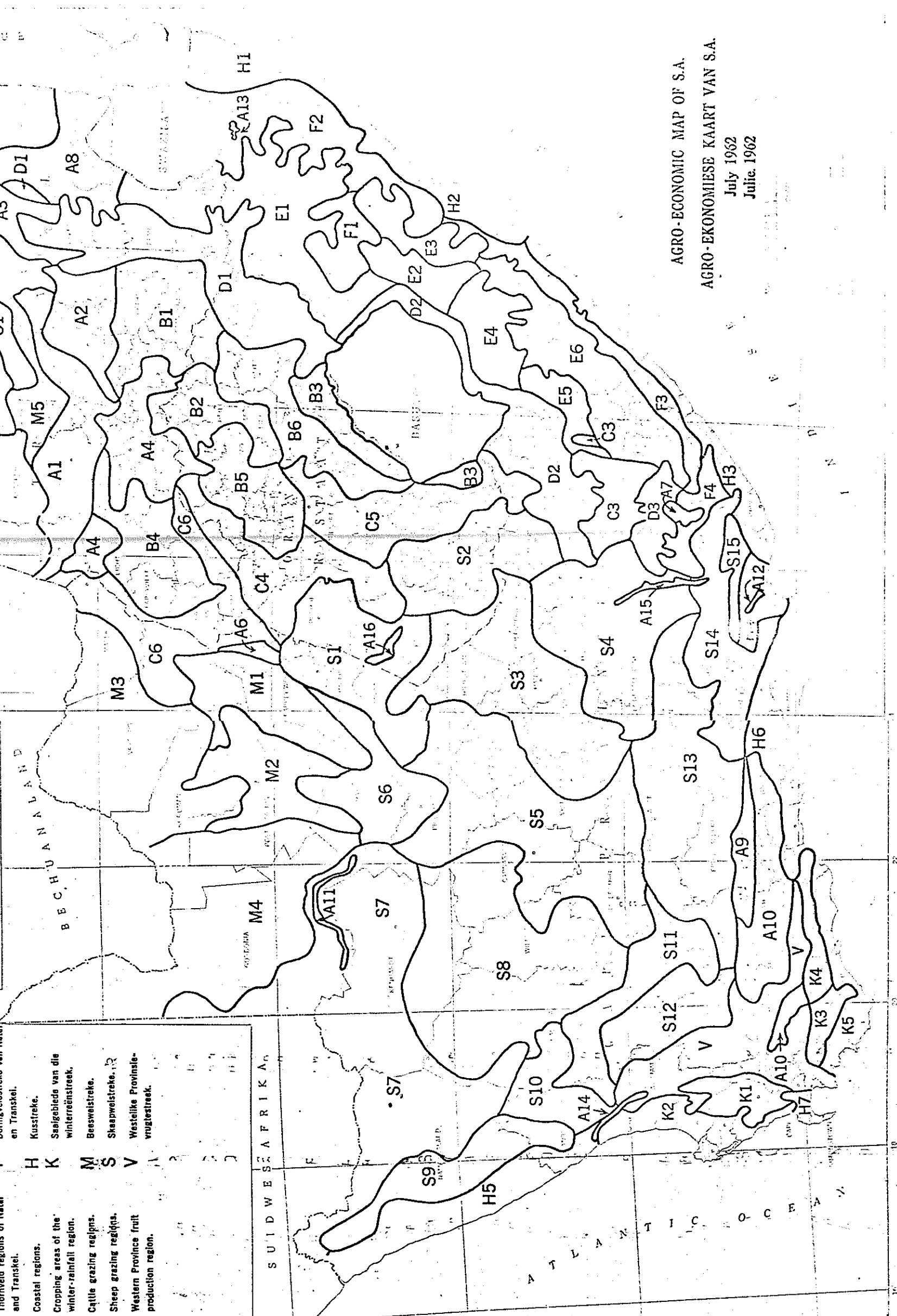
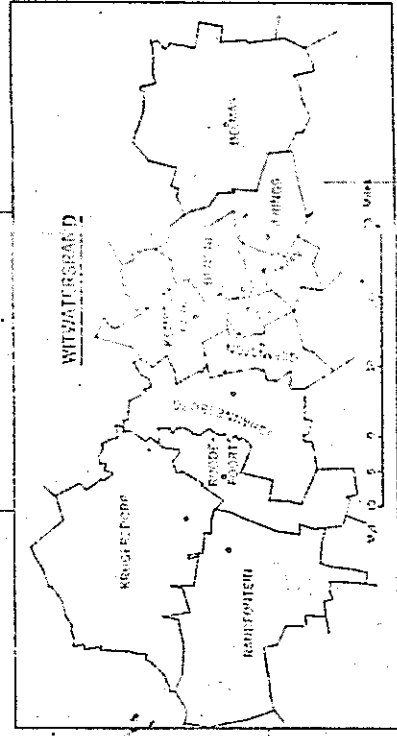
TABEL 3.1 DIE GEMIDDELDE BRUTO WAARDE VAN PRODUKSIE EN GEMIDDELDE OPBRENGS SAK
PER MORG VIR NOORD-KAAPLAND EN DIE REPUBLIEK VIR DIE
JARE 1954/55 TOT 1962/63 ASOOK VIR VAALHARTZ VIR DIE JAAR 1962/63

Landbouprodukte	Noord-Kaap- land	Republiek	Vaalhartz	Noord-Kaap- land	Republiek	Vaalhartz	Gewig
	Waarde per morg gesaai (R)	Waarde per morg gesaai (R)	Waarde per morg gesaai (R)	Sak per morg gesaai (Aantal)	Sak per morg gesaai (Aantal)	Sak per morg gesaai (Aantal)	
Mielies	22.1	32.9	108.0	7.8	9.5	39.5	200 lb
Koring	60.5	29.5	85.7	11.3	5.5	16.5	200 lb
Hawer	6.7	6.5	101.0	2.6	2.6	34.5	150 lb
Gars	44.1	20.4	82.7	15.7	7.9	26.7	150 lb
Kafferkring	18.2	20.9	-	5.1	5.8	-	200 lb
Lusernhooi	129.6	118.7	174.6	3.6	2.6	12.5	(ton per morg)
Katoen	370.0	146.2	154.0	329.4	142.5	218.5	1 lb
Grondbone	73.6	50.6	218.8	15.0	12.0	20.3	100 lb
Sonneblomsaad	8.9	22.6	-	3.9	8.0	-	100 lb
Aartappels	248.6	206.5	-	36.2	33.1	-	37½ lb
Kafferbone	5.0	22.8	-	0.5	0.5	-	200 lb

BRON: Landbousensusse van 1960 asook informasie soos verkry by Landbou-ekonomiese navorsing

Hoewel die /

A	Irrigation regions.	B	Droëland saaiesteke van die binnelandse plato.
C	Transitional farming regions.	D	Wegstreek van die Drakensberg.
E	Diversified farming regions east of the Drakensberg Mountain Range.	F	Gemengde boerderystreek oos van die Drakensberg.
H	Thornveld regions of Natal and Transkei.	K	Kusstreek.
M	Cattle grazing regions.	S	Saaigebiede van die winter-reënvalle.
S	Sheep grazing regions.	V	Weslike Provinsie- vrugtestreek.

AGRO-ECONOMIC MAP OF S.A.
 July 1962
 AGRO-EKONOMIESE KAART VAN S.A.
 Julie 1962

Hoewel die syfers vir Noord-Kaapland en die Republiek in sy geheel streng gesproke nie met die syfers van Vaalhartz vergelykbaar is nie, is dit tog duidelik dat die produksie per morg-baie hoër in die besproeiingsgebied is. Indien daar genoeg water beskikbaar is, kan die produksie van die meeste produkte dus aansienlik verhoog word. ¹⁾

3.3 Die ontwikkelingsmoontlikhede van die landbou

3.3.1 Akkerbouproduksie

Die ontwikkelingsmoontlikhede van die landbou in Noord-Kaapland sal aan die hand van die agro-ekonomiese streke wat in die gebied voorkom, bespreek word. Kaart No. 4 toon aan dat die gebied hoofsaaklik uit vier agro-ekonomiese streke bestaan, naamlik:

- 3.3.1.1 Die besproeiingstreke (A);
- 3.3.1.2 die oorgangsboederystreke (C);
- 3.3.1.3 die ekstensiewe skaapboederystreke (S); en
- 3.3.1.4 die ekstensiewe beesboederystreke (M).

3.3.1.1 Die besproeiingstreke (A)

Akkerbouprodukte word veral in die A6 (Vaalhartz Barkly-Wes-besproeiingsgebied), A16 (Rietrivierbesproeiingsgebied) en die A11 (Boegoeberg- tot Aughrabies Valle-besproeiingsgebied) geproduseer. Die vernaamste akkerbougewasse wat

in die gebied /

¹⁾ Na voltooiing van die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal 98,000 morg onder besproeiing geplaas word, waarvan 27,000 morg bestaande besproeiingsontwikkeling tussen Boegoebergdam en Aughrabies Valle onafhanklik van Vaaldam gemaak word. Sekretaris van Waterwese, Verslag oor die Voorgestelde Oranjerivierontwikkelingsprojek, p. 20.

in die gebied aangetref word, is koring, grondbone, lusern, aartappels, katoen, mielies, tafeldruiwe, rankgewasse, aspersies en groente.

Volgens inligting van die voorligtingsbeampes in die onderskeie streke, kan die vestiging van sekondêre nywerhede wat die bogenoemde grondstowwe verwerk, die produksie laat toeneem. Verder mag die akkerbouproduksie in die gebiede ook verhoog word deur beter beplanning en uitleg van besproeiingsgrond, beter beheer van besproeiingswater en die toepassing van doeltreffende besproeiingsmetodes.¹⁾ Groter doeltreffendheid kan in die hand gewerk word deur middel van verbeterde bemestingspraktyke, verbeterde bewerkingsmetodes en verbeterde variëteite.²⁾

Op die vraag of nuwe gewasse vir aanplantdoeleindes nie oorweeg kan word nie, blyk dit dat veral tafel- en wyndruiwe 'n goeie potensiaal besit, terwyl die moontlikheid van dadelverbouing ondersoek behoort te word. Katoenverbouing vind ook op 'n al hoe groter skaal plaas.³⁾ Met

die droogtes en /

-
- 1) Kolbé, F.F.H. Die aanvaarding van verbeterde akkerbouprodukte in die Settlers-grondbewaringsdistrik soos beïnvloed deur sekere sosio-ekonomiese faktore, p. 82.
 - 2) Inligting met betrekking tot die heersende landboutoestande in die onderskeie streke is van die voorligtingsbeampes ingewin.
 - 3) Van Zyl, D.P. Enkele kenmerke en eienskappe van suksesvolle huurders op die Vaalhartzbesproeiingskema, p. 10.

die droogtes en gevolglike periodieke waterskaarste en ook mededingende vraag (dit wil sê nywerheid versus landbou) na water, het die klem tot dusver op gewasse met 'n hoë inkomste- (opbrengs-) potensiaal en met 'n relatief lae waterverbruik geval. Na die voltooiing van die Oranje-rivierontwikkelingsprojek en die Oppermansdrifdam by Bloemhof, sal meer water vir die besproeiing van addisionele produkte beskikbaar gestel kan word.

3.3.1.2 Die oorgangsboerderystreek (C)

'n Gedeelte van die distrikte Vryburg en Mafeking, asook Christiana, word onder die streek C6 geklassifiseer en staan bekend as die Stellaland-Goosen-streek. Slegs twee gewasse van enigsins noemenswaardige belang word in dié gebied verbou, naamlik mielies en kafferkoring. Kafferbone, voergewasse en koring word egter ook aangeplant waar dit besproei kan word. Die gemiddelde opbrengs van mielies was 6.2 sak per morg vir die streek. Dit vergelyk redelik swak met die 7.8 en 9.5 sak per morg van Noord-Kaapland en die Republiek onderskeidelik.¹⁾ Daar is gemiddeld 18.0 morg kafferkoring per boerdery geplant. Die gemiddelde opbrengs van kafferkoring was egter maar 3.1 sak per morg, vergeleke met die 5.1 en 5.8 in Noord-Kaapland en die Republiek onderskeidelik.²⁾ Die lae opbrengs van mielies en kafferkoring word grotendeels deur periodieke droogtes wat in die gebied voorkom veroorsaak. Addisionele gewasverbouing sal dus baie riskant wees waar 'n reënval van minder as 20 duim per jaar aangetref word.

3.3.1.3 /

1) Vgl. Tabel 3.1

2) Vgl. Landbousensusverslae van 1960.

3.3.1.3 Die ekstensiewe skaapboerderystreke (S)

Daar is twee skaapweistreke in die gebied, naamlik die Wes-Vrystaat-Griekwalandstreek (S1), asook die Oranje-Hardestreek (S6). Dit sluit hoofsaaklik groot gedeeltes van die distrikte Hay, Herbert, Kimberley en Jacobsdal in. In die gebied word mielies, koring en ander wintergraan op klein skaal verbou. Akkerbouproduksie dra gevolglik baie min tot die totale landbouproduksie in die streke by en op baie plase word geen gewasse verbou nie.

3.3.1.4 Die ekstensiewe boerderystreke (M)

Die oorblywende gedeelte van Noord-Kaapland bestaan uit beesweistreke. As gevolg van die droë klimaat en swak reënval speel akkerbou in die gebiede geen noemenswaardige rol nie en word slegs n paar gewasse vir veevoerdoeleindes aangeplant.

3.3.1.5 Beperkende faktore op die toekomstige akkerbou-ontwikkeling

Die faktore wat akkerbou in Noord-Kaapland strem, kan soos volg opgesom word:

3.3.1.5.1 Water

Water bly die vernaamste stremmende faktor vir akkerbouproduksie. Die onreëlmatige reënval en die verspreiding daarvan, maak die verbouing van akkerbougewasse onder droëlandtoestande riskant en nie baie winsgewend nie. Akkerbou is dus in n groot mate van besproeiing afhanklik.

3.3.1.5.2 / ...

3.3.1.5.2 Klimaat

Ons het reeds gesien dat daar n goeie potensiaal vir vrugte, veral druiwe en perskes, in die besproeiingsgebiede is. Die uitbreiding van die vrugtebedryf sal egter in n groot mate van die moontlikheid om rypskade te bekamp, afhang. Hael en hittegolwe bemoeilik ook ander akkerbouproduksie.¹⁾

3.3.1.5.3 Grond

n Beperkte hoeveelheid akkerbougrond word aangetref. n Groot deel van die grond onder besproeiing in die Vaalhartzgebied bestaan uit waaisand. Hierdie sand het n uiters lae inherente vrugbaarheid en ernstige probleme word ondervind waar die grond skuins geleë is en geterrasseer moet word. In die grootste gedeelte van die oorblywende besproeiingsgebied is daar swaar alluviale grond wat verdigtings- en waterindringings-, brak- en ander fisiese probleme lewer.²⁾

3.3.1.5.4 /

1) Vgl. Verslag van die komitee van ondersoek na landbounavorsingsbehoefte van die gebiede wat deur die Oranjerivierbesproeiingskema bedien sal word, p. 10

2) Ibid., p. 11.

3.3.1.5.4 Siektes en peste

Ofskoon die gebied redelik vry van siektes en peste is, kom plant- en ander siektes tog voor - byvoorbeeld wortelsiekte by koring en blaarvlek by grondbone. Ander plantsiektes wat aangetref word, is Verticillum, saailingsiekte en vlekbesies by katoen, "stilstaansiekte" by wingerde, kroongal by bome, asook peste soos ruspes, plantluise en stronkboorders. Insekteplae soos Phylloxera, Margarodes en aalwurms hou veral vir wingerde groot gevaar in. ¹⁾

3.3.1.5.5 Doeltreffendheid van bestuur

Die doeltreffendheid van die bestuur is gemiddeld, en daar bestaan ruim geleentheid vir verbetering, wat weer sal lei tot groter produksie per morg. ²⁾

3.3.2 Veeteeltproduksie

3.3.2.1 Die ekstensiewe beesboerderystreke (M)

Die beesweistreke in Noord-Kaapland bestaan hoofsaaklik uit die M1, M2, M3 en M4 agro-ekonomiese streke, soos in Kaart No. 4 aangetoon. Dit sluit hoofsaaklik die

landdrosdistrikte /

1) Van Zyl, D.P. Loc. cit., p. 9.

2) Dit is in ooreenstemming met inligting ingewin van die onderskeie landbouvoorligtingsbeampies in die gebied.

landdrosdistrikte Gordonia, Kuruman, Barkly-Wes, Taung, Vryburg en Mafeking in. Beeste is die belangrikste bron van inkomste in die gebied, hoewel skape ook redelik belangrik is. Die belangrikheid van Noord-Kaapland as vee-streek kan daarin gesien word dat nagenoeg 99 persent van die grond uit weiveld bestaan. 1)

Inligting aangaande die grootvee- en beeseenrade in die ekstensiewe beesboerderystreke in Noord-Kaapland word in Tabel 3.2 aangegee. Wat die grondgebruik betref, wissel die gemiddelde grootte van die plase per morg van 2,376 morg in streek M1 tot 8,240 morg in streek M4. Die gemiddelde syfers verberg egter die uiteenlopendheid van die plaasgroottes. Meer as 60 persent van die plase in die streke het 'n oppervlakte van minder as 2,000 morg. 2) Volgens woordvoerders van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing sou enige plaas met 'n oppervlakte van minder as 2,000 morg nie groot genoeg wees vir kommersiële beesboerdery nie. Dit sal egter in 'n groot mate afhang van hoeveel natuurlike en intensiewe voeding beskikbaar is.

TABEL 3.2 /

1)

Agro-ekonomiese opname van die Unie (V), Ekstensiewe Beesboerdery, Ekonomiese reekse No. 40, p. 5.

2)

Landbousensusverslag van 1960.

TABEL 3.2 GROOTVEE- EN BEESEENHEDE IN DIE DRIE
EKSTENSIEWE BEESBOERDERYSTREKE IN NOORD-KAAPLAND
VIR DIE JAAR 1960

	M 1 Die Ghaapse- berg	M 2 Die Rooi- en Lange- berge	M 3 Oostelike Kalahari	M 4 Westelike Kalahari
tal plase	698	599	969	485
ale aantal grootvee-eenhede ¹⁾	277,444	224,687	500,835	220,917
ddelde grootte van plase per morg	2,376	2,649	3,283	8,240
ddelde aantal beeste per boerdery	264	261	460	275
ddelde aantal skap per boerdery	599	562	139	998
otvee-eenhede per 100 morg	17	14	16	9
per grootvee-eenheid	6	7	6	18
-eenhede as persentasie van otale groot vee-eenhede	66.4	69.6	89.0	60.4
eld as persentasie van totale ppervlakte	97.6	99.0	95.5	99.3 ²⁾

1) 'n Grootvee-eenheid is gelyk aan een bees, perd, muil,
donkie, sewe skape, sewe bokke, vyf varke, vyf volstruise
en een honderd stuks pluimvee.

2) Bron: Landbousensus van 1960

In 'n groot /

In 'n groot gedeelte van die gebied speel suiwel-produksie 'n belangrike rol. In die Ghaapseberg (M1) byvoorbeeld, het suiwelprodukte in 1956/57 76.7 persent van die totale boerderyinkomste bygedra. 1) Meeste plase in die gebied is egter te klein om 'n redelike lewenstandaard te verseker. Dit blyk dus dat suiwelboerdery met ander boerderyaktiwiteite gekombineer behoort te word, aangesien 'n groot gedeelte van die arbeid en kapitaal dan meer produktief gebruik sal kan word. 2)

Uit Tabel 3.2 is dit verder duidelik dat beeste die grootste persentasie van die totale aantal grootvee-eenhede uitmaak. Die beeseenhede het naamlik 60 persent tot 89 persent van die totale grootvee-eenhede beloop. Skape speel ook 'n betreklik belangrike rol in die gebied en die belangrikheid neem toe namate die plase groter word.

Die gemiddelde aantal skape per boerdery wissel van 139 tot 998 vir die onderskeie streke. Die drakrag van die onderskeie plase sal egter weer in 'n groot mate afhang van onder andere die weiding wat beskikbaar is.

Nieteenstaande die /

1) Economic Investigation of Industrial-milk production in four Dairy-Farming Areas, p. 13.

2) Ibid., p. 28.

Nieteenstaande die feit dat die beweidingspotensiaal in die gebied relatief laag is, is veeteeltproduksie nog nie tot sy maksimum ge-eksploteer nie en heelwat kan gedoen word om die produksie te verhoog. Die metodes om die produksie te verhoog kan soos volg saamgevat word: ¹⁾

3.3.2.1.1 Opbouing van natuurlike weiding, wat die goedkoopste bron van voedsel is.

3.3.2.1.2 Doeltreffender aanwending van beskikbare weiding deur die verspreiding van water en beter kampindeling.²⁾ Beter benutting kan ook bewerkstellig word deur kleinvee, veral bokke, saam met beesboerdery in te skakel. Hierdeur sal n meer eweredige gebruik van alle plante op die veld verkry word, en indringerbossies soos Swarthaak beter beheer word.

3.3.2.1.3 /....

¹⁾ Die grootste gedeelte van die inligting is van die onderskeie landbouvoorligtingsbeamptes in die gebied ingewin.

²⁾ Weiveldbeheer laat veel te wense oor te midde van die besondere kwesbaarheid teen oorbeweiding van die grootste gedeelte van die natuurlike weiveld in die gebied.
Kolbé, F.F.H. Loc. cit., p. 195.

3.3.2.1.3 Beplande kruisteling of suiwerteling, tesame met voldoende voeding, kan die produksie per eenheid heelwat verhoog. Oorbeweiding en swak gehalte vee, hoofsaaklik as gevolg van onoordeelkundige kruisings, het tot gevolg dat die produksie per eenheid laag is.

3.3.2.2 Die ekstensiewe skaapboerderystreke (S)

Inligting aangaande kleinvee en grootvee-eenhede in Noord-Kaapland vir die ekstensiewe skaapboerderystreke word in Tabel 3.3 aangegee. Uit die tabel is dit duidelik dat kleinvee van meer belang as in eersgenoemde streek is. Die aantal kleinvee as persentasie van die totale aantal grootvee-eenhede wissel tussen 49 persent in streek S1 tot 51 persent in streek S6. In streek S1 was daar 13 grootvee-eenhede per 100 morg of byna 8 morg per grootvee-eenheid, teenoor die 8 grootvee-eenhede per 100 morg of 12 morg per grootvee-eenheid in streek S6. Volgens inligting van die onderskeie voorligtingsbeamptes ingewin, is dit duidelik dat die gebied 'n relatief lae drakrag in vergelyking met die res van die land toon.

Die produksie van karakoelpelse neem jaarliks in Noord-Kaapland toe. Met die huidige uitbreidingspotensiaal wat daar vir hierdie besondere skaapras bestaan, kan verwag word dat dit 'n belangriker rol in die toekoms sal speel en mettertyd 'n vername verdieners van buitelandse valuta kan word. ¹⁾

TABEL 3.3 /

¹⁾ Oosthuizen, J.W. Karakoelboerdery in Gordonia, p. 1.

TABEL 3.3 GROOTVEE- EN KLEINVEE-EENHEDE
DIE TWEE EKSTENSIEWE SKAAPBOERDERYSTREKE
IN NOORD-KAAPLAND VIR DIE JAAR 1960

	S 1 Die Wes- Vrystaat- Griekwaland streek	S 6 Die Oranje- Harde- streek
Aantal plase	1,425	615
Totale aantal grootvee-eenhede	310,796	198,229
Gemiddelde grootte van plase per morg	1,736	3,849
Gemiddelde aantal beeste per boerdery	102	151
Gemiddelde aantal skape per boerdery	721	1,049
Grootvee-eenhede per 100 morg	13	8
Morg per grootvee-eenheid	8	12
Kleinvee as persentasie van totale grootvee-eenhede	49.2	50.8
Weiveld as persentasie van totale oppervlakte	96.5	99.2 ¹⁾

1) Bron: Landbousensus van 1960

Die opbrengs van ander veeteeltprodukte kan verder ook in die streke verhoog word indien die natuurlike weiding opgebou word. Hier behoort veral gedink te word aan die aanplanting van turksvye, garingbome, ousmanssoutbos en voerboom. Dit hou groot moontlikhede in en behoort aangemoedig te word. Deur doeltreffender beplanning van die plase en die verhoging van die bestuursdoeltreffendheid kan veeteeltproduksie aanmerklik verhoog word. Die kwaliteit van die diere kan in die algemeen ook nog baie verbeter, veral vleiskape wat n goeie potensiaal in die streke het. ¹⁾

3.3.2.3 Die oorgangsboerderystreek (C)

Die fisiese kenmerke dui op n geskiktheid vir veeteeltproduksie, maar die plase het so klein geword dat veeboerdery in baie gevalle nie voldoende inkomste lewer om n bestaan van te maak nie. Daarom word saaiery ook beoefen. Omdat die streek hoofsaaklik uit langgrasveld bestaan, is dit meer n bees as skaapstreek. Die streek het n hoë drakrag in vergelyking met die ander bees- en skaapstreke. Daar kom 22 grootveeenhede per 100 morg voor, of 5 morg is nodig vir een bees.

3,3.2.4 Die /

1) Inligting soos ingewin van die onderskeie voorligtingsbeampes in die gebied.

3.3.2.4 Die besproeiingstreke (A)

Wol-, vleisskape en beeste kom veral in die gebiede voor. Veeboerdery dien slegs as supplementêre ~~vertakking in die boerderybedryf~~ en daarom word daar nie verder op die veeteeltproduksie ingegaan nie.

3.3.2.5 Beperkende faktore op die toekomstige veeteeltontwikkeling

Die faktore wat veeteeltontwikkeling in Noord-Kaapland strem, kan soos volg opgesom word:

3.3.2.5.1 Mark

Uitgestrektheid en afgesonderdheid van die gebiede van die naaste markte het hoë produksiekoste tot gevolg, aangesien vervoerkoste van produkte en produksiemiddele baie hoog is. 1)

3.3.2.5.2 Vervoerfasiliteite

Die verbindingsweë in die gebied is baie swak. Die streke word swak deur spoorweë bedien en die geaardheid van die grond maak ook dat die paaie baie ru is.

3.3.2.5.3 Water /

1) Oosthuizen, G.W. Loc. cit., p. 2.

3.3.2.5.3 Water

Nog 'n belangrike beperkende faktor in die gebied is die tekort aan water vir veesuiping.
Ondergrondse water is nie alleen diep nie, maar ook moeilik om raak te boor. Die soek na water deur boere is 'n groot koste-item.

3.3.2.5.4 Doeltreffendheid van bestuur

Bestuur van die boerdery is oor die algemeen nie goed genoeg nie. Dit kan veral toegeskryf word aan 'n gebrek aan opleiding, swak kontak van boere met voorligtingsmedia, asook 'n gebrek aan bedryfskennis en progressiwiteit.

3.3.2.5.5 Omheining

Die plase is meestal omhein, maar nog meer aandag kan aan wisselweiding gegee word.

3.3.2.5.6 Grond-erosie

Donga-erosie kom as gevolg van oorbeweiding ook in 'n mate in die gebied voor. Wind-erosie kan in dele 'n groot gevaar word, aangesien grond, dikwels van twyfelagtige gehalte, ten koste van weiveld, onder bewerking geplaas word.

3.3.2.5.7 Kapitaal /

3.3.2.5.7 Kapitaal

Die kapitaalkragtigheid van die boere is tans laag as gevolg van droogtes, terwyl die inflasionistiese tendens in die landseksonomie ook hulle kostestruktuur beïnvloed. Dit het tot gevolg dat uitbreiding en verbeterings van plase nie geredelik kan plaasvind nie. Boere is dan ook nie altyd in staat om goeie aantelwee te koop nie.

H O O F S T U K 4 /

H O O F S T U K 4

DIE ONTWIKKELINGSMOONTLIKHEDE VAN DIE MYNBOU IN NOORD-KAAPLAND

4.1 Inleiding

In die eerste onderafdeling van die hoofstuk word die huidige mynboustruktuur en mynbouontginning in Noord-Kaapland bespreek. Daarna word die ontwikkelingsmoontlikhede in afdeling 3 aan die hand van die minerale reserwes in die gebied behandel en dan volg 'n kort uiteensetting van die beperkende faktore wat 'n invloed op die uitbreiding en verdere ontwikkeling van die mynbou het.

4.2 Die mynboustruktuur in Noord-Kaapland

Om 'n aanduiding van die omvang van die mynbouontginning in Noord-Kaapland te verkry, word die gemiddelde jaarlikse mynbouproduksie in Noord-Kaapland vir die tydperk 1959/60 tot 1961/62 volgens produk in Tabel 4.0 aangegee.

In Noord-Kaapland as 'n geheel, kan gesien word dat van die nie-metaaldelfstowwe, asbes en kalkklip die belangrikste mynbouprodukte is wat daar gedelf word. Asbes en kalkklip dra onderskeidelik 54.0 en 39.7 persent by tot die produksie van dié delfstowwe. Die twee delfstowwe was dus saam vir meer as 90 persent van die nie-metaaldelfstofproduksie verantwoordelik. By die onedelmetaaldelfstowwe, blyk dit dat mangaan die grootste

bydrae tot /

bydrae tot die produksie, naamlik 73.4 persent gelewer het. Die produksie van ystererts wat sedert 1959/60 veral in die Sishengebied vinnig begin toeneem het, was vir die oorblywende produksie van 26.6 persent verantwoordelik. Ystererts kan moontlik in die toekoms 'n groter persentasie van die gebied se onedelmetaaldelfstofproduksie uitmaak, aangesien groot afsettings in die gebied ontdek is. Diamante is die belangrikste edelsteen in die gebied. Dit was dan ook vir ongeveer die totale produksie van edelstene in die gebied verantwoordelik.

Met betrekking tot die totale mynbouproduksie in die ondersoekgebied, is dit duidelik dat die edelstene, onedelmetaaldelfstowwe en die nie-metaaldelfstowwe elk sowat een derde tot die produksie bygedra het.

TABEL 4.0 /

TABEL 4.0 DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE MYNBOU-
PRODUKSIE IN NOORD-KAAPLAND OOR DIE TYDPERK
1959/60 TOT 1961/62 VOLGENS PRODUK

Noord-Kaapland	Gemiddelde jaarlikse produksie (R1.000)	Persentasie van totaal in Noord-Kaapland %
Graniet	13	0.1
Kieselgoer	2	≡
Kwartsiet	42	0.3
Doleriet	38	0.2
Gips	485	3.0
Marmer	8	0.1
Kalkklip	6,240	39.7
Asbes	8,488	54.0
Sout	413	2.6
Nie-metaaldelfstowwe	15,729	100.0
Ystererts	4,035	26.6
Mangaan	11,120	73.4
Tungsten	3	≡
Onedel metaaldelfstowwe	15,158	100.0
Diamante	16,838	100.0
Tieroog	1	≡
Edelgesteentes	16,839	100.0
Nie-metaaldelfstowwe	15,729	33.0
Onedelmetaaldelfstowwe	15,158	31.8
Edelgesteentes	16,839	35.2
Totale Mynbouproduksie	47,726	100.0

≡ Benaderde verhouding minder as 0.1

Die gemiddelde jaarlikse mynbouproduksie volgens produk in die landdrosdistrikte van Noord-Kaapland vir die jare 1959/60 tot 1961/62 word in Tabel 4.1 aangetoon. Hieruit kan die omvang van die mynbou-ontginning in die verskillende distrikte bepaal word.

Uit die tabel is dit duidelik dat die distrikte Kimberley, Kuruman en Postmasburg die grootste gemiddelde jaarlikse produksie in Noord-Kaapland opgelewer het. Die drie distrikte het onderskeidelik 31.8 persent, 27.0 persent en 26.4 persent bygedra. Saam was die distrikte dus vir meer as 85 persent van die totale mynbouproduksie in Noord-Kaapland verantwoordelik.

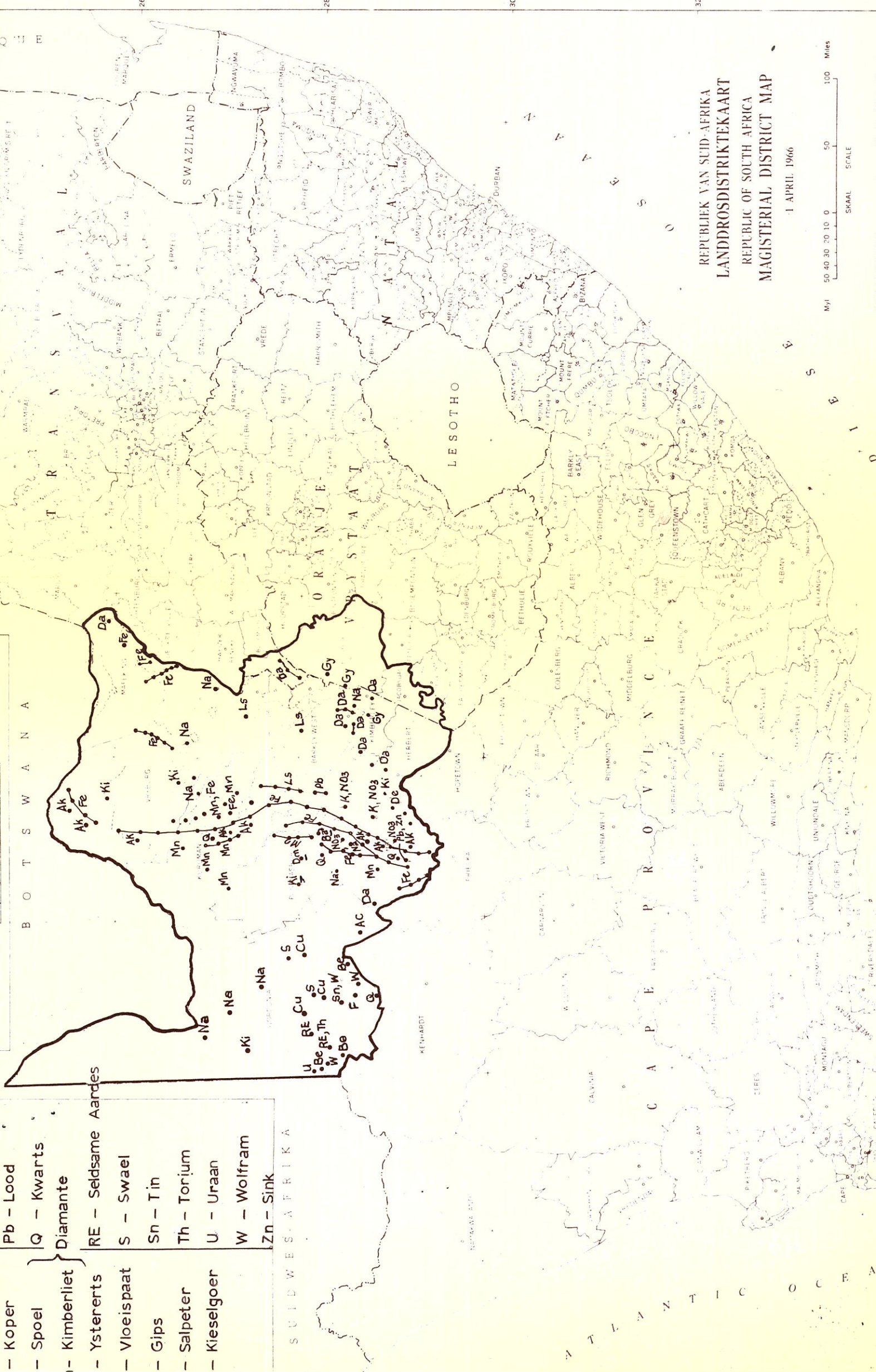
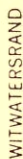
Verder kan uit die tabel gesien word dat vir die distrikte Christiana, Gordonia, Herbert en Jacobsdal, sout die belangrikste bydrae tot hulle gemiddelde jaarlikse produksie gelewer het. Sout het in elk van hierdie distrikte gewoonlik meer as 60 persent tot hulle gemiddelde jaarlikse produksie bygedra. Kalkklip se bydrae tot die produksie was die hoogste in die distrikte Barkly-Wes en Taung, terwyl dit in Postmasburg 26.4 persent van die produksie in die distrik uitgemaak het. Asbes, mangaan en ystererts het veral in die distrikte Hay, Kuruman, Postmasburg en Vryburg voorgekom. Die jaarlikse gemiddelde produksie van die drie delfstowwe in die onderskeie distrikte was 99.5 persent, 100 persent, 73.1 persent en 97 persent onderskeidelik. Daarenteen het diamante in Kimberley die meeste tot die

gemiddelde /

KART NO. 5.

- Chrisotiel

SUBSIDIZED AFRICA

REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA
LANDROSDISTRIKTEKAART
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA
MAGISTERIAL DISTRICT MAP

1 APRIL 1966

- Landroosdijk
Internationale
Zwinstate
Hoofddijk
Mythen District
Internationale
Provinciale
Principale District

gemiddelde jaarlikse produksie in die distrik bygedra, naamlik 99.3 persent.

Dit blyk dus dat Noord-Kaapland 'n groot verskeidenheid delfstowwe besit, en waar gevolglik 'n groot aantal minerale ontgin word. Asbes, mangaan, ystererts, diamante en kalkklip is verreweg die belangrikste delfstowwe in die gebied. ¹⁾ Die vernaamste mineraalvoorkomste word in Kaart No. 5 aangetoon.

4.3 Die ontwikkelingsmoontlikhede van die mynbou

Om die toekomstige ontwikkelingsmoontlikhede van die mynbou te bepaal, sal dit aan die hand van die mineraalreserwes en mynbouontginning in Noord-Kaapland bespreek word. Die reserwes van die verskillende minerale was nie altyd geredelik beskikbaar nie, aangesien dit soms moeilik is om sodanige reserwes te bepaal. Die vernaamste reserwes word nou aangegee ten einde 'n geheelbeeld van die moontlikhede van die mynboubedryf te verkry.

TABEL 4.1 /

¹⁾ Sover bekend kom geen edelmetaaldelfstowwe van ekonomiese waarde in die ondersoekgebied voor nie.

TABEL 4.1 DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE MYNBOU-
PRODUKSIE IN DIE LANDDROSDISTRIKTE
VAN NOORD-KAAPLAND OOR DIE TYDPERK
1959/60 TOT 1961/62 VOLGENS PRODUK

Distrik	A Gemiddelde jaarlikse produksie R1,000	B Persentasie van distriks- totaal %	C Persentasie van totaal in Noord-Kaapland %
1. <u>Barkly-Wes</u>			
Kalkklip	2,026	51.1	4.2
Gips	183	4.6	0.4
Diamante	1,752	44.3	3.7
	3,961	100.0	8.3
2. <u>Boshof</u>			
Sout	1	0.5	≡
Gips	194	96.0	0.4
Diamante	7	3.5	≡
	202	100.0	0.4
3. <u>Christiana</u>			
Sout	21	95.5	0.1
Diamante	1	4.5	≡
	22	100.0	0.1
4. <u>Gordonia</u>			
Sout	96	60.0	0.2
Gips	48	30.0	0.1
Graniet	13	8.1	0.1
Tungsten	3	1.9	≡
	160	100.0	0.4
5. <u>Hay</u>			
Asbes	197	26.8	0.4
Kieselgoer	2	0.3	≡
Tieroog	1	0.1	≡
Mangaan	364	49.5	0.8
Ystererts	171	23.2	0.3
Diamante	1	0.1	≡
	736	100.0	1.5

	A	B	C
6. <u>Herbert</u>			
Sout	228	37.7	0.5
Marmer	7	2.7	※
Diamante	25	9.6	※
	260	100.0	0.5
7. <u>Jacobsdal</u>			
Sout	19	100.0	0.1
	19	100.0	0.1
8. <u>Kimberley</u>			
Sout	23	0.1	0.1
Gips	3	※	※
Kwartsiet	42	0.3	0.1
Doleriet	38	0.3	0.1
Diamante	15,050	99.3	31.5
	15,156	100.0	31.8
9. <u>Kuruman</u>			
Asbes	7,170	55.6	15.0
Mangaan	4,246	32.9	8.9
Ystererts	1,472	11.5	3.1
	12,888	100.0	27.0
10. <u>Mafeking</u>			
Doleriet	1	33.3	※
Diamante	2	65.7	※
	3	100.0	※
11. <u>Postmasburg</u> ¹⁾			
Ystererts	2,392	19.0	5.0
Asbes	317	2.5	0.7
Kalksteen	3,336	26.4	7.0
Gips	57	0.5	0.1
Marmer	1	※	※
Mangaan	6,510	51.6	13.6
	12,613	100.0	26.4
12. <u>Taung</u>			
Kalksteen	878	100.0	1.8
	878	100.0	1.8
13. <u>Vryburg</u>			
Asbes	804	97.0	1.7
Sout	25	3.0	0.1
	829	100.0	1.7
14. <u>Warrenton</u>	-	-	-

※ Benaderde verhouding minder as 0.1

1) Die Finchmyn in Postmasburg was toe net in die beginstadium van produksie.

4.3.1 Edelstene

4.3.1.1 Diamante

Uit die mynboustruktuur is dit duidelik dat Noord-Kaapland besonder ryk aan edelstene en halfedelstene is. Die belangrikste edelsteen wat in die gebied aangetref word, is die diamant. Die diamanthoudende afsettings kom veral in die kimberliettype en 'splete' voor. Die kimberliettype word veral in die landdrosdistrikte van Kimberley en Postmasburg gevind en word verspreid aangetref van Heidelberg in die Kaapprovinsie tot in Tanzanië. Die kimberlietsplete kom veral in die distrik Barkly-Wes voor. Die grootste afsettings alluviale diamanthoudende gruis kom tussen die valleie van die Harts- en Vaalriviere tussen Prieska en Potchefstroom voor. Geïsoleerde afsettings word ook langs die Vaal- en Oranjeriviere aangetref.

Hoewel die reserwes van diamanthoudende gruis nog nie deur navorsing bepaal is nie, kan die gebiede waarskynlik nog vir 'n lang tydperk diamante lewer.

Die Finchmyn wat op een van die kimberliettype geleë is, lewer ongeveer twee miljoen karaat per jaar en daar word voorspel dat die myn 'n lang lewe sal hê.

4.3.1.2 Halfedelstene

Gedurende die afgelope paar jaar het die aanvraag na halfedelstene toegeneem en dit kom voor asof daar 'n

redelike betroubare /

redelike betroubare plaaslike mark is. 'n Groot hoeveelheid van die halfedelstene kom in die ondersoekgebied voor. Barnsteen word in die distrik Hay aangetref, en epidoot en veldspaat ~~in die omgewing van Keimoes in die distrik Gordonia.~~ Heelwat kwartssoorte word in Noord-Kaapland gevind. Jaspis word in Hay en ametis in Kuruman en Barkly-Wes aangetref. Die belangrikste halfedelsteen wat in Noord-Kaapland gevind word, is tieroog. Dit word veral gebruik vir die maak van juweliersware. Die reserwes van tieroog teen die huidige produksie van ongeveer 445 ton per jaar, behoort genoegsaam te wees vir nog ten minste 100 jaar. ¹⁾ Nuwe afsettings word ook nog van tyd tot tyd ontdek.

4.3.2 Onedelmetaaldelfstowwe

'n Groot hoeveelheid onedelmetaaldelfstowwe kom in Noord-Kaapland voor. Die belangrikste is ystererts, mangaan, beril, bismut en tungsten.

4.3.2.1 Ystererts

In die distrikte Postmasburg en Kuruman word van die land se grootste reserwes hoëgraadse ystererts aangetref. Die ystererts kom veral in die Sishengebied in die Postmasburgse distrik voor. Geringe ysterertsdaysome het
in die omgewing /

¹⁾ Minerale, Departement van Mynwese, p. 37.

in die omgewing van Aucampsrus, Koedoeskloof en Nek in die distrik Postmasburg voorgekom, asook in die distrik Hay. Laegraadse ystererts word in die Mafeking-distrik gevind. In die Sishengebied is daar 4,287 miljoen ton mynbare ystererts met 'n gemiddelde ysterinhoud van 60 persent en meer. ¹⁾ Tans is dit nog nie lonend om hierdie ystererts op sekere dieptes daar te ontgin nie. Ten ooste van Black Rock in die sandbedekte gebied is boorgate gesink op soek na mangaanerts en verysterde gestreepte ysterklip is raakgeboor.

4.3.2.2 Mangaan

Daar is twee groot velde waar mangaan in Noord-Kaapland geproduseer word, naamlik die Postmasburgse veld en die Kurumanveld. Ander afsettings wat in Noord-Kaapland voorkom is van minder belang.

Die Postmasburgse veld kan in twee gordels verdeel word; die westelike gordel wat bestaan uit die Gamagararant en wat strek vanaf Postmasburg noordwaarts oor 'n afstand van 40 myl tot by Sishen; en die oostelike gordel wat bestaan uit die Klipfonteinheuwels wat in 'n boog van naby Postmasburg af tot by Sishen strek. Dit

blyk dat /

¹⁾ Mining Annual Review, p. 279.

blyk dat die westelike gordel die grootste produksie lewer terwyl die oostelike gordel minder aantreklik is. Die ertsreserwes in die westelike gordel bedra sowat 20 miljoen ton laegraadse mangaanerts wat 30 persent mangaan bevat. Die oostelike gordel se mangaanerts is van 'n hoër gehalte met min yster en is veral vir metallurgiese doeleindes geskik. Die afsettings is egter verspreid en die groter makliker ontginbare ertsliggame is alreeds ontgin sodat net die kleiner afsettings oorbly. Daar bestaan egter nog 250,000 tot 500,000 ton ertsreserwes. 1)

Die ander belangrike mangaanveld wat in Noord-Kaapland voorkom, is in die Kurumandistrik geleë. Die hele gebied, met uitsondering van Black Rock, is hoofsaaklik deur sand bedek. Reserwes van mangaanerts wat meer as 38 persent mangaan bevat, beloop meer as 50 miljoen ton. Dieper is daar egter ten minste 1,000 miljoen ton met 30 persent en hoër mangaangehalte erts. 2)

4.3.2.3 Beril

In Noord-Kaapland word ook beril ontgin. Beril kom in die natuur nie in die gedeë vorm voor nie, maar in 'n gebonde vorm. Die mineraal word in Noord-Kaapland noord van die Oranjerivier in die distrik Gordonia aangetref. In die omgewing van Kakamas is daar ook afsettings van beril. Hierdie deel van die land bied ook goeie moontlikhede vir die

produksie /

1) Manganese Report, Volume 2, p. 6 en 7.

2) Ibid., p. 7.

produksie van beril en 'n klein en wisselvallige produksie word tans deur delwers gelewer.

4.3.2.4 Bismut

Bismut kom gewoonlik saam met ander ekonomiese minerale wat winsgewend ontgin kan word, soos beril, tantaliet, spodumeen en lepidoliet voor. Dié delfstof word by Keimoes in die distrik Gordonia aangetref. Wat die reserwes betref, is dit tot in die stadium nog onbekend.

4.3.2.5 Litium

Die mineraal lepidoliet kom gewoonlik in pegmatiete voor. Die pegmatiete langs die Oranjerivier, van Upington weswaarts, is nog nooit vir litiumertse as sodanig geprospekter nie. Heelwat pegmatiete lê nog onaangeraak deur prospektering van enige aard, aangesien litiumminerale maklik verborge raak onder verweerde pegmatitiese materiaal aan die oppervlak. Tog het die delfstof 'n groot potensiaal in die gebied.

4.3.2.6 Tungsten (Wolfram)

Tungsten word in Suid-Afrika vir die afgelope 25 jaar sporadies ontgin. Die enigste noemenswaardige plekke waar dit in die ondersoekgebied voorkom, is:

4.3.2.6.1 die betreklike smal bergstrook langs die Oranjerivier tussen Kakamas en Vioolsdrif; en

4.3.2.6.2 die gebied suidwes van Upington rondom Van Roois Vley en Dyasonsklip.

Wat die produksie van Tungsten betref, blyk dit dat die erts wat in die Kakamas omgewing uitgehaal is, teleurstellend was. Produksiemoontlikhede by Vioolsdrif is ook beperk. Slegs die Van Roois Vley-myn produseer nog maar ontginning geskied egter ook op kleinskaal.

4.3.2.7 Ander

Tin, koper, sink en lood kom in 'n geringer mate ook in Noord-Kaapland voor. Tin kom veral in Gordonia voor, terwyl afsettings koper in die distrik Hay al gevind is. Looderts word ook in Griekwaland-Wes langs die Oranjerivier in die distrik Gordonia aangetref. Van hierdie minerale is daar meestal net afsettings bekend en die ekonomiese belangrikheid daarvan is beperk. Verder word van die seldsame aardes soos byvoorbeeld, skandium, lantanum, serum, europium en gadolinium, ook in die distrik Gordonia aangetref. Die hoeveelheid daarvan regverdig tans egter nie ontginning nie.

4.3.3 Nie-metaaldelfstowwe

4.3.3.1 Asbes

Veral blouasbes word in die ondersoekgebied aangetref. Dit omsluit 'n reeks lae heuwels met min onderbrekings van 30 myl suid van Prieska aan die Oranjerivier noordwaarts deur Griekwastad verby Kuruman, tot aan die grens van Botswana - 'n afstand van sowat 250 myl. Die bepaling van asbesreserwes is moeilik en die maatskappye sorg

gewoonlik dat hulle /

gewoonlik dat hulle net vir 'n paar jaar vooruit genoeg reserwes het. Dit blyk egter dat teen die huidige produksie daar genoeg asbes sal wees vir nog sowat 30 jaar.

4.3.3.2 Gips ¹⁾

In die distrikte Kimberley, Postmasburg, Boshof en Barkly-Wes kom 'n groot aantal gipsafsettings voor. Hulle lê verspreid en dit is moeilik om reserwes akkuraat te bepaal.

In die distrik Postmasburg naby Papkuil is 'n afsetting wat 6,000 ton gips bevat. Die Kakoupanafsetting in dieselfde distrik kom voor wes van die Skurweberge, op die grens van die distrikte Postmasburg en Gordonia. Hierdie afsettings lê ongeveer 42 myl wes van Olifantshoek. Die gipsmonsters toon 'n $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ inhoud van 21.15 persent tot 33.22 persent. Tensy ryker gipslae op groter dieptes voorkom, is die afsetting van geen ekonomiese belang nie.

In die distrik Boshof is daar reserwes van 1.7 miljoen ton waarvan 1 miljoen ton 45 persent gips bevat. In die Kimberley-omgewing is daar afsettings van 2.25 miljoen ton. By Barkly-Wes is 'n ontginbare afsetting van 1 miljoen ton ruwe gips.

In die Kalahari /

¹⁾ Gips in die Republiek van Suid-Afrika, Handboek 4, pp. 11 tot 23.

In die Kalahari word drie afsettings aangetref, naamlik by Kakoupan (alreeds genoem), Falsapan en by Naroegas. Die afsetting by Falsapan in Gordonia is ook wes van die Skurweberg geleë. Die gipslaag is 1.5 voet tot 2 voet dik en die afsetting bevat slegs 12,000 ton erts. Die gehalte is laag, naamlik 37.55 persent tot 38.21 persent $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ en die afsetting is 66 myl van Upingtonstasie geleë. en is tans onekonomies. Die derde afsetting by Naroegas lê weerskante van die spoorlyn wat Upington met Karasburg in Suidwes-Afrika verbind. Die suidelike voorkoms se gehalte is gemiddeld 67 persent $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ met 'n gipsinhoud van 24,000 ton. Sedert 1958 word gewaste en ongewaste erts met 75 tot 90 persent $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ hier by die suidelike afsettings te Aries geproduseer teen 'n tempo van 2,000 ton tot 2,500 ton per maand, afhangende van die vraag.

Die noordelike afsetting op die plase Groendoring en Gemsbok-Hollow bevat gips van 56 persent tot 78 persent $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$. Op die plaas Gemsbok-Hollow is alreeds 60,000 ton wat 75 persent tot 90 persent $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ bevat het, uitgehaal. Daar is minstens nog 60,000 ton gips beskikbaar. Die gemiddelde gips-inhoud van die afsetting is 60 persent en die ertsliggaam is 4 voet dik. Op die plaas Groendoring is 'n verdere afsetting met dieselfde dikte en gehalte, van 1,600,000 ton gips.

Samevattend kan /

Samevattend kan dus gesê word dat daar 5,500,000 ton gips erts in die omgewing Kimberley-Boshof is, en in die Kalahari is daar nog reserwes van 26,200,000 ton. In die distrik Hay is daar 'n afsetting van 6,000 ton.

4.3.3.3 Aluin, kianiet en bariet

Aluin kom naby Vioolsdrif aan die hange van die Oranjerivier voor, en kianiet in die distrik Gordonia. Bariet kom op verskillende plekke in Noord-Kaapland voor, veral in die distrikte Postmasburg en Gordonia. Die bariet is egter onsuiwer en nie veel is bekend oor die reserwes nie. Geen besonderhede oor die barietafsettings by Kimberley is bekend nie. Bogenoemde afsettings is tans ongeskik vir ekonomiese ontginning.

4.3.3.4 Salpeter en kieselgoer ¹⁾

Suid-Afrika is swak bedeel met afsettings salpeter. Salpeter saam met pekkel en kleiafsettings kom in Noord-Kaapland in die distrik Hay voor. Heelwat boorwerk is gedoen, maar dit blyk dat salpeter nie in merkbare hoeveelhede aanwesig is nie. Ontginning word egter ook belemmer as gevolg van swak vervoer. Kieselgoer kom

algemeen in /

¹⁾ Die Delfstowwe van die Unie van Suid-Afrika, p. 501.

algemeen in die gebied voor. Dit strek van oos na wes oor Noord-Kaapland en kom in die distrikte Hay, Herbert en Kuruman voor. Die jaarlikse verbruik is klein, en al sou die vraag na die delfstof toeneem, blyk dit dat die bekende bronne vir 'n paar dekades genoeg kan lewer.

4.3.3.5 Dolomiet, kalksteen en marmer

Die gebied reg noord van Postmasburg asook 'n gebied oos van Postmasburg, word deur die Serie Dolomiet beslaan. Daar mag groot hoeveelhede kalksteen, dolomiet en marmer in die gebiede voorkom.

4.3.3.6 Vloeispaat

Vloeispaat kom op Dyasonsklip en Blauwskop in die distrik Gordonia voor. Die kwaliteit van die erts is blykbaar goed ofskoon daar geen ondersoek na die afsettings gedoen is nie. Die diepte van die ertsliggame is te onbekend om enige skatting van die reserwes te maak.

4.3.3.7 Sout¹⁾

'n Groot aantal soutpanne kom in Suid-Afrika voor. In Noord-Kaapland word dit aangetref van Calvinia in die suide, noordwaarts by Kimberley verby waar dit aansienlik wyer word na die ooste sowel as die weste tot naby Vryburg. Bepaling van soutreserwes is moeilik vanweë die groot aantal afsettings en die omslagtige metode van

bepaling van die /

¹⁾ Hugo, P.J. Salt in the Republic of South Africa, ongepubliseerde verslag.

bepaling van die gehalte, Die produksie van sout uit die panne is oor die algemeen aan die afneem. Sommige gebiede is egter nog nie genoegsaam ondersoek nie, byvoorbeeld die Kalahari. Aansienlike produksie is egter nog vir 'n geruime tyd moontlik. Sommige panne kan meer lewer as hulle huidige produksie sonder om reserwes drasties te verminder, byvoorbeeld Salt Lake-pan in die Herbertdistrik wat 'n produksie van minstens 40,000 ton per jaar kan lewer. Die Hayfieldpan in dieselfde distrik lewer ongeveer 10,000 tot 20,000 ton per jaar en het 'n lang lewe. Nog 'n belangrike produserende gebied is Dealesville wat vir omtrent nog 50 jaar mag produseer as die vraag konstant bly.

4.4 Beperkende faktore op mynbouontwikkeling

Daar is heelwat beperkende faktore wat die toekomstige ontwikkeling van die mynbou strem. Die belangrikste op die oomblik is die relatief swak vervoerfasiliteite, 'n gebrek aan water en 'n tekort aan elektrisiteitsvoorsiening.

4.4.1 Vervoerfasiliteite

In Noord-Kaapland kom daar slegs hoofvervoerverbindings voor tussen Kimberley, Vryburg en Mafeking, die hoofspoorlyn tussen Upington en Suidwes-Afrika en 'n verbinding met die Witwatersrand van Hotazel via Kimberley asook

'n spoorlyn /

'n spoorlyn van Belmont tot by Douglas. Dit blyk dus dat die vervoer en verkeerstelsel in Noord-Kaapland baie swak is veral in die hele westelike gedeelte en die noordelike gedeeltes wat grens aan Botswana. Die delfstowwe moet gewoonlik met vragmotors en sleepwaens na die naaste spoorwegstasie per pad vervoer word. Daarbenewens is die paaie in 'n baie swak toestand wat veroorsaak dat ontginning soms onekonomies is as gevolg van die groot koste wat vervoer meebring.

Die gebrek aan 'n geskikte hawe aan die weskus dien ook as 'n beperkende faktor op toekomstige mynbouontwikkeling. Tans word ystererts op grootskaal per spoor vervoer van Sishen na Port Elizabeth hawe vir uitvoer. Dit is 'n afstand van net minder as 600 myl. 'n Hawe aan die Weskus sal alleen geregverdig word indien die binnelandse vervoernetwerk aansienlik uitgebrei word, en die Sishengebied per spoor en pad met die Kakamas-Upington-kompleks verbind word. Die moontlikheid om 'n pyplyn te lê tussen Sishen en 'n hawe aan die Weskus om ystererts uit te voer, word tans ondersoek. Dit behoort tot die oplossing van vervoerprobleme in die gebied by te dra.

4.4.2 Gebrek aan water

Noord-Kaapland is hoofsaaklik 'n dor gebied en die gebrek aan water blyk ook 'n verdere stremmende faktor te wees by die ontwikkelingsmoontlikhede van die mynbou. Baie van die plaaslike owerhede en dorpe is op boorgate vir

hulle water /

hulle water aangewys. Bowendien behoort die Oranjerivier-ontwikkelingsprojek in die toekoms 'n geringe invloed uit te oefen in die ontwikkeling van die mynbou, aangesien baie myne buite die invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek val. Alle myne aan albei kante van die Oranjerivier binne ekonomiese trefafstand van die rivier, behoort egter watertoekennings te kry. Dit blyk egter dat die grootste gedeelte van die gebied sy mynbouontwikkeling nog deur 'n tekort aan water gestrem sal word.

4.4.3 Gebrek aan elektrisiteitsvoorsiening

Eskom voorsien tans die suid-oostelike gedeelte van Noord-Kaapland. In die oorblywende gedeelte word elektrisiteit deur die plaaslike owerhede voorsien asook deur die mynbouondernemings self. 'n Aansienlike hoeveelheid krag sal deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek as neweproduk opgewek word. By twee plekke in Noord-Kaapland sal krag ontwikkel word, naamlik by Boegoebergdam en die Aughrabies-waterval en minder belangrike punte langs die Oranjerivier. Dit is dus moontlik dat die gebied in die toekoms van voldoende krag voorsien sal word.

4.4.4 Gebrek aan openbare fasiliteite

In Noord-Kaapland is daar 'n gebrek aan ontspanningsgeriewe, biblioteke, ens., wat die gebied baie onaantreklik maak vir arbeiders. Die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal egter in 'n mate die openbare geriewe in

Noord-Kaapland beïnvloed. Gedurende die eerste konstruksiefase word nuwe padverbindings, hospitaaldienste, ens., in die Kimberley gebied beoog. Dit behoort 'n groter aantrekkingskrag aan arbeiders te bied.

H O O F S T U K 5 /

H O O F S T U K 5

DIE ONTWIKKELINGSMOONTLIKHEDE VAN DIE SEKONDÊRE NYWERHEID IN NOORD-KAAPLAND

5.1 Inleiding

In die vorige twee hoofstukke is die struktuur, ontwikkelingsmoontlikhede en faktore wat die ontwikkeling van die primêre sektor beperk, bespreek. Vervolgens word aandag aan die ontwikkelingsmoontlikhede van die sekondêre produksietak geskenk.

Net soos in die vorige twee hoofstukke word 'n beskrywing van die nywerheidsstruktuur in afdeling 2 gegee, waarna die ontwikkelingsmoontlikhede aan die hand van die vestigingsfaktore in afdeling 3 bespreek word. Laastens volg in afdeling 4 'n uiteensetting van die beperkende faktore wat die nywerheidsontwikkeling in die gebied strem.

5.2 Huidige nywerheidsstruktuur van Noord-Kaapland

Uit die strukturele beskrywing van Noord-Kaapland in hoofstuk 3 het dit reeds geblyk dat landbou en mynbou die grootste gedeelte tot die ekonomiese ontwikkeling in die gebied bydra. Op nywerheidsgebied het die streek teenoor die ander streke agtergebly, soos Tabel 5.0 dan ook getuig.

TABEL 5.0 DIE AANTAL INRIGTINGS, BRUTO
WAARDE VAN PRODUKSIE EN WERKGELEENTHEID
IN DIE SEKONDÊRE TAKKE VAN
SEKERE STREKE IN SUID-AFRIKA 1959/60

Streek	Inrigtings		Totale bruto waarde van produksie		Werkgeleentheid	
	Aantal	% van lands totaal	R. Miljoen	% van lands totaal	(1,000) Persone	% van lands totaal
Noord-Kaapland	288	2.0	34.5	1.2	8.6	1.1
Oranjerivier-gebied	1,384	9.8	196.0	6.8	54.0	7.2
Suid-Transvaal	5,542	39.1	1,296.8	45.1	341.4	45.2
Wes-Kaapland	2,371	16.7	490.5	17.1	123.1	16.3
Noord-Vrystaat	440	3.1	55.3	1.9	13.4	1.8
Wes-Transvaal	334	2.4	42.2	1.5	10.2	1.4
Noord-Transvaal	177	1.2	9.2	0.3	3.4	0.5
Noord-Natal	165	1.2	55.3	1.9	15.6	2.1
Republiek van Suid-Afrika	14,185	100.0	2,871.3	100.0	754.9	100.0

Bron: Nywerheidsensus 1959/60, Statistieke oor private nywerheidsinrigtings op 'n geografiese basis.

Uit die tabel /

Uit die tabel kan waargeneem word dat die bruto waarde van nywerheidsproduksie R34.5 miljoen in Noord-Kaapland in 1959/60 beloop het, terwyl daar ongeveer 9,000 mense in die sekondêre nywerheid werksaam was. Vergeleke met die land as geheel, het Noord-Kaapland dus slegs 1.2 persent bygedra tot die nywerheidsproduksie en het werkgeleentheid aan 1.1 persent persone verskaf. In die tabel word ook aangetoon dat nywerhede in Noord-Kaapland in verhouding tot die ander streke van min belang was. Dit het naamlik alleen 'n groter relatiewe aandeel van die totale nywerheidsproduksie en werkgeleentheid as Noord-Transvaal gehad.

Die geografiese verspreiding van die sekondêre nywerhede in Noord-Kaapland word volgens inrigting, waarde van produksie en werkgeleentheid in Tabel 5.1 aangetoon. Hieruit blyk duidelik dat Kimberley vir die grootste gedeelte van die nywerheidsproduksie en werkgeleentheid in Noord-Kaapland verantwoordelik was, naamlik 25.3 persent en 33.7 persent onderskeidelik. Barkly-Wes, Gordonias en Vryburg was ook belangrike distrikte, en saam het hulle 48.7 persent tot die nywerheidsproduksie en 35.2 persent tot die werkgeleentheid bygedra.

TABEL 5.1 DIE AANTAL INRIGTINGS, BRUTO WAARDE VAN NYWERHEIDSPRODUKSIE EN
WERKGELEENTHEID IN DIE SEKONDERE TAKKE IN NOORD-KAAPLAND, 1959/60

Distrik	Inrigtings		Totale bruto waarde van produksie		Werk geleentheid	
	aantal	% van totaal	R. miljoen	% van totaal	persone	% van totaal
Barkly-Wes	4	1.4	6.5	18.8	1190	13.8
Boshof	13	4.5	0.1	0.3	77	0.9
Christiana	6	2.1	0.1	0.3	49	0.6
Gordonia	45	15.6	5.0	14.5	745	8.7
Hay	5	1.7	≡	≡	28	0.3
Herbert	20	6.9	0.5	1.4	479	5.6
Jacobsdal	2	0.7	≡	≡	≡	≡
Kimberley	89	30.9	8.7	25.3	2901	33.7
Kuruman	19	6.6	0.8	2.3	197	2.3
Mafeking	12	4.2	2.7	7.8	326	3.8
Postmasburg	10	3.5	2.4	7.0	496	5.8
Taung	4	1.4	0.8	2.3	581	6.8
Vryburg	42	14.6	5.3	15.4	1089	12.7
Warrenton	17	5.9	1.6	4.6	432	5.0
Noord-Kaapland	288	100.0	34.5	100.0	8590	100.0

≡ Verhouding kleiner as 0.1

Bron: Nywerheidsensus 1959/60; Statistieke oor private nywerheidsinrigtings op 'n geografiese basis.

Om 'n idee /

Om 'n idee van die nywerheidsstruktuur van Noord-Kaapland te verkry, word die verspreiding van die aantal nywerheidsinrigtings volgens nywerheidsgroep en landdrosdistrik vir die periode 1959/60 in Tabel 5.2 aangegee. Hieruit blyk dat die nywerheidsstruktuur alleen in Kimberley redelik gediversifiseer is. Die vernaamste industriële bedrywighede in die ander gebiede is beperk tot die verwerking van voedselprodukte, en bestaan meer in besonder uit bakkerye, botter- en kaasfabrieke, en graanmeulens. Dit staan bekend as die sogenaamde beskutte nywerhede, aangesien die nywerhede weens afstand en/of die aard van die produk, nie aan mededinging van die buiteland of ander streke onderworpe is nie.

5.3 Moontlikhede vir nywerheidsontwikkeling

Die enigste sektor wat 'n potensiaal vir volgehoue ekonomiese ontwikkeling bied, is die sekondêre nywerheid. Indien ontwikkeling daar plaasvind sal dit tot ontwikkeling in die ander sektore lei. ¹⁾ So sal industrialisasie 'n gunstiger mark vir landbougoedere skep, die produksie van oeste stimuleer en groter ontwikkeling in die vervaardiging van landbougoedere veroorsaak.

TABEL 5.2 /

¹⁾ Riekert, P.J. The Introduction of Economic Budgeting in South Africa, p. 325.

**TABEL 5.2 DIE VERSPREIDING VAN DIE AANTAL NYWERHEIDSINRIGTINGS
VOLGENS NYWERHEIDSGROEP EN LANDDROSDISTRIK, 1959/60**

	Bark- ly- Wes	Bos- hof	Chris- tiana	Gor- donia	Hay	Her- bert	Jacobs- dal	Kim- ber- ly	Kuru- man	Mafe- king	Post- mas- burg	Taung	Vry- burg	War- ren- ton	Noord- Kaap- land
Voedsel	1	6	2	13	-	15	1	13	2	5	4	2	11	8	83
Drank	-	-	-	2	-	-	-	2	1	1	-	-	2	-	8
Tabak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tekstiele	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kledingstukke	-	-	-	5	-	-	-	8	-	-	-	-	3	-	16
Hout en houtprodukte	-	-	-	2	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	5
Meubels	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	5
Papier en papierprodukte	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drukkers en uitgewers	-	1	-	1	-	-	-	4	1	1	-	-	1	-	9
Leer en leerprodukte	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Rubberprodukte	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chemikalië en chemiese- produkte	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	2
Produkte van petroleum en steenkool	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nie-metaalhoudende mineraalprodukte	2	-	1	1	-	2	-	10	-	1	1	1	1	1	21
Basiese metaal- nywerheid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Metaalprodukte	-	-	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	1	6
Masjinerie	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	3
Elektriese masjinerie	-	-	-	2	-	-	-	9	1	2	-	-	1	2	17
Vervoeruitrusting	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	3	-	6
Diverse nywerhede	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Konstruksie	1	5	3	16	5	3	1	28	12	2	4	1	17	5	103
Totaal	4	13	6	45	5	20	2	89	19	12	10	4	42	17	288

Die vraag ontstaan /

Die vraag ontstaan nou of die gebied enige potensiaal vir toekomstige nywerheidsontwikkeling bied. Om die vraag te beantwoord, sal dit aan die hand van die belangrikste vestigingsfaktore in die gebied bespreek word.

5.3.1 Grondstowwe

Soos reeds hierbo aangetoon is, is veeteelt verreweg die belangrikste vorm van landbou, hoewel akkerbou in sommige dele ook van belang is. Die produksie van veeteelt bestaan hoofsaaklik uit wol, vleis en suiwelprodukte. Daar is egter reeds twaalf botter- en kaasfabrieke en ses verwerkers van vleis in die gebied. Wolwasserye kom nie in die gebied voor nie en indien genoeg water beskikbaar is, kan die bedrywe dus moontlik ontwikkel word. In die hele gebied bestaan daar ook net twee gebalanseerde veevoerondernemings, naamlik die een by Kimberley en die een by Postmasburg.

Wat die akkerbou betref, is die produksie van mielies, koring, katoen, hooi en vrugte die belangrikste produkte wat in die gebied voorkom. Vyftien graanmeulens en 'n katoensuiweringsonderneming by Upington wat die landbouprodukte verder bewerk, word tans daar aangetref. Daar is dus moontlikheid vir die vestiging van 'n katoenontvesel- en -verwerkingsfabriek. In die besproeiingsgebiede bied die aanplant van druiwe 'n goeie potensiaal vir die aanbou van wynkelders.

Soos reeds in /

Soos reeds in hoofstuk 4 gestel, is Noord-Kaapland besonder ryk aan delfstowwe. Die vernaamste mynbouprodukte wat in die gebied geproduseer word, is ystererts, asbes, mangaan, diamante, kalksteen en sout. Daar bestaan ook die moontlikheid vir die ontginning van sillitmaniet, berilerts, bismut, tantaliet, wolfram en gips. Tans kom in die gebied een sementfabriek, twee kalksteenondernemings en twee-en-twintig soutwerke voor. Met die groot hoeveelheid kalksteen en gips wat in die gebied aangetref word, bestaan daar 'n moontlikheid om sementfabrieke op te rig. Ru-soda kan terselfdertyd uit kalk as neweproduk vervaardig word. Flotasie-eenhede om die onedelminerale in die pegmatiete te skei, sowel as lae-graadse minerale in die pegmatiete te skei, sowel as lae graadse minerale te veredel, bied ook moontlikhede. Sout kan weer in wolwasserye, leerlooierye en in die vervaardiging van bytsoda en glas gebruik word. So kom sand wat besonder geskik is vir die vervaardiging van glas, ongeveer veertig myl van Postmasburg voor.

5.3.2 Die mark

Om 'n aanduiding van die grootte van die mark in Noord-Kaapland te kry, word die persoonlike beskikbare inkome van Noord-Kaapland en enkele streke in Suid-Afrika vir die jaar 1958/59 in Tabel 5.3 aangegee. Daaruit blyk dit dat die persoonlike beskikbare inkome R99 miljoen in 1958/59 beloop het, teenoor die R3,261 miljoen van die Republiek as 'n geheel. Die gebied het dus slegs sowat 3 persent van die totale mark uitgemaak, vergeleke met die 34.0 persent en 14.9 persent van Suid-Transvaal en Wes-Kaapland onderskeidelik.

TABEL 5.3 /

TABEL 5.3 DIE PERSOONLIKE BESKIKBARE INKOME
EN PER CAPITA INKOME VAN NOORD-KAAPLAND EN
ENKELE STREKE IN SUID-AFRIKA 1958/59

	Persoonlike beskikbare inkome R. miljoen	% van landstotaal	Per Kapita persoonlike beskikbare inkome (R)
Noord-Kaapland	99	3.0	157.9
Suid-Transvaal	1,110	34.0	382.0
Wes-Kaapland	485	14.9	298.4
Noord-Vrystaat	206	6.3	201.5
Wes-Transvaal	201	6.2	201.8
Noord-Transvaal	55	1.7	65.3
Noord-Natal	63	1.9	61.6
Republiek van Suid-Afrika	3,261	100.0	203.8

Bron: Buro vir Mark navorsing,

„The regional distribution of purchasing
power in the Republic of South Africa".

Die grootte /

Die grootte van die persoonlike beskikbare inkome van Noord-Kaapland volgens distrik word vir die jaar 1958/59 in Tabel 5.4 aangegee. Uit die tabel kan gesien word dat Kimberley met 37 persent van die persoonlike beskikbare inkome die enigste gebied is wat enigsins 'n noemenswaardige mark gehad het. Die persoonlike beskikbare inkome van die ander distrikte was betreklik reëlmatig oor die gebied versprei, en het gevolglik nie 'n groot aantrekkingskrag vir markgeoriënteerde ondernemings nie.

Die beperkte grootte van die mark in Noord-Kaapland hou daarbenewens ook nie die voordele van interne en eksterne besparings vir huidige en voornemende ondernemers in nie. Die eerste alternatief wat voor die hand lê, is dat markgeoriënteerde nywerhede aangemoedig moet word om produkte landswyd en in die buiteland te versprei.

'n Tweede alternatief is om grondstofgeoriënteerde nywerhede op te rig wat nie van 'n groot plaaslike verbruikersmark afhanklik is nie. Met die groot hoeveelheid beskikbare grondstowwe hou dié tipe nywerheid veral ontwikkelingsmoontlikhede vir Noord-Kaapland in.

5.3.3 Vervoer

Uit die voorgaande bespreking het dit duidelik geblyk dat hierdie streek 'n betreklike klein mark het vir grootskaalse nywerheidsproduksie. Die tekortkoming het noodwendig die gevolg dat toekomstige nywerheidsvestiging in 'n groot mate deur vervoerfasiliteite en -tariewe bepaal sal word.

TABEL 5.4 DIE PERSOONLIKE BESKIKBARE
INKOME EN PER CAPITA PERSOONLIKE
BESKIKBARE INKOME VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS DISTRIK, 1958/59

Distrik	Persoonlike beskikbare Inkome R(1000)	% van totaal	Per kapita persoonlike beskikbare inkome R.
Barkly-Wes	6,304	6.3	231.1
Boshof	3,651	3.7	135.6
Christiana	1,935	1.9	149.2
Gordonia	7,519	7.6	103.4
Hay	2,600	2.6	206.9
Herbert	2,547	2.6	128.8
Jacobsdal	1,061	1.1	113.1
Kimberley	36,787	37.0	414.9
Kuruman	5,664	5.7	110.3
Mafeking	6,982	7.0	109.8
Postmasburg	4,937	5.0	159.4
Taung	1,940	2.0	37.7
Vryburg	10,983	11.1	130.9
Warrenton	6,394	6.4	178.8
Noord-Kaapland	99,304	100.0	157.9

5.3.3.1 Vervoerfasiliteite

Soos in Kaart No. 6 aangetoon word, is die vervoerfasiliteite in Noord-Kaapland nog min ontwikkel. Slegs 'n klein gedeelte van die gebied is van spoorweë voorsien terwyl die padverbindings ook swak en ondoeltreffend is as gevolg van die lae reënval, die swak grond- en gruisformasies en die lang afstande wat instandhoudingskoste verhoog. Afgesien daarvan dat Noord-Kaapland nie juis goeie verbindingsweë met die stedelike komplekse het nie, is heelwat bykomende paaie ook nog nodig om die gebied intern te bedien. Alvorens hierdie deel van die infrastruktuur nie ontwikkel word nie, sal nywerheidsuitbreiding nie teen 'n vinnige tempo kan plaasvind nie.

5.3.3.2 Spoorwegtariewe

Om die spesifieke invloed van spoorwegtariewe op die vestigingsmoontlikhede van nywerhede in Noord-Kaapland op 'n kwantitatiewe manier te bepaal, sou 'n omvattende studie vereis, aangesien inligting nodig is van die rigting, afstand en omvang waarvolgens afsonderlike goedere per spoor en pad vervoer word en van die wyse waarop spoorvrag daarop bereken word. Desondanks kan 'n paar algemene opmerkings gemaak word oor die tariefaanpassings wat 'n moontlike invloed op die verwerking van sekere primêre grondstowwe in Noord-Kaapland sal hê.¹⁾

n Verhoging/

¹⁾ Hierdie opmerkings is in ooreenstemming met: Die Buro vir Ekonomiese Onderzoek, Die invloed van spoorwegtariewe op die vestiging van nywerhede in Suid-Afrika, pp. 123 tot 136.

'n Verhoging van die tarief op grondboontjies, sonneblomsaad en ander olies en 'n verlaging van die tarief op geraffineerde olie sal nie alleen 'n groot besparing aan spoorvrag vir die landelike fabrikant meebring nie, maar behoort ook heelwat nywerhede te lok.

Soos reeds gesien, besit looierye en katoenpluisers 'n redelike groot potensiaal in die gebied, en indien die tariewe verlaag word, behoort dit heelwat plattelandse fabrikante na die gebied te trek. Spoorvragsubsidies behoort ook nywerheidsdesentralisasie in bogenoemde nywerhede tot gevolg te hê.

Nieteenstaande die groot afsettings gips wat in Noord-Kaapland voorkom, word gips- en sementfabrieke baie deur hoë spoorwegtariewe benadeel. 'n Verdere probleem is die feit dat meeste van die nywerhede tans in die markgebiede gevestig is, en nie bereid is om groot kapitaalkostes aan te gaan ten einde hulle by die grondstofbron te vestig nie. 'n Verlaging van die eindproduk-tarief behoort egter 'n groot aantrekkingskrag vir potensiële fabrikante in dié produkte te wees.

In Vryburg moes 'n nywerheid wat kaseïnprodukte uitvoer, sluit vanweë die styging in tariewe sedert 1954. Tot dusver is nog nie oortuigend aangetoon dat die spoorweg-tariefstruktuur as sodanig vir die sluiting verantwoordelik was nie. Dit kan ook wees dat die geografiese ligging nie bevorderlik vir uitvoer was nie. Dié soort nywerheid kan slegs in die gebied aangemoedig word deur middel van 'n spoorvragsubsidie.

5.3.4 Arbeid

Die persentasie-verdeling van indiensname van die onderskeie ekonomiesbedrywige volksgroepe in Noord-Kaapland en Suid-Afrika volgens produksietak vir die jaar 1960 word in Tabel 5.5 aangegee. In teenstelling met die land as geheel waar 46 persent van die bevolking in die sekondêre- en dienstesektor in diens was, was sowat 50 persent van Noord-Kaapland se bevolking nog in die primêre sektor werksaam. Hierdie tendens was hoofsaaklik ook by die onderskeie volksgroepe te bespeur.

Soos reeds in hoofstuk 1 aangetoon, is Noord-Kaapland relatief dun bevolk, terwyl daar 'n neiging by die Blankes bestaan om uit die gebied te verhuis weens gebrek aan werkgeleentheid. Die relatiewe belangrikheid van die primêre sektor, veral landbou, bied dan ook 'n beperkte mark vir geskoolde arbeid.

Die bestaande indiensname-struktuur is dus hoofsaaklik op die behoeftes van die primêre sektor ingestel. Om nywerheidsontwikkeling te verkry, sal geskoolde arbeid dus veral van ander gebiede getrek moet word. Afgeleë gebiede hou oor die algemeen egter nie 'n groot aantrekkingskrag vir sodanige persone nie. Bowendien is openbare en ontspanningsfasiliteite nie besonder ontwikkel nie. Voornemende nyweraars mag ook verplig word om weens 'n tekort aan fasiliteite behuisingsgeriewe aan werknemers te verskaf. Die daarstelling van gespesialiseerde en veral tegniese

opleidingsfasiliteite /....

opleidingsfasiliteite mag ook noodsaaklik wees, aangesien die grootste gedeelte van die jong bevolking na die stede verhuis. 1)

Aan die ander kant word heelwat Bantoegebiede in die gebied aangetref, terwyl dit die tradisionele tuiste van 'n groot deel van die Kleurlinge is. In Tabel 5.5 word ook aangetoon dat die werkloosheidssyfer van dié volksgroep in vergelyking met die Blankes betreklik hoog is, terwyl bedekte werkloosheid waarskynlik ook in 'n groot mate voorkom. 2)

Kwantitatief behoort ongeskoolde arbeid geen probleme vir nyweraars te bied nie. Weens die gr nsgebiedvoordele wat verskaf word, mag dit veral vir arbeidsintensiewe nyweraars voordelig wees om in die gebied te vestig.

Kwalitatief gesien, is dit egter duidelik dat die Kleurlinge 'n sterk voorkeur vir sekere arbeid het en nie graag werk doen wat hulle as benede hulle waardigheid beskou nie. Die groot aantal wat werklo s is, is ook nie juis aktief in hulle pogings om werk te bekom nie. 3)

TABEL 5.5 /

-
- 1) Vgl. Visser, A.J. Die ontwikkeling van grensnywerhede met spesiale verwysing na die Wes-Transvaalse en Noord-Kaaplandse gebiede, p. 7.
 - 2) Vgl. Summary of the report of the commission for the socio-economic development of the Bantu Areas within the Union of South Africa, p. 96.
 - 3) Vgl. Lötter, J.M. en de Vos, H.v.N. op. cit., p. 116.

TABEL 5.5 DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN INDIENSNAME VAN DIE
ONDERSKEIE EKONOMIES-BEDRYWIGE VOLKSGROEPE IN NOORD-KAAPLAND
EN SUID-AFRIKA VOLGENS PRODUKSIETAK VIR DIE JAAR 1960

Bevolkings- groepe	Landbou	Mynbou	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elek- trisiteit	Handel	Ver- voer	Dien- ste	Werk- loos	Totaal	Persentasie ekonomies- en nie-ekonomies bedrywige be- volking	
										Ekono- mies be- drywig	Nie- ekono- mies be- drywig
Blankes	31.1	6.4	12.0	0.5	17.2	12.2	18.1	2.5	100.0	33.0	67.0
Bantoes	41.5	15.5	7.3	0.6	3.9	2.3	18.8	10.1	100.0	35.4	64.6
Kleurlinge en Asiate	34.9	3.2	11.9	0.2	7.1	1.8	25.6	15.3	100.0	32.1	67.9
Totaal Noord-Kaap	38.5	11.7	8.9	0.5	6.8	4.0	19.9	9.6	100.0	34.3	65.7
Blankes	10.4	5.4	24.6	0.9	22.2	10.1	22.6	3.8	100.0	37.4	62.6
Bantoes	15.2	19.0	16.3	0.8	6.5	2.4	28.4	11.4	100.0	29.1	70.9
Kleurlinge en Asiate	19.3	0.7	24.6	0.5	10.8	3.0	24.8	16.3	100.0	34.2	65.8
Totaal Suid-Afrika	14.6	13.0	19.5	0.8	11.0	4.3	26.5	10.3	100.0	31.5	68.5

BRON: Landbousensusverslag van 1960.

5.3.5. Kapitaal /

5.3.5 Kapitaal

Die beskikbaarheid van kapitaalfondse kan ook in 'n mate 'n invloed op die vestiging van nywerhede hê. Dit is moontlik dat beleggers op nasionale vlak nie groot kapitaalbedrae in die toekoms in die gebied sal belê nie, weens die aantrekkingskrag wat stedelike sentrums met hulle groter markte bied. Bowendien het potensiële beleggers wat nie nou verbonde is aan die ekonomiese ontwikkeling in die gebied nie, ook geen gevestigde belange daarin nie. Nywerheidsontwikkeling in die gebied sal dus in 'n groot mate op grond van die inisiatief en belegging van die inwoners self moet plaasvind.

'n Groot gedeelte van die fondse vir die finansiering van nywerhede in die gebied word tans deur organisasies soos die Nywerheidsontwikkelingskorporasie voorsien. Bestaande belleggingsmaatskappye kan egter verder uitgebou word om plaaslike fondse te mobiliseer en tot beskikking van die nyweraar te stel. Verder mag dit ook voordelig wees indien fabriek, op die basis van „vennootskap” tussen plaaslike belanghebbendes en nasionale organisasies tot stand kom, wat in nywerheidsfinansiering spesialiseer. ¹⁾

5.3.6 Water /

¹⁾ Simposium insake nywerheidsvestiging in die
Oranje-Vrystaat en Noordwes-Kaapland, pp. 7 en 8.

5.3.6 Water

Water word tans hoofsaaklik deur die Vaal- en Oranjeriviere, gronddamme en ondergrondse bronne aan nywerhede voorsien. Na voltooiing van die Oranjerivier-ontwikkelingsprojek sal Kimberley en omgewing ongeveer 20 miljoen gelling water per dag vir nywerheidsgebruik ontvang, terwyl toekennings in die toekoms volgens die eise van omstandighede uitgebrei kan word. Die moontlikheid dat ander nywerhede binne trefafstand van die Oranjerivier water sal kan kry, is ook nie uitgesluit nie. Beperkte waterbronne sal dus moontlik in die toekoms 'n al minder belangrike rol speel.

5.3.7 Elektrisiteitsvoorsiening

Krag behoort nie die nywerheidsontwikkeling in die gebied te strem nie. Evkom voorsien tans 'n groot gedeelte van die streek met krag. Bowendien word die oprigting van 'n distribusiestasie by Dealesville in die distrik Boshof ook in die toekoms as deel van die Oranjerivier-ontwikkelingsprojek beoog. Dit behoort die elektrisiteitstoevoer na Noord-Kaapland verder te versterk.

Die vraag ontstaan of dit vir die munisipaliteite nodig is om water vir kragopwekking aan te wend, wanneer dit moontlik is om by die Evkom-netwerk in te skakel? Evkom se ondervinding met transmissie oor lang afstande maak dit vir hulle moontlik om krag ekonomies oor die grootste gedeelte van die streek te voorsien. Hierdie inskakeling van die

munisipaliteite /

munisipaliteite by die Evkom-netwerk sal nie alleen 'n besparing ten opsigte van kapitaalkoste vir die belastingbetaler beteken nie, maar sal ook druk op die spoorweë verlig om steenkool oor groot en verspreide gebiede te lewer. 1)

5.4 Beperkende faktore op nywerheidsvestiging

Ten slotte kan die stremmende faktore op toekomstige nywerheidsontwikkeling kortliks saamgevat word:

5.4.1 Die mark

Die plaaslike mark van Noord-Kaapland is redelik beperk met die gevolg dat markgeoriënteerde nywerhede hulle waarskynlik nie in die gebied sal vestig nie. Nywerhede behoort dus aangemoedig te word om produkte buite die streeksgrense te bemark.

5.4.2 Vervoerfasiliteite

Die verkeersnetwerk in die gebied is tot 'n groot mate ondoeltreffend. In die gebiede waar ekonomiese bedrywighede egter reeds 'n groot omvang aanneem is spoorweë en padverbindings aangelê.

5.4.3 Spoorwegtariewe / ...

1)

Die nywerheidsontwikkeling van die Oranje-Vrystaat en Noordwes-Kaapland met besondere verwysing na die klein nywerhede, p. 3.

5.4.3 Spoorwegtariewe

Spoorwegtariewe beïnvloed nywerheidsvestiging nadelig as gevolg van die laer tariefskale op die vervoer van grondstowwe as op vervaardigde goedere.

5.4.4 Arbeid

Daar bestaan 'n gebrek aan geskoolde en halfgeskoolde arbeid, terwyl hulle ook onwillig is om in groot gedeeltes van die gebied te vestig as gevolg van swak openbare- en ontspanningsgeriewe.

5.4.5 Water

Net soos by die mynbou, is water ook 'n groot stremmende faktor by verdere nywerheidsontwikkeling. 'n Groot aantal nywerhede kan as gevolg van die onbetroubaarheid van waterbronne en die hoë koste verbonde daaraan om water te kry, nie in groot gedeeltes van die gebied vestig nie.

5.4.6 Elektrisiteit

Die grootste gedeelte van Noord-Kaapland word tans deur Evkom met krag voorsien. Daar is tans egter nog gedeeltes wat van munisipale krag voorsien word sodat daar vir grootskaalse nywerheidsontwikkeling onvoldoende elektrisiteit beskikbaar sal wees.

5.4.7 Steenkool

Steenkool kom nie in die ondersoekgebied voor nie, en sal dus oor lang afstande na nywerhede vervoer moet word.

H O O F S T U K 6

SAMEVATTING EN ENKELE GEVOLGTREKKINGS

6.1 Inleiding

Die doel van die Noord-Kaaplandstudie was eerstens om die heterogene sosio-ekonomiese patroon in die gebied te omskryf en te kwantifiseer en tweedens om die ontwikkelingsmoontlikhede van die primêre en sekondêre sektore kortliks aan te dui.

6.2 Analise van die ekonomiese struktuur en enkele dinamiese eienskappe in Noord-Kaapland

6.2.1 Die bruto geografiese produk

Noord-Kaapland wat 'n oppervlakte van 15.7 persent van die landstotaal beslaan, se bruto geografiese produk het in 1961/62 R165.8 miljoen beloop wat sowat 3 persent van die bruto binnelandse produk van Suid-Afrika uitgemaak het.¹⁾ Met inagneming van die grootte van die gebied is die omvang van die ekonomiese bedrywighede besonder klein.

Ongeveer een derde van die bruto geografiese produk in Noord-Kaapland word deur Kimberley bygedra. Dit is dan ook die belangrikste distrik in die ondersoekgebied. Ander distrikte wat ook 'n relatiewe groot persentasie-aandeel in die bruto geografiese produk gehad het, was Gordonias, Kuruman, Postmasburg en Vryburg.²⁾

Die produksiestruktuur /

1) Vgl. tabel 2.0

2) Vgl. tabel 2.1

Die produksiestruktuur van Noord-Kaapland het nie met dié van die Republiek as geheel ooreengekom nie. Waar fabriekswese en konstruksie in die land as geheel sowat 20 persent van die bruto binnelandse produk in 1961/62 uitgemaak het, was die primêre aktiwiteite in Noord-Kaapland in dieselfde periode nog oorheersend.

Landbou was veral relatief belangrik in die distrikte Boshof, Christiana, Hay, Herbert, Jacobsdal, Mafeking, Vryburg en Warrenton. Die persentasie-aandeel van die landboubedrywigheide in die bruto geografiese produk het in dié distrikte gewoonlik dan ook meer as 40 persent beloop.¹⁾

Mynbou was in 1961/62 die belangrikste produksietak in Noord-Kaapland toe dit 25.7 persent van die ekonomiese bedrywigheide in die gebied uitgemaak het.²⁾ Dit was veral van besonder belang in die distrikte Barkly-Wes, Kimberley, Kuruman, Postmasburg en Taung. Dié produksietak was gevolglik ook vir die vinnige groeikoers in Noord-Kaapland se bruto geografiese produk van 7.3 persent verantwoordelik.³⁾

Wat die fabriekswese en konstruksie betref, was dit duidelik dat die sekondêre nywerhede in die onderskeie distrikte nog relatief swak ontwikkel was, behalwe in die geval van Kimberley waar 'n redelike gediversifiseerde nywerheidsstruktuur voorkom.

Die tersiêre /

-
- 1) Vgl. tabelle 2.3 en 2.8
2) Vgl. tabel 2.3
3) Vgl. tabel 2.8

Die tersiêre sektor was relatief tot die ander sektore goed ontwikkel, behalwe in die geval van distrikte waar groot mynbou-aktiwiteite plaasgevind het.

Nieteenstaande die hoë groeikoers in die waarde van finale goedere en dienste, was die bruto geografiese produk per capita in Noord-Kaapland in 1959/60 slegs R244 teenoor dié R297 van die Republiek as geheel. Kimberley se bruto geografiese produk per capita was die hoogste in die gebied naamlik R521 in 1959/60. Gemeet aan die hand van die bruto geografiese produk, was die Blankes se lewenspeil 19 keer groter as dié van die Bantoes en 13 keer so groot as dié van die Kleurlinge en Asiate in Noord-Kaapland. Oor die algemeen gesien was die per capita produk die grootste in stedelike gebiede en gebiede waar mynbou van belang was, terwyl dit die laagste was in landelike gebiede asook distrikte waar Bantoegebiede voorkom.¹⁾

6.2.2 Die bruto kapitaalkvorming

Uit die grootte en geografiese verspreiding van die bruto kapitaalkvorming in Noord-Kaapland kan gesien word dat die bruto kapitaalkvorming R31.5 miljoen in 1961/62 beloop het, wat sowat 2.9 persent van die bruto kapitaalkvorming van die land as geheel uitmaak.²⁾ Met betrekking tot die geografiese verspreiding, was dit duidelik dat die kapitaalkvorming laer was in distrikte wat hoofsaaklik van landbou afhanklik was,

vergeleke met /

1) Vgl. tabelle 2.10 en 2.11

2) Vgl. tabel E8.

vergeleke met die gebiede wat groot stedelike sentrums en/of groot myne insluit.

Die groeikoers van die bruto kapitaalkapitalvorming het gemiddeld jaarliks met 4.8 persent toegeneem, waarvan Kimberley, Kuruman, Postmasburg en Vryburg die belangrikste bydrae gelewer het.

Die verhouding van die bruto kapitaalkapitalvorming tot die bruto geografiese produk was in 1961/62 19.0 persent. Dit vergelyk egter nie sleg met die 20.4 persent van die land as geheel oor dieselfde periode nie.

Uit die kwantitatiewe analise is dit dus duidelik dat Noord-Kaapland nog hoofsaaklik 'n landbou/mynbou gebied is waar die sekondêre nywerhede van ondergeskikte belang was.

6.3 Die ontwikkelingsmoontlikhede van die landbou

6.3.1 Akkerbouproduksie

Die vernaamste akkerbouprodukte wat in die gebied geproduseer word, is mielies, koring, grondbone, katoen en lusern.

Akkerbou maak 40 persent van die jaarlikse gemiddelde landbouproduksie in die gebied uit.¹⁾ Die hoër persentasie word veral aan die hoë produksie in die besproeiingsgebiede toegeskryf. Die opbrengs kan dus heelwat verhoog word

indien /

1) Vgl. tabel 3.0

indien addisionele grond onder besproeiing geplaas word. Na voltooiing van die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal 98,000 morge onder besproeiing geplaas word waarvan 27,000 morge onafhanklik van die Vaaldam gemaak word. Dit behoort die relatiewe belangrikheid van akkerbou heelwat te verhoog. Akkerbouproduksie kan verder ook aansienlik verhoog word deur beter beplanning en uitleg van besproeiingsgrond, beter beheer van besproeiingswater, die verhoging van doeltreffendheid van bestuur asook die stigting van sekondêre nywerhede wat bogenoemde grondstowwe verwerk.

Op die vraag of nuwe gewasse nie vir aanplantedoeleindes oorweeg kan word nie, is dit duidelik dat veral tafel- en wyndruiwe 'n goeie potensiaal in die gebied besit terwyl dadelverbouing ook ondersoek behoort te word. Indien kwotas aan die boere toegeken word, het dié produk 'n goeie toekoms in die besproeiingsgebiede. Die groot gevaar hieraan verbonde is dat die sultanadruifwat daar verbou word, 'n soet wyn produseer waarvan daar reeds 'n oorvloed in Suid-Afrika is. Wat eintlik verlang word, is druiwe wat 'n droë wyn produseer maar wat terselfdertyd ook in die gebied sal aard.

In die distrik Barkly-Wes is daar reeds boere wat met die tipe druifeksperimenteer en indien hulle sukses behaal sal die sultana deur andersoortige druiwe vervang word.

Katoenverbouing besit ook 'n groot potensiaal in die gebied, terwyl sy relatiewe belangrikheid in die besproeiingstreke steeds toeneem. Die rede hiervoor is dat baie van die produkte se pryse vasgepen is, terwyl katoen

'n internasionale prys geniet wat gewoonlik heelwat hoër is as dié van die ander produkte.¹⁾

Die uitbreiding van die vrugtebedryf sal egter tot 'n groot mate afhang van die moontlikheid om rypskade, hael en hittegolwe te bekamp. Siektes wat by wingerde en katoen aangetref word en groot kommer wek, is: Verticillum, vlekbesies by katoen asook „saailingsiekte" by wingerde. Insekteleë soos Phylloxera, Margarodes en aalwurms hou veral vir wingerde groot gevaar in.

6.3.2 Veeteeltproduksie

Die belangrikste veeteeltprodukte in die gebied is beesvleis, skaapvleis, wol, terwyl karakoelboerdery steeds van toenemende belang word.

Veeteeltproduksie wat die orige 60 persent van die totale landbouproduksie uitmaak, is nog nie tot sy maksimum ge-eksploteer nie en die produksie kan heelwat verhoog word deur die opbouing van natuurlike weiding, doeltreffender benutting van beskikbare weiding deur die aanplant van byvoorbeeld turksvye, ousmansoutbos en voerboom, uitskakeling van swak gehalte vee asook die vergroting van onekonomiese boerdery-eenhede. Meeste van die plase is egter groot genoeg vir 'n gemengde vleismelkstelsel van boedery.

Met betrekking tot /

¹⁾ Berridge, G. Noord-Kaapland 2, The South African Financial Gazette, pp.8 en 9, 21 Junie 1968.

Met betrekking tot die veeteeltproduksie kom daar heelwat stremmende faktore voor. Vervoer lewer heelwat probleme op veral as aan die lang afstande gedink word waaroor veeprodukte vervoer moet word. Daarbenewens is die verbindingsweë ook swak. Daar is 'n tekort aan water vir veesuiping, terwyl die bestuur oor die algemeen baie kan verbeter. Donga-erosie as gevolg van oorbeweiding word ook aangetref, terwyl winderosie in groot dele gevaar inhou aangesien grond, dikwels van twyfelagtige en swak gehalte, ten koste van weiveld onder bewerking geplaas word. Groter aandag kan verder aan wisselweiding gegee word.

Weens 'n tekort aan besproeiingsgrond asook die feit dat weiveld in 'n groot mate tot sy maksimum geëksploiteer is, is dit duidelik dat die landbouproduksietak nie 'n baie groter bevolking in die toekoms sal kan dra nie.

6.4 Die ontwikkelingsmoontlikhede van mynbou

Noord-Kaapland is ryk aan delfstowwe. Ystererts, mangaan, asbes, kalksteen, diamante, sout en tungsten word reeds op ekonomiese wyse in die gebied ontgin. Met betrekking tot die mynbouproduksie kan gesien word dat edelstene, onedelmetaaldelfstowwe en die nie-metaaldelfstowwe elk sowat een derde tot die totale mynbouproduksie bydra.

Die mynbouaktiwiteit /....

Die mynbouaktiwiteit van die laaste paar jaar was veral verantwoordelik vir die hoë tempo van ontwikkeling in die gebied. Terwyl mynbouproduksie steeds nuwe hoogtes bereik, is die meeste mynhuise ook besig om die produksiekapasiteit van die onderskeie myne uit te brei. Ysterertsproduksie styg teen 'n koers van 10 persent per jaar, terwyl groter hoeveelhede mangaan kus toe gestuur word vir verdere bewerking en uitvoerdoeleindes. Die produksie van blou asbes neem ook steeds toe en grootskaalse ontwikkeling word verwag sodra die 3 nuwe myne by Strelley, Corhein en Bosrand volle produksie bereik. Die Finch diamantmyn het reeds sy eerste jaar van produksie voltooi en daar word verwag dat die produksie steeds sal toeneem. De Beers Consolidated Mines Ltd. brei sy aktiwiteit in Kimberley verder uit wat nog 'n teken van toenemende diamantmynaktiwiteite is.¹⁾ Verdere ekonomiese ontwikkeling in Noord-Kaapland sal dus tot 'n groot mate van die mynbou-ontwikkeling in die gebied afhanklik wees.

Gebrek aan water en 'n gebrek aan 'n geskikte hawe aan die weskus asook swak vervoerfasiliteite is die belangrikste beperkende faktore. Na voltooiing van die Oranjerivierontwikkelingsprojek behoort meer water vir verbruik beskikbaar te wees. Gebrek aan voldoende tersiêre dienste sal egter in die gebied as stremmende faktor bly voortbestaan.

6.5 Die /

¹⁾ Ibid., p. 8 en 9.

6.5 Die ontwikkelingsmoontlikhede van die sekondêre nywerhede

In Noord-Kaapland het daar in 1959/60 slegs 288 nywerhede voorgekom. Die onreëlmatige verspreiding van die sekondêre nywerhede kan duidelik gesien word as die oppervlakte van dié gebied in aanmerking geneem word en ook die feit dat Noord-Kaapland slegs 1.2 persent tot die land se nywerheidsproduksie bygedra het. Die grootste aantal nywerhede kom in die Kimberley distrik voor. Die nywerheidsinrigtings wat in die oorblywende distrikte aangetref word, bestaan hoofsaaklik uit beskutte nywerhede wat die primêre produkte van die landbou en mynbou verwerk.

Daar is heelwat vestigingsfaktore wat die ontwikkeling van nywerhede in die gebied beïnvloed. Wat die grondstowwe betref, bestaan daar nie eintlik 'n tekort nie. Daar bestaan dus moontlikheid vir plekgebonde nywerhede wat gebaseer is op die primêre produksie soos katoenpluiserye en -verwerkingsfabrieke asook gebalanseerde vervoerondernemings. Indien die delfstofpotensiaal in ag geneem word, bestaan daar waarskynlik moontlikheid vir die vestiging van sementfabrieke, wolwasserye, leerlooierye en die vervaardiging van bytsoda, glas en ferro-allooie.

Die beskikbaarheid van ongeskoolde arbeid behoort nie juis nywerheidsvestiging in die gebied te beïnvloed nie,

veral as /

veral as daaraan gedink word dat 65 persent van die bevolking in 1959/60 ekonomies onaktief was.¹⁾ Jaarliks moet werkgeleentheid aan 5,300 persone in die gebied verskaf word en dit is duidelik dat die gebied sy mees produktiewe en geskoolde mense verloor omdat dit nie die arbeidsmag kan absorbeer nie.

Markgeoriënteerde nywerhede sal hulle ook nie maklik in die toekoms hier vestig nie, aangesien die plaaslike mark te klein is. Noord-Kaapland se bydrae tot die persoonlike beskikbare inkome van die Republiek as 'n geheel het in 1958/59 slegs 3 persent beloop. Kimberley het die grootste mark aan potensiële nywerhede gebied, aangesien die distrik 37 persent van die mark in Noord-Kaapland in 1958/59 uitgemaak het.²⁾ Daar moet dus gepoog word om hoofsaaklik grondstofgeoriënteerde nywerhede na die gebied te trek, terwyl die bestaande vervaardigers van finale goedere en dienste meer op markte buite die grense van die gebied moet konsentreer.

Wat vervoerkoste betref, het die hoë tariefskaal op vervaardigde goedere en laer skaal op grondstowwe 'n nadelige uitwerking op nywerheidsvestiging gehad. Indien die eindproduktarief op geraffineerde olie asook gips- en sementprodukte verlaag word, behoort nywerhede na die

gebied gelik /

1) Vgl. tabel 5.5

2) Vgl. tabelle 5.3 en 5.4

gebied gelok te word. Daarbenewens sal 'n verlaging van die tariewe op leerlooierij en katoenpluisers 'n groter plattelandse nywerheidsvestiging tot gevolg hê.

Met betrekking tot die beskikbaarheid van kapitaal is dit duidelik dat geld altyd beskikbaar is vir goed uitgedinkte projekte wat 'n goeie rendement op die kapitaal lewer. Kapitaal word ook beskikbaar gestel deur organisasies soos die Nywerheidsontwikkelingskorporasie. Indien groter nywerheidsontwikkeling in die gebied verlang word, sal die inwoners van Noord-Kaapland bereid moet wees om hulle geld in die gebied te belê teen 'n aanvanklike laer rendement op hulle fondse, terwille van die ander voordele wat nywerheidsontwikkeling in die gebied vir hulle sal meebring.

Kragvoorsiening behoort geen noemenswaardige probleem vir nywerheidsvestiging in Noord-Kaapland op te lewer nie. Evkom voorsien tans 'n groot deel van die gebied met krag. Die vraag ontstaan of munisipaliteite nie in 'n groter mate by Evkom moet aansluit, eerder as om krag self op te wek nie. Dit kan 'n groot besparing aan kapitaalkostes vir die belastingbetalers beteken.

Alhoewel die Oranjerivierontwikkelingsprojek die water- en elektrisiteitsvoorsiening sal verbeter, sal dit nie sondermeer tot nywerheidsvestiging aanleiding gee nie.

'n Beperkte /

'n Beperkte plaaslike mark, swak vervoerfasiliteite en gebrek aan steenkool is die belangrikste stremmende faktore wat ondanks die projek aangetref sal word.

6.6 Tersiêre produksietakke

Die tertiêre produksietakke in die gebied is nog besonder swak ontwikkel. Vir die verdere ekonomiese ontwikkeling van die gebied is dit noodsaaklik dat die tertiêre dienste verbeter moet word, veral met betrekking tot vervoer. Tot tyd en wyl dié deel van die infrastruktuur verbeter, sal nywerheidsontwikkeling nie vinnig kan plaasvind nie.

A F D E L I N G B

BASIESE INLIGTING

EN

BEREKENINGSMETODES

H O O F S T U K 7

BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK

7.1 Die begrip

Die bruto geografiese produk kan omskryf word as die waarde van alle finale goedere en dienste wat gedurende die rekenperiode binne die grense van 'n gebied geproduseer word, voordat vir waardevermindering van kapitaalbates voorsiening gemaak is. Dit is dus die ekwivalent van die bekende bruto binnelandse produk, maar het alleen betrekking op 'n kleiner geografiese eenheid binne die nasionale grense.¹⁾

7.2 Berekeningsmetodes

Daar is van die volgende berekeningsmetodes gebruik gemaak:

7.2.1 Die produksiebenadering

Hier word die toegevoegde bruto waarde bepaal as die verskil tussen die bruto waarde van produksie in elke produksietak en die waarde van intermediêre goedere en dienste.

7.2.2 Die /

¹⁾ Vgl. United Nations, A System of National Accounts and Supporting Tables, pp. 17 en 31.

7.2.2 Die inkomebenadering

Die toegevoegde bruto waarde word hier bereken as die vergoeding wat die produksiefaktore, uit hoofde van hulle deelname aan die produksieproses, toekom; dit wil sê die som van arbeidsvergoeding, winste, rente en netto huur.

Die statistiese bronne en metodes gebruik om die toegevoegde bruto waarde te bepaal, is reeds deur die Ekonomiese Raadgewer breedvoerig bespreek en sal hier kortliks uiteengesit word.¹⁾

7.3. Landbou, bosbou en visserye

Ten opsigte van hierdie bedryfstak is gepoog om alle produksie op Blanke plase, en Bantoegebiede in berekening te bring. Verder is alle landboudienste en aanverwante bedrywigheede soos skeer, dors ens. ook hierby ingesluit.

7.3.1 Inligtingsbronne

7.3.1.1 Die basiese inligting is uit Verslae oor Landbou- en Veeteeltproduksie by die Buro vir Statistiek vir die jare 1954/55 tot 1961/62 verkry.

7.3.1.2 Verder is gebruik gemaak van ongepubliseerde gegewens van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing.

7.3.1.3 'n Kortbegrip /....

¹⁾ Vir 'n volledige uiteensetting van die berekeningsmetodes sien Nel, P.A. Die Berekening en Gebruik van Streeksinkomesyfers met spesiale verwysing na die Oranje-Vrystaat, en Van der Merwe, E.J. Berekening van die Streeksinkome vir Transvaal op grondslag van landdrosdistrikte 1954/55 tot 1958/59.

- 7.3.1.3 'n Kortbegrip van Landboustatistiek van die Republiek van Suid-Afrika.
- 7.3.1.4 Gegewens met betrekking tot die hoeveelheid wol in Suid-Afrika verkoop, is uit die Statistical Analysis of the South African Woolclip according to Province, Area and Magisterial district, ingewin.
- 7.3.1.5 Ongepubliseerde inligting ten opsigte van slagvee is van die Vleisraad verkry.
- 7.3.1.6 Laastens is syfers ten opsigte van die toegevoegde bruto waarde volgens landdrosdistrik vir die jare 1954/55 tot 1959/60 van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.
- 7.3.2 Berekeningsmetodes

Die toegevoegde bruto waarde van landbou en bosbou is volgens die produksiemetode bereken en is bepaal as die som van elke rassegroep se bydrae tot die toegevoegde bruto waarde.

Die totale waarde van landbouproduksie is bereken deur die fisiese produksie van elke produk te vermenigvuldig met die plaaspryse (dit wil sê markpryse aangesuiwer vir subsidies min vervoer en bemarkingskoste). Indien dit nie moontlik was nie, is die landstotale na die distrikte toegedeel.

7.3.2.1 Akkerbouproduksie

Die fisiese produksiesyfer van akkerbouprodukte soos mielies, kafferkoring, koring, gars, rog, droë bone en erte, aartappels, katoen en hooi is uit die landbousensus-verslae vir al die rasse verkry. Waar gegewens vir 'n besondere produk nie vir 'n sekere jaar bekend was nie, is dit deur middel van inter- en ekstrapolasie geraam. Alleen in die 1957/58 landbousensus word die gegewens vir die Kleurlinge afsonderlik aangetoon. Om die Kleurlinge en Asiate se produksie van dié van die Blankes in die ander jare te skei, is dit bereken op die veronderstelling dat dit in dieselfde verhouding sal staan as die produksie in 1957/58 tot die gesamentlike produksie van die volksgroepe.

Die waarde van tuinbouproduksie van die volksgroepe gesamentlik is bereken deur die land se totale vir elke afsonderlike produk na die distrikte toe te deel aan die hand van die oppervlakte beplant, getal bome, afhangende van die beskikbare statistiek.

Om die nie-Blanke volksgroepe se waarde van tuinbou-produksie te bereken, is die gemiddelde produksie per persoon vermenigvuldig met plaaspryse, soos bereken uit gegewens by die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verkry. Die Blankes

se waarde van /

se waarde van tuinbouproduksie is vervolgens bereken as die verskil tussen die tuinbouproduksie van die volksgroepe saam en dié van die nie-Blanke volksgroepe.

Bosbou is in Noord-Kaapland relatief onbelangrik en slegs brandhout is in berkening gebring. Wat die gekommersialiseerde gedeelte van brandhout betref, is inligting uit die 1955/56 en 1958/59 landbousensusse verkry. Die hoeveelhede vir die oorblywende jare is deur middel van inter- en ekstrapolasie aan die hand van die stedelike Blanke bevolking bepaal. Die jaarlikse verbruik van brandhout op die platteland is deur J.J. Stadler ¹⁾ geraam as 'n half ton per plaas en vermenigvuldig met pryse soos verkry uit die Statistiese Jaarboek 1966.

Kommersiële bosbouproduksie deur die nie-Blanke volksgroepe kom nie in die ondersoekgebied voor nie. Die nie-kommersiële produksie van Bantoes, Kleurlinge en Asiate is geraam as een ton per gesin van ses en vermenigvuldig met pryse soos verkry uit die Statistiese Jaarboek 1966. ²⁾

7.3.2.2 /

1) Vgl. Stadler, J.J. Die Bruto Binnelandse Produk van Suid-Afrika 1911-1959, p. 158.

2) Vgl. Van der Merwe, E.J. Enkele Ekonomiese Aspekte van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, p. 75.

7.3.2.2 Veeteeltproduksie

Wat die waarde van veeteeltproduksie betref, is eerstens die waarde van wol, bokhaar en karakoelpelse bereken, soos verkry uit gegewens gepubliseer in die Analysis of the South African Woolclip according to Province, Area and Magisterial district en die landbousensusverslae. Die produksie van wol, bokhaar en karakoelpelse van die Bantoes en Kleurlinge, is geraam deur die gemiddelde produksie per wolskaap, angorabok en karakoelskaap te bereken en 'n vermindering van 25 persent daarop toe te pas, as gevolg van 'n swakker kwaliteit. ¹⁾ Om die fisiese hoeveelheid te bepaal, is die gemiddelde produksie met die hoeveelheid vee, soos verkry uit die onderskeie landbousensusse, vermenigvuldig. Om die produksie van die nie-Blankes te bepaal, is die fisiese hoeveelheid met plaaspryse vermenigvuldig, soos van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verkry. Om die Blankes se produksie te bepaal, is die nie-Blankes se produksie van die totale produksiewaardes in elke streek afgetrek.

Om elke keer die waarde van produksie vir die onderskeie volksgroepe te bereken, is die bydraes van die Bantoes, Kleurlinge en Asiate

tot die /

¹⁾ Ibid., p. 76.

tot die totaal geraam en daarvan afgetrek om die Blankes se waarde van opbrengs te bepaal. Gegewens met betrekking tot die aantal slagvee van al die volksgroepe gesamentlik, is van die Vleisraad verkry en waardeur teen gemiddelde plaaspryse, soos deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing bereken. Die hoeveelheid vee op plase geslag, is na die onderskeie distrikte toegedeel aan die hand van die getal beeste, skape en bokke van die onderskeie volksgroepe. Gevrekke vee deur nie-Blankes verbruik, is weer toegedeel volgens die hoeveelheid vee gevrek soos in die landbousensusse aangetoon.

Om die vleisproduksie van Bantoes te bepaal, is vee geslag vir eie gebruik as 5 persent van die vee in besit van Bantoes geraam. ¹⁾ Die vee van die Bantoes geslag by slagpale, is bereken aan die hand van gegewens soos verkry uit die Jaarverslae van die Departement van Bantoe-Administrasie en Ontwikkeling. Die fisiese hoeveelhede is bereken deur die beeste, skape en bokke geslag teen tweederdes en die varke teen die helfte van die plaaspryse, soos van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verkry, te vermenigvuldig. ²⁾

Die hoeveelheid /

1) Ibid., p. 77.

2) Ibid., p. 77.

Die hoeveelheid vee deur die Kleurlinge en Asiate geslag, is uit die 1957/58 landbousensus verkry. Om dit vir die ander jare te bepaal, is dit geraam aan die hand van die hoeveelheid vee wat hulle besit. Die hoeveelheid vee geslag op vendusies en slagpale is geraam in ooreenstemming met die verhouding van die vee van die volks-groepe gesamentlik tot hulle totale aantal vee. Die fisiese hoeveelhede is toe waardeer teen plaaspryse soos van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verkry.

Die bruto waarde van suiwel- en pluimveeprodukte is na die verskillende landdrosdistrikte toege-deel aan die hand van die hoeveelhede verkoop. Die melk deur die nie-Blanke volksgroepe verbruik, is as sewe gellings per persoon per jaar bereken. ¹⁾ Die pluimvee deur die nie-Blanke volksgroepe geslag, is as 10 persent van die totale getal pluimvee beraam. Die fisiese hoeveelhede is elke keer met plaaspryse soos van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verkry, vermenigvuldig. ²⁾

Tot dusver is /

1) Die berekening is gebaseer op ramings gemaak deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing.

2) Die berekenings is gebaseer op gegewens verkry van die Hulpbronne- en Beplanningsadviesraad.

Tot dusver is by die berekening van die waarde van veeteeltproduksie slegs van hoeveelhede verkoop uitgegaan, sodat veranderinge in vee-inventarisse ook in aanmerking geneem moet word. Die hoeveelheid vee wat deur die Bantoes besit word, word in die onderskeie landbousensusse aangegee, terwyl dié van die Kleurlinge en Asiate onderskeidelik in die 1957/58, 1959/60, 1960/61 en 1961/62 landbousensusse aangetoon word. Die totale vir die ander jare is verkry deur middel van inter- en ekstrapolasie aan die hand van die totale aantal vee van al die volksgroepe. Die jaar-tot-jaar verskille is vervolgens bereken teen kuddewaardes, soos van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing, verkry.

7.3.2.3 Die waarde van intermediêre goedere en dienste

Wat die waarde van intermediêre goedere en dienste betref, is uitgawes wat aangegaan is ten opsigte van pakmateriaal, boumateriaal, omheiningsmateriaal, onderhoud en herstelwerk, misstowwe, dip- en spuitstowwe en herstel van masjinerie en implemente vir die Blankes en Kleurlinge uit die landbousensusse verkry. Hooi en mielies as voer is vervolgens aan die hand van hoeveelhede geoes en die totale aantal vee toegedeel. Die uitgawes aan saad vir elk van die produkte is toegedeel volgens die oppervlakte besaai en produksie, afhangende van die beskikbare statistiek.

In die 1957/58 landbousensus word bogenoemde gegewens vir die Kleurlinge en Asiate afsonderlik aangegee. Om die intermediêre goedere en dienste vir die ander jare te bepaal, is die verhouding wat dit in 1957/58 tot die totaal uitgemaak het, op die betrokke jare toegepas.

Om die intermediêre goedere en dienste van die Bantoes te bepaal, is dit in die geval van akkerbouproduksie as 10 persent en in die geval van veeteeltproduksie as 5 persent geraam. 1)

Die laaste stap by die berekening van die toegevoegde waarde was om die arbeidsvergoeding te bepaal. Arbeidsvergoeding wat deur die onderskeie volksgroepe van die ander ontvang word, word bygetel en dié wat aan ander groepe uitbetaal word, afgetrek. Hier is slegs die arbeidsvergoeding van arbeiders op Blanke- en Kleurlingplase in berekening gebring, aangesien landboubedrywighe in die Bantoegebiede hoofsaaklik uit familie-arbied bestaan en sodoende uit die berekenings weggelaat is. 2)

Die volgende /

1) Die verhoudings is deur die Hulpbronne- en Beplanningsadviesraad vir die bepaling van die Hulpbronne in die Bantoegebiede, bepaal.

2) Vgl. Stadler, J.J. op. cit., p. 111.

Die volgende elemente van arbeidsvergoeding is uit die Landbousensusse verkry:

Kontantlone aan gereelde plaaswerknemers;
kontantlone aan los plaaswerknemers;
betalings in natura;
geraamde geldwaarde en bonusse;
geraamde geldwaarde van gratis weiding; en
geraamde huurwaarde van grond opsygesit vir gebruik deur werknemers.

Waar die vergoeding vir 'n spesifieke jaar nie beskikbaar was nie, is dieselfde verhouding tot die totale arbeidsvergoeding geneem as wat van toepassing was in die naaste jaar waarvoor daar wel gegewens was.

7.3.3 Die betroubaarheid van die resultate

Wat die betroubaarheid van die ramings betref, is dit duidelik dat die toegevoegde bruto waarde van die volksgroepe gesamentlik geneem, die betroubaarste is, terwyl die toegevoegde bruto waarde van die Bantoes as gevolg van doeltreffender data meer betroubaar is as dié van die Kleurlinge en Asiate.

Geen voorsiening is gemaak vir eie konstruksie en boerderydienste nie as gevolg van 'n gebrek aan data. Weens die relatiewe onbelangrikheid daarvan behoort dit die resultate nie noemenswaardig te beïnvloed nie.

7.4 Mynbou en steengroewe

Mynboubedrywighede omvat die ontginning van alle soorte minerale, metale en steengroewe. Verder sluit dit bykomstige bedrywighede soos prospekterwerk, opwekking van elektrisiteit, maal, was, gradering, raffinering en smeltery in. Geen voorsiening vir konstruksie op eie rekening is gemaak nie. Steengroewe van die plaaslike owerhede en provinsiale administrasies is gerieflikheidshalwe onder die produksietak algemene regeringsdienste geklassifiseer.

7.4.1 Inligtingsbronne

7.4.1.1 Die vernaamste bron van inligting was ongepubliseerde gegewens regstreeks van die Statistiese Afdeling van die Kantoor van die Staatsmyn-ingenieur ingewin.

7.4.1.2 Verder is gebruik gemaak van inligting verkry uit die Jaarverslae, insluitende Verslae van die Staatsmyningenieur en die Geologiese Opname van die Departement van Mynwese vir die jare 1954 tot 1962.

7.4.1.3 Die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens het inligting met betrekking tot spoorweginkomste uit die vervoer van metale en minerale verskaf:

7.4.1.4 Syfers /

7.4.1.4 Syfers ten opsigte van die toegevoegde bruto waarde volgens landdrosdistrik vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

7.4.2 Berekeningsmetodes

7.4.2.1 Berekening van die bruto waarde van produksie

Hier is gebruik gemaak van die produksiemetode om die toegevoegde bruto waarde van hierdie produksietak te bereken, dit wil sê die verskil tussen die bruto waarde van opbrengs en die waarde van intermediêre goedere en dienste.

Om die totale jaarlikse waarde van mynbouproduksie te bereken, moet die totale waarde van verkope asook die waarde van die jaar-tot-jaar veranderings in voorrade bepaal word. Die waarde van verkope word verdeel tussen plaaslike verkope en uitvoere, soos by die Statistiese Afdeling van die Kantoor van die Staatsmyningenieur verkry. Die syfers ten opsigte van uitvoer word op 'n v.a.b.-basis aangegee en moes aangepas word met die plaaslike verkope se v.o.s.-basis om ooreen te stem. Dit is gedoen aan die hand van gegewens ingewin van die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens.

Die waardes van /

Die waardes van die veranderings in voorrade is bereken as die verskil tussen die fisiese produksiesyfers en die fisiese verkopesyfer en is vermenigvuldig met die gemiddelde verkoopprijs van die betrokke metaal of mineraal van elke onderneming.

7.4.2.2 Bepaling van die waarde van intermediêre goedere en dienste

Die waarde van intermediêre goedere en dienste is uit bestedingsopnames soos verkry van die Kantoor van die Staatsmyningenieur, bepaal. As gevolg van die vorm waarin die gegewens aangevra word, was dit egter nodig om sekere aansuiwerings te maak.

In die eerste plek word items ingesluit wat goedere in natura verteenwoordig, nl. uitgawes aan voedselsoorte soos vis, vleis, groente en kafferkoring, wat van die totale uitgawes afgetrek moes word. ¹⁾ In die tweede plek was 'n aansuiwering vir items wat as kapitaaluitgawes beskou word nodig.

In die derde plek /

¹⁾ Vir 'n uiteensetting van die items wat almal as Kapitaaluitgawes beskou word, vgl. Groenewald, B.P. Die Reële Volksproduk en Besteding van Suid-Afrika 1946-1960, pp. 228 tot 230.

In die derde plek moes voorsiening gemaak word vir addisionele uitgawes aangegaan ten opsigte van professionele en finansiële dienste, drukwerk, advertensies, sekere vervoerdienste en indirekte belastinge. Laasgenoemde is in ooreenstemming met J.J. Stadler as 14 persent van die totale uitgawes, soos aangetoon in die bestedingsopnames, geraam. ¹⁾

Die arbeidsvergoeding van die Bantoes, Kleurlinge en Asiate moes vervolgens bereken word om hulle bydrae tot die toegevoegde bruto waarde te bepaal. Die salarisse en lone van die verskillende volksgroepe is direk van die Kantoor van die Staatsmyningenieur verkry.

'n Aansuiwering moes egter gemaak word ten opsigte van alluviale diamantdelwerye waarvoor daar geen inligting met betrekking tot salarisse en lone is nie. Dit is bereken deur die gemiddelde aantal persone vir elke diamantdelwery te kry en te vermenigvuldig met 'n gemiddelde loon. Die gemiddelde jaarlikse vergoeding van die nie-Blanke werkers is geraam as $66 \frac{2}{3}$ persent van die gemiddelde jaarlikse vergoeding wat deur die werknemers in diamantmyne verdien word.

Verder moes /

¹⁾ Vgl. Stadler, J.J. op. cit., p. 228.

Verder moes 'n aansuiwering aangebring word ten opsigte van die vergoeding in natura soos verkry in die bestedingsopnames van die Staatsmyn-ingenieur en om die bydraes van die werkgewer tot pensioen- en bestaansveiligheidsfondse in aanmerking te neem. Weens 'n gebrek aan data kon geen voorsiening vir ontspannings- en opvoedkundige dienste gemaak word nie.

Geen ander inkome is na die nie-Blanke volks-groepe toegedeel nie, omdat sover bekend geen onafhanklike bedrywighede deur hulle besit word nie. Om die toegevoegde bruto waarde van die Blankes te bereken, is die arbeidsvergoeding van die nie-Blankes van die toegevoegde waarde van al die volksgroepe saam afgetrek.

7.4.3 Betroubaarheid van die resultate

Met betrekking tot die betroubaarheid van die resultate, blyk dit dat daar vir die berekening van die waarde van eie konstruksie en waarde van dienste wat werknemers verskaf, nie voorsiening gemaak is nie. Weens die relatiewe onbelangrikheid daarvan behoort dit die resultate nie wesenlik te beïnvloed nie. Verder kon die herleiding van uitvoergoedere van 'n v.a.b.-basis tot 'n v.o.s.-basis aan 'n foutegrens onderworpe wees. Die bruto waarde van die opbrengs behoort meer betroubaar te

wees as die van /

wees as dié van intermediêre goedere en dienste, omdat laasgenoemde aan 'n aantal aansuiwerings onderworpe is. Oor die algemeen behoort die gegewens redelik betroubaar te wees. Wat die arbeidsvergoeding betref, kan dit as gevolg van arbitrêre veronderstellings aan 'n klein foutegrens onderworpe wees, maar kan dit tog as redelik betroubaar aanvaar word. In sy geheel gesien, kan aanvaar word dat die berekende resultate ten opsigte van mynbou een van die betroubaarste reekse behoort te wees.

7.5 Fabriekswese en konstruksie

Onder fabriekswese is alle bedrywigheide ingesluit wat verband hou met vervaardiging, verwerking, maak, voorbereiding of verpakking van goedere. Dit sluit ook inrigtings in waarvan die hoofdoel die verrigting van herstelwerk is. Slagpale en bierbrouerye van die plaaslike owerhede word ook hier in berekening gebring, alhoewel dit onder plaaslike besture bespreek sal word.

Konstruksie sluit alle private ondernemings, behalwe konstruksie, herstel- en slopingswerk wat deur ondernemings self onderneem word, in.

7.5.1 Inligtingsbronne

7.5.1.1 Die vernaamste bron van inligting is die Nywerheidsensusverslae van 1956/57, 1959/60 en 1961/62.

7.5.1.2 verder /

7.5.1.2 Verder is inligting met betrekking tot nie-Blanke ondernemings direk van die betrokke streeksontwikkelingsvereniging ingewin.

7.5.1.3 Die toegevoegde bruto waarde vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

7.5.2 Berekeningsmetodes

Om die toegevoegde bruto waarde te bepaal, is van die produksiemetode gebruik gemaak, dit wil sê dit is bereken as die verskil tussen die bruto waarde van produksie en die waarde van intermediêre goedere en dienste.

Die bruto waarde van opbrengs, materiaalkoste, netto waarde van opbrengs asook die salarisse en lone is uit die Nywerheidsensusverslae van 1956/57, 1959/60 en 1961/62 verkry. Die netto waarde van opbrengs kan egter nie as die toegevoegde waarde beskou word nie, aangesien daar geen voorsiening vir indirekte koste soos onderhoud van geboue en masjinerie, skryfbehoeftes, pos-, telegraaf- en telefoondienste gemaak is nie. Dit is gevolglik verminder met 15 persent in die geval van fabriekswese en 16 persent in die geval van konstruksie. ¹⁾

Aangesien /

¹⁾ Dit is in ooreenstemming met J.J. Stadler, op. cit., pp. 264 tot 266 en 286.

Aangesien die 1961/62 sensus op 'n ekonomiese streekbasis aangegee word, moes dit aangesuiwer word en na 'n landdrosdistriksbasis verwerk word. Die totale van die landdrosdistrikte is bereken op die veronderstelling dat dit in dieselfde verhouding tot die totaal van die streek sal wees as wat in 1959/60 die geval was.

Die syfers vir die oorblywende jare is deur middel van inter- en ekstrapolasie bereken.

Om die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep te bereken, is die arbeidsvergoeding vir elke individuele volksgroep uit die nywerheidsensusverslae van 1956/57, 1959/60 en 1961/62 bepaal. Die arbeidsvergoeding vir die oorblywende jare is deur middel van inter- en ekstrapolasie aan die hand van die totale arbeidsvergoeding bereken.

Om die ander inkome van die onderskeie volksgroepe te bepaal, is eerstens direkte inligting met betrekking tot die nie-Blanke ondernemings van die betrokke streeksontwikkelingsvereniging ingewin. Hieruit was dit moontlik om die ondernemings te klassifiseer volgens die twintig hoofnywerheidsgroepe, soos in die nywerheidsensusverslae uiteengesit. Die gemiddelde ander inkome van die onderskeie volksgroepe is verminder met 10 persent in die geval van Kleurlinge, 5 persent in die geval van Bantoes, en toe vermenigvuldig met die aantal nie-Blanke ondernemings in elke gebied om die ander inkome van die volksgroep

te bepaal. /

te bepaal. 1) Weens 'n gebrek aan data is beleggings van nie-Blankes in maatskappye egter nie in berekening gebring nie. Dit behoort egter nie 'n noemenswaardige invloed in die ondersoekgebied te hê nie.

7.5.3 Betroubaarheid van die resultate

Die volgende afleidings kan in verband met die betroubaarheid van die resultate gemaak word. In die eerste plek is dit duidelik dat die resultate vir die jare 1956/57, 1959/60 en 1961/62 die betroubaarste sal wees, aangesien dit op regstreekse data berus. Verder blyk dit ook dat die raming van indirekte koste aan 'n aansienlike foutegrens onderworpe kan wees. Die verdeling van die arbeidsvergoeding tussen die onderskeie volksgroepe is ook meer betroubaar as dié van ander inkome, aangesien by laasgenoemde van ietwat arbitrêre veronderstellings uitgegaan is

7.6 Elektrisiteit, gas en water

Onder dié produksietak word slegs aktiwiteite van die elektrisiteitvoorsieningskommissie (Evkom), private ondernemings en die plaaslike owerhede se elektrisiteit-, gas- en waterafdelings ingesluit. Laasgenoemde word

gerieflikheidshalwe /

1)

Vgl. Van der Merwe, E.J. op. cit., p. 91

gerieflikheidshalwe by plaaslike owerhede onder die produksie-tak regeringsdienste bespreek. Private ondernemings is vir doeleindes van die studie nie ingesluit nie, weens die onbelangrikheid daarvan in die ondersoekgebied.

7.6.1 Inligtingsbronne

Hier is hoofsaaklik gebruik gemaak van die Jaarverslae van Evkom asook inligting wat direk van die ondernemings ingewin is.

7.6.2 Berekeningsmetodes

Die inkome-betaal-metode is hier gevolg om die toegevoegde bruto waarde te bepaal. Die arbeidsvergoeding vir die jare 1960/61 en 1961/62 is direk van Evkom verkry en verdeel volgens die ligging van die kragstasies. Die arbeidsvergoeding vir die oorblywende jare is volgens ekstrapolasie aan die hand van die totale arbeidsvergoeding bepaal. Die ander inkome is bereken deur aan te neem dat dit in dieselfde verhouding as die arbeidsvergoeding sal varieer.

Om die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep te bepaal, is die arbeidsvergoeding van die onderskeie volksgroepe vir die jare 1959/60 tot 1961/62 regstreeks van Evkom verkry. Vir die ander jare is dit bereken deur dit te ekstrapoleer aan die hand van die totale arbeidsvergoeding. Die ander inkome van Evkom word beskou as inkome wat al die volksgroepe saam toekom en is volgens die ekonomiese aktiwiteit van die onderskeie volksgroepe in die gebied verdeel. Die bruto geografiese produk wat in private ondernemings vir elke volksgroep ontstaan, is

as verteenwoordigend vir die mate van ekonomiese aktiwiteit van die onderskeie volksgroepe beskou en by verdeling van die ander inkome gebruik. ¹⁾

7.6.3 Betroubaarheid van die resultate

Die resultate van die produksietak kan as redelik betroubaar beskou word vir die jare 1960/61 en 1961/62 aangesien dit berus op data wat hoofsaaklik van Evkom self ingewin is. Die resultate van arbeidsvergoeding behoort ook meer betroubaar te wees as dié ten opsigte van ander inkome. Verder blyk dit dat die resultate beïnvloed word deur die toedeling van inligting volgens die ligging van kragstasies. Dit mag 'n mate van oorwaardering tot gevolg hê vir die distrik waar 'n kragstasie geleë is en 'n onderwaardering in die distrikte waar wel aktiwiteite plaasvind, maar wat nie kragstasies het nie.

7.7 Vervoer, opberging en kommunikasie

Onder die produksietak is alle opberging- en kommunikasiebedrywigheide in Noord-Kaapland ingesluit. Die produksietak word in die volgende hoofgroepe verdeel:

die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens;
ander owerheidsondernemings;
private vervoer en opberging; en
kommunikasie.

Die Suid-Afrikaanse /

¹⁾ Vgl. Thirion, S.F. Die Indeling van die Volksinkome van die Unie volgens Rassegroep vir die jaar 1946/47, pp. 162 tot 165.

Die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens sluit in al die aktiwiteite van die onderneming in Noord-Kaapland, met inbegrip van dienste soos verversings, bedverskaffing, reklame en boekstalletjies, graansuiers, padmotorvervoer en toerisdienste. Ander owerheidsondernemings sluit die bedrywighede van die Staatsgarage en burgerlike lughawens in. Onder private vervoer is vervoer en verwante dienste soos reisagente, opbergings en verpakking ingesluit. Kommunikasie omvat weer alle aktiwiteite van die Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese asook radiodienste.

7.7.1 Inligtingsbronne

- 7.7.1.1 Inligting in verband met arbeidsvergoeding is regstreeks van die Suid-Afrikaanse Spoorweë, S.A.U.K. en die Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese ingewin.
- 7.7.1.2 Die arbeidsvergoeding van die Staatsgarage en burgerlike lugvaart is van die departement van Vervoer verkry.
- 7.7.1.3 Wat private vervoer betref is gebruik gemaak van ongepubliseerde inligting, soos ingewin vir die 1958/59 sensus.
- 7.7.1.4 Die toegevoegde bruto waarde van die produksietak vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is regstreeks van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

7.7.2 /

7.7.2 Berekeningsmetodes

By die berekening van die toegevoegde bruto waarde is uitgegaan van die inkome-betaal-metode. Die arbeidsvergoeding vir die jare 1960/61 en 1961/62 is regstreeks van die Suid-Afrikaanse Spoorweë, burgerlike lughawens, die Hoofposkantoor en die S.A.U.K. verkry. Om die totale arbeidsvergoeding van die S.A.S. en H. te bepaal, is die salarisse en lone betaal met 7 persent verhoog om voorsiening te maak vir vergoeding in natura en bydraes tot die pensioenfonds deur die administrasie.¹⁾ Die arbeidsvergoeding van private vervoer en opberging vir 1960/61 en 1961/62 is geraam deur ekstrapolering van die 1958/59 berekenings wat op 'n ekonomiese streeksbasis aangegee word. Dit is verdeel na 'n landdrosdistriksbasis volgens die verhouding van die Blanke bevolking in die distrikte vir 1958/59.

Die ander inkome van die S.A.S. en H., Staatsgarage, die Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese en die S.A.U.K. is geraam aan die hand van die veronderstelling dat die ander inkome in dieselfde verhouding as die arbeidsvergoeding sal varieer. Die ander inkome van die private ondernemings is deur ekstrapolasie van die 1958/59 sensusverslag verkry.

Om die toegevoegde /

1) Dit is in ooreenstemming met ramings wat deur die Buro vir Statistiek gemaak is.

Om die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep te bepaal, is die arbeidsvergoeding volgens volksgroep vir die jare 1960/61 en 1961/62 regstreeks van die S.A.S. en H., Staatsgarage, S.A.U.K. en die Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese verkry. Die arbeidsvergoeding van private vervoer, volgens volksgroep, word in die ongepubliseerde sensusverslag van 1958/59 aangegee. Die arbeidsvergoeding vir die ander jare van die onderskeie volksgroepe, is deur ekstrapolasie aan die hand van die totale arbeidsvergoeding geraam.

Die ander inkome van private vervoer is as geheel na die Blankes toegedeel, aangesien aangeneem word dat geen nie-Blanke volksgroep onafhanklike ondernemings in die ondersoekgebied besit nie. By die owerheidsondernemings is egter veronderstel dat die ander inkome al die volksgroepe in ooreenstemming met hulle aktiwiteit, in die gebied toekom. Die bruto geografiese produk wat in private ondernemings vir elke volksgroep ontstaan, is as verteenwoordigend vir die mate van ekonomiese aktiwiteit van die onderskeie volksgroepe beskou en dienoooreenkomstig by die verdeling gebruik.

7.7.3 Betroubaarheid van die resultate

Wat die betroubaarheid van die resultate betref, moet daarop gewys word dat daar baie van onregstreekse berekeningsmetodes gebruik gemaak is. So byvoorbeeld hoef daar geen verband te wees tussen die grootte van

arbeitsvergoeding /

arbeidsvergoeding en ander inkome in 'n bepaalde distrik nie. Die toegevoegde bruto waarde van openbare owerhede sal meer betroubaar wees as dié van private vervoer weens die beskikbaarheid van die statistiese data. Wat die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep betref, behoort die resultate ten opsigte van arbeidsvergoeding meer betroubaar te wees as dié van ander inkome.

7.8 Handel

Onder die produksietak handel word alle groot-handelaars en kleinhandelaars wat goedere fisies hanteer ingesluit, asook agente en afslaaers wat funksies in verband met die handel beoefen. Daarbenewens word die motorhandel ook hier ingesluit. Die lewendehawe- en produkte-markte van die plaaslike owerhede word hier ook ingesluit, maar word gerieflikheidshalwe onder algemene regeringsdienste bespreek.

7.8.1 Inligtingsbronne

7.8.1.1 Die vernaamste bron van inligting is verkry uit die Distribusie- en Diensinrigtingsensus van 1946/47 en 1952, asook die Sensus van Groot- en Kleindistribusiehandel van 1960/61.

7.8.1.2 Wat die motorhandel betref is inligting uit die Motorhandelsensus van 1956/57 en 1960/61 ingewin.

7.8.1.3 Syfers ten /

7.8.1.3 Syfers ten opsigte van die toegevoegde bruto waarde volgens landdrosdistrik vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

7.8.2 Berekeningsmetodes

In hierdie produksietak word ook van die inkome-betaal-metode uitgegaan. Die resultate vir 1954/55 tot 1959/60 soos deur die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer bereken, is sondermeer vir hierdie studie aanvaar. Die toegevoegde bruto waarde vir 1960/61 is bepaal as die som van arbeidsvergoeding, netto wins, waardevermindering, netto huur en netto rente, soos uit die Sensus van Groot- en Kleindistribusiehandel en die Motorhandel vir 1960/61 verkry. Die toegevoegde bruto waarde vir 1961/62 is bepaal in ooreenstemming met die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer se berekenings vir die vroeër jare, naamlik dat daar 'n korrelasie bestaan tussen die groeikoers van landbou, mynbou en fabriekswese aan die een kant, en handel aan die ander kant.

Om die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep te bereken, blyk dit dat die arbeidsvergoeding van die onderskeie volksgroepe in die sensusse aangegee word. Om die arbeidsvergoeding van die ontbrekende jare te bereken, is die arbeidsvergoeding van die sensusjare geïnter- en ekstrapoleer aan die hand van die totale arbeidsvergoeding.

Om die ander /

Om die ander inkome volgens volksgroep te bepaal, is eers die gemiddelde ander inkome per onderneming van groot- en kleinhandelaars, agente en afslaers en die motorhandel bereken. Die aantal en tipe ondernemings is verkry uit gegewens soos deur die Departemente van Kleurlingsake, Indiërsake en Bantoe-administrasie en -Ontwikkeling verstrekk. Die gemiddelde ander inkome per onderneming is onderskeidelik vir die Bantoes en Kleurlinge as 5- en 10 persent van die gemiddeld van die volksgroepe saam geraam. ¹⁾ Die aantal ondernemings is toe vermenigvuldig met die gemiddelde inkome om die ander inkome volgens volksgroep te verkry.

7.8.3 Betroubaarheid van die resultate

Die volgende afleidings kan gemaak word met betrekking tot die betroubaarheid van die resultate. Die 1960/61 syfer sal meer betroubaar wees as die 1961/62 syfer aangesien eersgenoemde syfers uit die sensus kom. Die arbeidsvergoeding sal ook meer betroubaar wees as die ander inkome. Wat die toegevoegde bruto waarde van elke volksgroep betref, sal die arbeidsvergoeding meer betroubaar wees as die ander inkome aangesien laasgenoemde op meer arbitrêre veronderstellings berus. In sy geheel gesien kan die syfers as redelik betroubaar beskou word.

7.9 Finansiële /

¹⁾ Van der Merwe, E.J. op. cit., p. 99.

7.9 Finansiële instellings en vaste eiendom

Private finansiële instellings sluit die volgende in: handelsbanke, versekeringsmaatskappye, bouverenigings, leningsbanke, volksbanke en ander depositonemende instellings.

Vaste eiendom sluit alle beheer, opdeling, uitlê, beplanning, ontwikkeling van dorpsgebiede, eiendoms-agente en huurinvorderingsmaatskappye in.

7.9.1 Inligtingsbronne

7.9.1.1 Die inligting is regstreeks van die Buro vir Statistiek, Barclays- en Standerdbank, Volkskas, Sanlam, Old Mutual, Land- en Landboubank en die Suid-Afrikaanse Reserwebank ingewin.

7.9.1.2 Die toegevoegde bruto waarde vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is direk van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

7.9.2 Berekeningsmetodes

Die toegevoegde bruto waarde is bepaal volgens die inkome-betaal-metode. Syfers ten opsigte van die toegevoegde bruto waarde volgens landdrosdistrik vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

Betreffende private ondernemings is die inligting direk van die vernaamste ondernemings verkry vir

die jare /

die jare 1959/60 tot 1961/62. Uit die gegewens is 'n indeks saamgestel wat die groei oor die betrokke tydperk aantoon. Die indeks is toegepas by die ekstrapolering van die arbeidsvergoeding en ander inkome van die distrikte.

Die arbeidsvergoeding van die openbare owerhede vir die jare 1959/60 tot 1961/62 is ook direk van hulle ingewin. Die ander inkome is aan die hand van die arbeidsvergoeding ge-ekstrapoleer.

Om die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep te bereken, is die arbeidsvergoeding van die onderskeie volksgroepe vir die jare 1959/60 tot 1961/62 regstreeks van die vernaamste ondernemings verkry. Hierdie verhouding is ook vir die ander jare in die onderskeie streke toegepas. Geen ander inkome is na die nie-Blanke volksgroepe toegedeel nie, omdat aangeneem is dat hulle nie sulke ondernemings in die gebied het nie.

7.9.3 Betroubaarheid van die resultate

Met betrekking tot die betroubaarheid van die resultate blyk dit dat die berekenings ten opsigte van arbeidsvergoeding meer betroubaar is as dié van ander inkome, aangesien eersgenoemde op inligting wat regstreeks van die instansies ingewin is, berus. Aangaande die toegevoegde waarde volgens volksgroep behoort die arbeidsvergoeding redelik betroubaar te wees aangesien inligting van die grootste ondernemings in die ondersoekgebied verkry is. In sy geheel gesien, is die resultate van dié produksietak van die onbetroubaarste weens 'n gebrek aan doeltreffende data.

7.10 Besit van wonings

Onder hierdie produksietak word slegs bedrywig-hede ingesluit wat in verband staan met die besit en huur van woonhuise, woonstelle en woonkamers in besit van private ondernemings en individue. Woningen van owerheidsliggame word onder die produksietak algemene regeringsdienste in berekening gebring. In die plattelandse gebiede is alleen die wonings van Blankes, Asiate en Kleurlinge in ag geneem, aangesien die wonings van Bantoes meestal van takke en klei gemaak is. Weens die kort leef-tyd wat sulke huise het, word dit as duursame verbruiks-goedere beskou en word geen huur daarop toegereken nie.

7.10.1 Inligtingsbronne

Die volgende bronne is geraadpleeg:

- 7.10.1.1 Die Bevolkingsensus van 1951 en 1960 is gebruik om die aantal woonhuise, woonstelle en woonkamers te bepaal;
- 7.10.1.2 Die Landbousensusse 1954/55 tot 1961/62 waaruit die aantal boerdery-eenhede verkry is;
- 7.10.1.3 Opname van Gesinsuitgawe, November 1955,
verslag No. 4 en 5 waaruit nuttige inligting oor die persentasie verhuurde en eienaarbe-woonde woonhuise in stedelike gebiede, asook gemiddelde huurwaardes, ingewin

- 7.10.1.4 Uniestatistiek oor Vyftig Jaar waaruit inligting ten opsigte van die onderskeie volks-groepe verkry is;
- 7.10.1.5 die hersiene syfers van die bruto binnelandse-produk soos bereken deur die Buro vir Statistiek, waaruit die toegevoegde bruto waarde van hierdie produksietak vir Suid-Afrika verkry is; en
- 7.10.1.6 die toegevoegde waarde vir die produksietak vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

7.10.2 Berekeningsmetodes

Alleen 'n indirekte metode kon gevolg word om die toegevoegde bruto waarde van die produksietak te bepaal. Om die aantal woonhuise, woonstelle en woonkamers te bereken, is die gemiddelde gesinsgrootte van elke volksgroep in die bevolking gedeel. Om die aantal Blanke-woonhuise op die platteland vas te stel, is die aantal boerdery-eenhede as verteenwoordigend van die woonhuise geneem. Die aantal woonhuise, woonstelle en woonkamers so bereken, is toe met gemiddelde huursyfers vermenigvuldig om die totale huur te verkry. Die toegevoegde bruto waarde is bereken deur die totale huursyfers te verminder met sekere kostes soos riolering, vuilgoedverwydering, ens. Die lopende uitgawes is deur J.J. Stadler geraam as 30 persent van die totale huur in die geval van stedelike woonhuise, 15 persent in die geval van plattelandse woonhuise en 15 persent in die geval van woonstelle.¹⁾

7.10.3 Betroubaarheid /

¹⁾ Stadler, J.J. op. cit., pp. 398 en 399.

7.10.3 Betroubaarheid van die resultate

Hoewel by die berekeningsmetodes van veronderstellings uitgegaan is wat aan 'n foutegrens onderworpe kan wees, kan die resultate tog as redelik betroubaar aanvaar word.

7.11 Algemene regeringsdienste

Onder dié produksietak word alle aktiwiteite van die sentrale regering, provinsiale administrasies en plaaslike owerhede ingesluit. By die plaaslike owerhede word alleen die nie-handelsafdelings hieronder ingesluit aangesien die handelsafdelings van die plaaslike owerhede onder die gepaste produksietakke ingedeel is. Laasgenoemde se berekeningsmetodes sal egter hier bespreek word.

7.11.1 Inligtingsbronne

Inligting om die toegevoegde bruto waarde te bereken, is uit die volgende bronne verkry:

7.11.1.1 Inligting met betrekking tot arbeidsvergoeding is op 'n landdrosdistriksbasis van die onderskeie staatsdepartemente ingewin;

7.11.1.2 die Jaarverslae van die Kontroleur en Ouditeur-generaal;

7.11.1.3 Jaarverslae van die Provinsiale Ouditeur van die Kaapprovinsie, die Oranje-Vrystaat en Transvaal;

7.11.1.4 Die hersiene /

7.11.1.4 die hersiene bruto binnelandse produksyfers soos bereken deur die Buro vir Statistiek, waaruit die nasionale totale verkry is;

7.11.1.5 die toegevoegde waarde vir die produksietak vir die periode 1954/55 tot 1959/60 is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

7.11.2 Berekeningsmetodes

7.11.2.1 Die sentrale regering

Die arbeidsvergoeding is bereken deur inligting direk van die staatsdepartement verkry, asook uit verslae van die Kontroleur en Ouditeur-generaal. Die ander inkome is verkry deur die landstotale, soos bereken deur J.J. Stadler, na die onderskeie landdrosdistrikte toe te deel volgens die verspreiding van arbeidsvergoeding.

Die verdeling van arbeidsvergoeding volgens volksgroep vir die jare 1960/61 en 1961/62 is ook direk van die staatsdepartemente verkry. Die arbeidsvergoeding vir die oorblywende jare is bepaal deur die ekstrapolering van bogenoemde syfers aan die hand van die totale arbeidsvergoeding.

Ander inkome /

Ander inkome is beskou as inkome wat al die volksgroepe toekom in ooreenstemming met die mate van die ekonomiese bedrywigheid van die onderskeie volksgroepe. Die ander inkome is dan ook na die onderskeie volksgroepe toegedeel in verhouding met hulle bydrae tot die private sektor se toegevoegde bruto waarde.

7.11.2.2 Die provinsiale administrasies

Die arbeidsvergoeding is bereken deur inligting van die betrokke instansies ingewin. Die ander inkome is verkry deur die hersiene bruto binne-landse produksyfers, soos bereken deur J.J. Stadler, na die onderskeie landdrosdistrikte volgens die verspreiding van arbeidsvergoeding toe te deel.

Die arbeidsvergoeding volgens volksgroep is ook van die onderskeie provinsiale rade vir die jare 1960/61 en 1961/62 verkry. Die arbeidsvergoeding vir die oorblywende jare is deur die ekstrapolering van bogenoemde syfers aan die hand van die totale arbeidsvergoeding bepaal.

Ander inkome is as inkome beskou wat al die volksgroepe toekom in ooreenstemming met die mate van die ekonomiese bedrywigheide van die onderskeie volksgroepe. Dit is dan ook na die verskillende volksgroepe toegedeel in

dieselfde /

dieselfde verhouding as hulle bydrae tot die totale toegevoegde waarde wat in die private sektor ontstaan.

7.11.2.3 Die plaaslike owerhede

Die arbeidsvergoeding is uit jaarlikse opnames by die Buro vir Statistiek verkry. Hier is 'n onderskeid getref tussen arbeidsvergoeding van die handelsafdeling en arbeidsvergoeding van die nie-handelsafdeling. Slegs laasgenoemde is hier in berekening gebring. Die ander inkome is bereken deur die hersiene landstotale, soos bereken deur die Buro vir Statistiek, na die landdrosdistrikte volgens die verspreiding van die arbeidsvergoeding toe te deel.

By arbeidsvergoeding volgens volksgroep is die betrokke syfers by die Buro vir Statistiek verkry.

Die ander inkome is as inkome beskou wat al die volksgroepe toekom in ooreenstemming met hulle mate van ekonomiese aktiwiteit. Dit is dan ook na die onderskeie volksgroepe toegedeel in verhouding met hulle bydrae tot die private sektor se toegevoegde bruto waarde.

7.11.3 Betroubaarheid /

7.11.3 Betroubaarheid van die resultate

Die toegevoegde bruto waarde van die produksietak behoort redelik betroubaar te wees. Die resultate ten opsigte van arbeidsvergoeding is meer betroubaar as dié van ander inkome, aangesien dit meer regstreeks bereken is. Die verdeling van die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep behoort ook redelik betroubaar te wees, met in agneming van die feit dat die resultate ten opsigte van arbeidsvergoeding meer betroubaar as dié van ander inkome behoort te wees. Die toegevoegde bruto waarde van die handels- en nie-handelsafdelings van die plaaslike owerhede behoort vir die later jare ook meer betroubaar te wees as dié vir die vroeëre jare, aangesien dit meer regstreeks bereken is.

7.12 Ander dienste

Al die private dienste wat nie in die vorige hoofstukke gedek is nie, word onder hierdie produksietak ingesluit. Dit sluit in: gemeenskapsdienste, besigheidsdienste, ontspannings- en vermaaklikheidsdienste asook persoonlike dienste.

7.12.1 Inligtingsbronne

Om die toegevoegde waarde te bepaal, is van die volgende inligtingsbronne gebruik gemaak:

7.12.1.1 Van die /

- 7.12.1.1 Van die Buro vir Statistiek is inligting verkry met betrekking tot tegniese skole, spesiale skole vir blindes en dowses, epileptici, liggaamlik gestremdes, hospitale, verpleeg-inrigtings, kerklike en welsynsorganisasies, mediese hulpverenigings en algemene besigheidsdienste;
- 7.12.1.2 Jaarverslae van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap asook tegniese kolleges;
- 7.12.1.3 die Register van Geneeshere, Interns en Tandartse vir die Unie van Suid-Afrika vir 1959, waarin alle mediese praktisyns, wat by hul sentrale liggaam geregistreer is, in alfabetiese volgorde en volgens woonplek aangegee word;
- 7.12.1.4 die Sensus van Distribusie en Diensinrigtings vir 1946/47 en 1952;
- 7.12.1.5 Binnelandse Handelstatistiek soos van die Buro van Statistiek verkry;
- 7.12.1.6 die Sensus vir Rekeninge, Ouditering en Boekhoudingsdienste vir 1962; en
- 7.12.1.7 die toegevoegde waarde vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

7.12.2 Berekeningsmetodes

Hier is ook van die inkome-betaal-metode gebruik gemaak om die toegevoegde bruto waarde te bepaal.

Die arbeidsvergoeding en ander inkome van die tegniese kolleges, spesiale skole vir blindes, epileptici en liggaamlik gestremdes is van die Buro vir Statistiek verkry, aangevul deur gegewens uit verslae van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap.

Die toegevoegde bruto waarde van hospitale, verpleeginrigtings, sanatoria, kerklike en welsynsorganisasies is bereken volgens regstreekse inligting van die Buro vir Statistiek.

Wat die private mediese praktisyns betref, is die landstotale, soos bereken deur die Buro vir Statistiek, na die landdrosdistrikte toegedeel met behulp van die Register van Geneeshere, Interns en Tandartse van Suid-Afrika vir 1959, asook die telefoongids van Noord-Kaapland.

Berekenings van algemene dienste is gedoen aan die hand van die sensus van 1958/59.

Die toegevoegde bruto waarde van rekenmeesters is bereken aan die hand van inligting verkry uit die sensus vir Rekeninge, Ouditering en Boekhoudingsdienste vir 1962.

Berekenings /

Berekenings van prokureurs en advokate is gemaak aan die hand van die sensus van hierdie professie vir 1960/61, terwyl arbeidsvergoeding en ander inkome van argitekte, bestekopnemers, ingenieurs en landmeters na die landdrosdistrikte toegedeel is aan die hand van die Blanke bevolking.

Persoonlike dienste se toegevoegde bruto waarde is bereken uit die resultate van Distribusie en Diensinrigtings in 1946/47, 1951/52 en 1960/61 asook die Sensus vir Diensinrigtings van 1958/59.

Om die toegevoegde bruto waarde vir die oorblywende jare te bereken, is die resultate geïnter en ekstrapoleer aan die hand van die landstotale.

Aangaande die oorblywende dienste, is daar geen gegewens op 'n landdrosdistrik of streeksbasis beskikbaar nie, met die gevolg dat die landstotale na die landdrosdistrikte toegedeel is aan die hand van die Blanke bevolking soos verkry uit die Bevolkingsensus van 1960.

Die verdeling van die arbeidsvergoeding volgens volksgroep vir die onderskeie onderafdelings van die produksietak is soos volg uitgevoer. Die tegniese kolleges en spesiale skole se arbeidsvergoeding volgens volksgroep is direk van die Buro vir Statistiek verkry, asook uit jaarverslae van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap.

Wat die oorblywende /

Wat die oorblywende onderwysdienste betref, is aangeneem dat 10 persent van die arbeidsvergoeding in elke landdrosdistrik aan nie-Blankes uitbetaal word. ¹⁾ Die totale vergoeding van die nie-Blankes is toe na die Bantoes en Kleurlinge toegedeel in verhouding met hulle bevolkingsgrootte.

Die arbeidsvergoeding volgens volksgroep van regsdienste is uit die 1961/62 sensus verkry. Dieselfde verhoudings is op die totale vir die ander jare toegepas. Die arbeidsvergoeding volgens volksgroep van besigheidsdienste is uit die sensus van 1958/59 bereken.

Huishoudelike dienste deur nie-Blankes verrig, is uit resultate van die landbousensusse vir die jare 1954/55 tot 1961/62 verkry.

Die arbeidsvergoeding volgens volksgroep van akkommodasie en verversingsdienste asook wasserye-, kleur- en skoonmaakondernemings is uit die betrokke sensusse bereken.

Vir die oorblywende dienste is geen inligting beskikbaar nie. Daar is toe van die veronderstelling uitgegaan dat die nie-Blankes se arbeidsvergoeding 1 persent van die totale arbeidsvergoeding in die landdrosdistrikte

sal uitmaak. /

¹⁾ Van der Merwe, E.J. op. cit., p. 110.

sal uitmaak. ¹⁾ Die relatiewe lae verhouding is gebaseer op die klein persentasie nie-Blanke persone wat in dié produksietak werksaam is. Die totale vergoeding van die nie-Blankes is na die verskillende landdrosdistrikte in verhouding met die bevolkingsgrootte toegedeel.

Met betrekking tot die ander inkome, is dit as 'n geheel na die Blankes toegedeel behalwe in die volgende gevalle:

Eerstens, by private onderwys waar 'n voorsiening vir al die volksgroepe van 25 persent van hulle arbeidsvergoeding gemaak is; ²⁾

tweedens by hospitale, sanatoria, kerklike en welsynsorganisasies asook mediese hulpverenigings waar 'n voorsiening van 10 persent tot die arbeidsvergoeding gemaak is vir al die nie-Blanke volksgroepe; ³⁾

derdens, by regsdiens en persoonlike dienste waar die nodige gegewens uit die sensusse verkry is.

7.12.3 Betroubaarheid /

¹⁾ Ibid., p. 111.

²⁾ Vgl. Stadler, J.J. op. cit., p. 480.

³⁾ Vgl. Van der Merwe, E.J. loc. cit. p.

7.12.3 Betroubaarheid van die resultate

Die berekenings van arbeidsvergoeding sal meer betroubaar wees as dié van ander inkome. Die resultate van hierdie produksietak sal weens die onvolledige statistiek een van die onbetroubaarste wees.

H O O F S T U K 8

BRUTO KAPITAALVORMING

8.1 Die begrip

Die bruto kapitaalkvorming van 'n gebied kan omskryf word as die waarde van die gebied se produksie en invoere wat nie verbruik of uitgevoer word nie, maar opsy gesit word as 'n toevoeging tot die voorraad kapitaalgoedere, voordat vir dié gedeelte van die kapitaalgoedere wat gedurende die rekenperiode in die produksieproses opverbruik word, voor voorsiening gemaak is.¹⁾

8.2 Berekeningsmetodes

Daar is twee metodes om kapitaalkvorming te bereken.

8.2.1 Finansiële benadering

Die kapitaalkvorming word hier bereken aan die hand van die fondse wat vir belegging beskikbaar is. Dit gee egter geen besonderhede oor die wyse van belegging nie, met die gevolg dat kapitaalkvorming nie volgens tipe bate of status van die eienaar ingedeel kan word nie.

8.2.2 Fisiese benadering

Die kapitaalkvorming word hier bereken aan die hand van die koste van die goedere wat deel van die kapitaalgoedere uitmaak.

Om die koste /

¹⁾ Vgl. United Nations Concepts and Definitions of Capital Formation, p. 7.

Om die koste te bepaal, is daar twee metodes, naamlik die produksie- of goedere vloeimetode, en die uitgawe- of balansstaatmetode.

Laasgenoemde metode sal in die studie gevolg word. Volgens die metode word vaste kapitaaluitgawes bereken as die uitgawe aan geboue en ander konstruksie deur sake-ondernemings, huiseienaars en openbare owerhede, plus die uitgawe aan masjinerie en toerusting deur sake-ondernemings aangegaan.

In hierdie afdeling word die inligtingsbronne, berekeningsmetodes en betroubaarheid van resultate ten opsigte van kapitaalkvorming uiteengesit.

8.3 Landbou, bosbou en visserye

8.3.1 Inligtingsbronne

Die bruto kapitaalkvorming by landbou en bosbou is bereken aan die hand van inligting uit die landbousensusverslae van 1954/55 tot 1961/62.

8.3.2 Berekeningsmetodes

Die uitgawe-items is regstreeks uit die betrokke landbousensusverslae ingewin en sluit onder andere in:

8.3.2.1 Die oprigting van plaasgeboue en bygeboue soos stalle, voerkuile, hoenderhokke, ens. asook die waarde van nuwe woongeboue vir die boer se werknemers (streng gesproke behoort

laasgenoemde /

laasgenoemde uitgawes onder woongeboue in berekening gebring te word. Gerieflikheids- halwe, weens die vorm waarin die statistieke beskikbaar was, is dit hier in berekening gebring.);

- 8.3.2.2 damme, besproeiingswerke, gronderosiewerke en boorgate;
- 8.3.2.3 die oprigting van nuwe heinings;
- 8.3.2.4 die aanlê van paaie en bruê op plase;
- 8.3.2.5 die oprigting van elektriese kragtoestelle vir die ontwikkeling van elektrisiteit op plase;
- 8.3.2.6 die oprigting van elektriese kraglyne van die hoofnetwerk na die plaastoestel;
- 8.3.2.7 die aanplant van boorde en wingerde;
- 8.3.2.8 die uitgawes aangegaan vir nuwe uitrusting vir die pomp van water;
- 8.3.2.9 uitgawes aangegaan ten opsigte van trekkers, vragmotors en ander voertuie; en
- 8.3.2.10 uitgawes ten opsigte van nuwe masjinerie, los gereedskap en landbouwerktuie.

Om die bruto /

Om die bruto kapitaalkvorming te bereken moes die veranderings in veevoorrade in berekening gebring word. Die berekende resultate ten opsigte van die bruto geografiese produk is vir hierdie doel gebruik en toegepas.

8.3.3 Betroubaarheid van die resultate

Die resultate behoort redelik betroubaar te wees aangesien die inligting regstreeks uit die sensus-verslae verkry is. Die veranderings in veevoorrade sal egter 'n mate van onbetroubaarheid bevat, aangesien die vorms nie altyd korrek by die opnames voltooi is nie.

8.4 Mynbou en steengroewe

8.4.1 Inligtingsbronne

Om die bruto kapitaalkvorming van mynbou en steengroewe te bereken, is inligting van elke individuele myn en steengroef van die Kantoor van die Staatsmyningenieur ingewin.

8.4.2 Berekeningsmetodes

Die bestedingsopname van die Staatsmyningenieur is slegs vir die jare 1960/61 en 1961/62 verkry. In die opname is daar nie tussen lopende en kapitaalkuitgawes onderskei nie. Alle kapitaalkuitgawes moes dus in berekening gebring word en sluit alle items in met 'n leeftyd langer as 'n jaar.¹⁾ Om 'n volledige uiteensetting van

items wat /

¹⁾ Ibid., p. 7.

items wat as kapitaaluitgawes beskou is, te verkry, vergelyk die D. Comm-proefskrif van B.P. Groenewald.¹⁾

Verder is ook die veranderings in voorrade in berekening gebring. Die syfers soos bereken by die toegevoegde bruto waarde is vir dié doel net so aangeneem.

8.4.3 Betroubaarheid van die resultate

Die resultate kan as redelik betroubaar aanvaar word ofskoon van die lopende uitgawes by die kapitaaluitgawes ingesluit mag wees. Die resultate ten opsigte van die 1960/61 en 1961/62 berekenings sal meer betroubaar wees aangesien dit op die direkte berekeningsmetodes gebaseer is.

8.5 Fabriekswese en konstruksie

8.5.1 Inligtingsbronne

8.5.1.1 Die bruto kapitaalkvorming van die slagpale en bierbrouerye is uit die verslae van die plaaslike owerhede verkry.

8.5.1.2 Die resultate ten opsigte van 1956/57 en 1959/60 is uit die betrokke nywerheidsensusse verkry.

8.5.2 Berekeningsmetodes

In die onderskeie sensusse word onderskei tussen konstruksie-werke en masjinerie en uitrusting. Om die
resultate /

1) Groenewald, B.P. op. cit. pp. 228 tot 230.

resultate vir die oorblywende jare van geboue en konstruksie te bereken, is dit ge-ekstrapoleer aan die hand van opnames van plaaslike besture soos verkry van die Buro vir Statistiek. Die masjinerie en uitrusting is vir die ander jare aan die hand van die tendens in die kapitaalkvormingsyfers van die ander produksietakke geraam. Die veranderings in nywerheidsvoorrade sal saam met die veranderings in handelsvoorrade later bespreek word.

8.5.3 Betroubaarheid van die resultate

Die resultate van masjinerie en uitrusting sal minder betroubaar wees weens die arbitrêre metode wat gevolg is. Die metode moes noodwendig gevolg word weens 'n gebrek aan statistiese data. Die bruto kapitaalkvorming vir 1956/57 en 1959/60 behoort ook meer betroubaar te wees as vir die oorblywende jare, aangesien inligting regstreeks uit die sensusverslae verkry is.

8.6 Elektrisiteit, gas en water

8.6.1 Inligtingsbronne

8.6.1.1 Inligting met betrekking tot bruto kapitaalkvorming is van Evkom verkry.

8.6.2 Berekeningsmetodes

Die kapitaalkuitgawes van Evkom verkry is volgens die ligging van kragstasies toegedeel. Weens 'n gebrek aan data was daar dus nie 'n akkurate distriksverdeling nie. Die veranderings in voorraad van die ondernemings in Noord-Kaapland is ook regstreeks van Evkom

verkry en na /

ingewin en na die onderskeie kragstasies toegedeel.

Weens 'n gebrek aan data, is geen voorsiening vir die bruto kapitaalkvorming van private ondernemings gemaak nie, terwyl gerieflikheidshalwe die plaaslike owerhede se elektrisiteit, gas en water onder algemene regeringsdienste bespreek word.

8.6.3 Betroubaarheid van die resultate

Aangesien die toedeling volgens kragstasies was, mag die bruto kapitaalkvorming van sekere distrikte onderwaardeer wees, terwyl streke waar kragstasies geleë is, se kapitaalkvorming oorwaardeer mag wees. In die algemeen behoort die resultate redelik betroubaar te wees.

8.7 Vervoer, opberging en kommunikasie

8.7.1 Inligtingsbronne

8.7.1.1 Die inligting met betrekking tot die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens is uit die Begroting van Uitgawes aan Kapitaal en Verbeteringswerke, van die onderneming ingewin.

8.7.1.2 Inligting met betrekking tot die Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese is vir die jare 1959/60 tot 1961/62 direk van die instansie ingewin.

8.7.1.3 Inligting is ook verkry uit die jaarverslae van die Kontroleur- en Ouditeur-generaal.

8.7.1.4 Wat die /

8.7.1.4 Wat die kapitaaluitgawes en verandering in voorrade van die Staatsgarage, burgerlike lughawens en die S.A.U.K. betref, is inligting van die betrokke instansies verkry.

8.7.1.5 Om die bruto kapitaalkvorming van Private vervoer te bepaal, is van die 1958/59 sensus gebruik gemaak.

8.7.1.6 Inligting van die vervoerafdeling van plaaslike owerhede is uit die verslae van die plaaslike owerhede by die Buro vir Statistiek verkry.

8.7.2 Berekeningsmetodes

8.7.2.1 Die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens

Om die bruto kapitaalkvorming van die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens te bereken, is inligting uit die Begroting van Uitgawes van Kapitaal- en Verbeteringswerke verkry. Daarin word kapitaaluitgawes onder die volgende hoofde aangegee:

Aanleg van spoorweë;
nuwe werke van oopgestelde lyne;
rollende materiaal;
padvervoerdiens;
hawens;
lugdiens; en
stoomskepe.

Slegs die /

Slegs die rollende materiaal en bedryfskapitaal word nie volgens ligging aangetoon nie. Weens 'n gebrek aan geskikter data is die landstotale toegedeel aan die hand van die ander kapitaaluitgawes wat wel volgens ligging aangetoon word.

Wat die aankoop van reedsbestaande bates betref, is slegs dié ten opsigte van spoorweë uitgesluit, en mag daar ander reedsbestaande bates ingesluit wees. Dit kan 'n mate van onbetroubaarheid tot gevolg hê.

Die waarde van voorrade vir die onderneming is nie op 'n distriksbasis beskikbaar nie. Volgens inligting van die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens behoort daar 'n korrelasie te bestaan tussen die grootte van voorrade en die kapitaalbate van die onderneming in die onderskeie distrikte.¹⁾ Die verandering in voorrade is dus in ooreenstemming met die verspreiding van die kapitaalbate na die distrikte toegedeel.

8.7.2.2 Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese

Die kapitaaluitgawes van die onderneming vir die jare 1959/60 tot 1961/62 is direk van hulle verkry. Om die oorblywende jare se bruto kapi-

taalvorming /

¹⁾ Vgl. Van der Merwe, E.J. op. cit., p. 189.

taalvorming te bereken, is die waarde van nuwe geboue en konstruksiewerke uit die verslae van die Kontroleur- en Ouditeur-generaal verkry. Wat die ander kapitaaluitgawes betref, blyk dit dat dit hoofsaaklik by die aanleg van nuwe sentrale aansluitings aangegaan word. Die nuwe sentrale aansluitings vir elke poskantoor is van die Hoofposkantoor verkry. Uit die gegewens is 'n indeks vir elke distrik saamgestel wat die nuwe sentrale aansluiting met die myl-afstand as gewig aantoon. Deur middel van die indeks is die kapitaaluitgawes vir die oorblywende jare bepaal.

Weens 'n gebrek aan inligting is geen verandering in voorrade in ag geneem nie. Dit blyk egter dat dit nie 'n noemenswaardige invloed op die bruto kapitaalvorming sal uitoefen nie, aangesien daar nie 'n groot verskil tussen begin- en eindvoorraad is nie.

8.7.2.3 Staatsgarage, burgerlike lughawens
en die S.A.U.K.

Die vaste kapitaaluitgawes sowel as die verandering in voorrade is van die betrokke instansies vir die betrokke periodes verkry. Wat die Staatsgarage betref, is die nuwe toerusting en masjinerie slegs in totaal aangegee. Dit is na die

distrikte /

distrikte toegedeel op die veronderstelling dat daar 'n korrelasie behoort te bestaan tussen die masjinerie en toerusting en die voertuigsterkte, soos van die Departement van Vervoer verkry.¹⁾

8.7.2.4 Private vervoer

Om die bruto kapitaalkvorming van private vervoer te bepaal is inligting regstreeks uit die 1958/59 sensus ingewin. Hier word onderskei tussen nuwe uitrusting en voertuie, en nuwe konstruksiewerk en geboue.

Om die bruto kapitaalkvorming egter vir die oorblywende jare te bereken, is dit aan die hand van die fisiese hoeveelheid nuwe handelsvoertuie en busse toegedeel, soos uit die Statistiek van Motorvoertuie vir die jare 1954 tot 1962 verkry. Uit die gegewens is 'n indeks saamgestel waarin die nuwe handelsvoertuie en busse vir 1958/59 as basisjaar geneem is. Deur middel van die indeks is die totale vir die oorblywende jare geraam.²⁾

Die vervoerafdeling /

1) Vgl. Van der Merwe, E.J. op. cit., p. 190.

2) Loc. cit., p. 190.

Die vervoerafdeling van plaaslike owerhede word gerieflikheidshalwe onder algemene regeringsdienste bespreek.

8.7.3 Betroubaarheid van die resultate

Weens 'n gebrek aan voldoende inligting moes soms van arbitrêre berekeningsmetodes gebruik gemaak word. Die resultate mag dus aan 'n groot foutegrens onderworpe wees. Die resultate vir die jare waar daar wel regstreekse inligting was, sal meer betroubaar wees.

8.8 Handel

8.8.1 Inligtingsbronne

Inligting met betrekking tot kapitaalluitgawes is uit die Sensus vir Groot- en Kleindistribusiehandel en die Motorhandel vir die jaar 1960/61 van die Buro vir Statistiek ingewin.

8.8.2 Berekeningsmetodes.

Bogenoemde kapitaalluitgawes wat uit die sensusse verkry is, word verdeel in:

8.8.2.1 Konstruksie, waaronder die oprigting van nuwe geboue, siviele ingenieurswerke, sowel as uitbreiding en verbetering van bestaande werke ingesluit is; en

8.8.2.2 vervoer en ander uitrusting waaronder alle uitrusting, ongeag die doel waarvoor dit gebruik word, ingesluit is.

Die waarde van /

Die waarde van nuwe geboue en konstruksie-
werke vir die oorblywende jare is uit die ongepubliseerde
opnames van plaaslike besture, soos verkry by die Buro vir
Statistiek, bereken.

Om die waarde van vervoer en uitrusting vir die
oorblywende jare te bepaal, is dit geraam op die ver-
onderstelling dat dit regstreeks verband sal hou met die
kapitaalvormingsyfers van landbou, mynbou, fabriekswese
en konstruksie.¹⁾

8.8.3 Betroubaarheid van die resultate

Dit blyk dat die resultate vir die periode
1960/61 die betroubaarste is. Die gegewens vir die oor-
blywende jare is minder betroubaar weens die indirekte
berekenningsmetodes waarvan gebruik gemaak is.

8.9 Finansiële instellings en vaste eiendom

8.9.1 Inligtingsbronne

Inligting met betrekking tot kapitaaluitgawes
is van die grootste finansiële instellings ingewin.

8.9.2 Berekeningsmetodes /....

¹⁾ Vgl. Willers, J.J.D. Kapitaalvorming en Kapitaal-
besit in die Unie, 1910 tot 1953, pp. 34 tot 36.

8.9.2 Berekeningsmetodes

Om die bruto kapitaalkvorming van finansiële instellings te bepaal, is die kapitaalkuitgawes vir die jare 1959/60 tot 1961/62 van vyf van die grootste finansiële instellings bereken, naamlik:

Barclays-, Volkskas- en Standardbank,
Sanlam en die Old Mutual.

By die berekening van die bruto kapitaalkvorming vir die produksietak vir bogenoemde jare moes dus van 'n steekproef gebruik gemaak word. Weens 'n gebrek aan data is ander private finansiële instellings nie in ag geneem nie. Dit sou ook nie 'n noemenswaardige invloed op die resultate hê nie. Die steekproefsyfers is toe aangesuiwer met die verhouding van die steekproefnemings se toegevoegde bruto waarde tot die totale toegevoegde waarde van die produksietak, in die onderskeie distrikte.¹⁾

Die waarde van nuwe geboue en konstruksiewerke van die ondernemings in die produksietak, is vir die oorblywende jare toegedeel aan die hand van die ongepubliseerde opnames van die plaaslike owerhede, soos deur die Buro vir Statistiek opgeneem.

Om die waarde van vervoer en uitrusting vir die oorblywende jare te bepaal, is dit aan die hand van die kapitaalkvormingsyfers van landbou, mynbou, fabriekswese

en konstruksie /

¹⁾ Vgl. Van der Merwe, E.J. op. cit., p. 193.

en konstruksie toegedeel.¹⁾

Die kapitaalkvorming van die Suid-Afrikaanse Reserwebank en die Land- en Landboubank is bereken aan die hand van inligting wat vir die betrokke periode direk van die instansies ingewin is.

8.9.3 Betroubaarheid van die resultate

Die resultate van die produksietak relatief tot die ander produksietakke sal minder betroubaar wees as gevolg van die indirekte berekeningsmetodes wat gevolg is. Dit blyk dat die resultate vir 1959/60 tot 1961/62 meer betroubaar sal wees as die vroeëre resultate.

8.10 Besit van wonings

8.10.1 Inligtingsbronne

Die inligting is uit die ongepubliseerde opnames van die plaaslike besture, soos opgeneem deur die Buro vir Statistiek, verkry.

8.10.2 Berekeningsmetodes

Om die bruto kapitaalkvorming van die produksietak te bereken, is in die ongepubliseerde opnames van die plaaslike besture die waarde van nuwe geboue en verbeteringswerke direk aangegee.

Die waarde /

¹⁾ Vgl. Willers, J.J.D. op. cit., p. 261.

Die waarde van finale koste aan woonhuise en woonstelle, asook die aan- en verbouings aan die woongeboue is regstreeks as die produksietak se kapitaalkvorming aanvaar. By woonhuise op die platteland, is dit nie in berekening gebring nie, aangesien dit reeds by landbou en bosbou in berekening gebring is.

8.10.3 Betroubaarheid van die resultate

Dit is seker een van die betroubaarste resultate aangesien die berekenings gebaseer is op inligting wat direk van die Buro vir Statistiek ingewin is.

8.11 Algemene regeringsdienste

8.11.1 Sentrale regering

Die inligting om die bruto kapitaalkvorming van die sentrale regering te bereken, is hoofsaaklik uit die Kontroleur- en Ouditeur-generaal se verslae verkry.

Onder die leningspos Publieke Werke word uitgawes aan geboue, brêe en verbeteringswerke aangegee. Wat besproeiingswerke betref, is dit onder leningspos Waterwerke verkry, terwyl die ontwikkeling van nedersettingsgebiede en besproeiingskemas onder die leningspos Lande en Nedersettings verkry is. Al die uitgawes word volgens plek aangedui sodat dit moontlik was om die kapitaalkuitgawes volgens distrik te klassifiseer.

Vaste kapitaalkuitgawes soos kantooruitrusting, meubels, motorvoertuie en gereedskap is ook regstreeks van

die onderskeie /

die onderskeie staatsdepartemente op 'n distriksbasis verkry.

8.11.2 Provinsiale administrasies

Om die bruto kapitaalkvorming van die provinsiale administrasie te bereken, is inligting op 'n distriksbasis uit die onderskeie verslae van die Provinsiale Ouditeur verkry. Die kapitaalkuitgawes sluit die volgende in:

Nuwe konstruksie-werke en verbeterings, byvoorbeeld, die bou van hospitale, skole, administratiewe geboue, paaie en brûe en enige verbeterings aan sodanige geboue. Dit sluit ook uitgawes aan uitrusting en motorvoertuie in.

Met betrekking tot die bou van paaie, was die afdelingsrade voor 1960 daarvoor verantwoordelik. Die funksie is in 1960 deur die provinsiale administrasie oorgeneem kragtens Ordonnansie 28. Die bou van paaie het dus voor 1960 onder die plaaslike owerhede geressorteer, terwyl dit in die later jare regstreeks van die provinsiale administrasie verkry is. Nuwe uitrusting en motorvoertuie is na die distrikte toegedeel volgens inligting van die betrokke instansies.

8.11.3 Plaaslike owerhede

Om die bruto kapitaalkvorming van die plaaslike owerhede te bereken, is inligting uit die ongepubliseerde

opnames van /

opnames van die plaaslike besture van die Buro vir Statistiek opgeneem. Dit was verdeel in die handels- en nie-handelsafdelings van plaaslike owerhede. Die kapitaaluitgawes word gewoonlik uit die belastings-, behuisings en Bantoe-Administrasiefondse gefinansier.

8.11.3.1 Nie-handelsafdeling

Die kapitaaluitgawes van die nie-handelsafdelings bestaan gewoonlik uit die oprigting van nuwe geboue soos kantore, sale en hospitale, die konstruksie van paaie, strate en brûe, riolering, vloedwaterafvoer; masjinerie en uitrusting, ens.¹⁾

8.11.3.2 Handelsafdeling

Die kapitaaluitgawes sluit veral items in soos oprigting van nuwe geboue, hooflyne en diensaansluitings, die aankoop van pype, reservoirs, die aanbou van nuwe slagpale en markte, die aankoop van motorvoertuie, uitrusting, ens.²⁾

Wat die betroubaarheid van die resultate betref, blyk dit dat die resultate van die provinsiale administrasie minder betroubaar is, veral met betrekking tot die aanleg van paaie, maar die resultate van die hele produksietak oor die algemeen gesien, is een van die betroubaarste reekse by die berekening van bruto kapitaalsvorming.

8.12 Ander dienste /

1) Vir 'n meer volledige uiteensetting vergelyk Van der Merwe, E.J. op. cit., p. 197.

2) Vir 'n meer volledige uiteensetting vergelyk Ibid., p. 198.

8.12 Ander dienste

8.12.1 Inligtingsbronne.

8.12.1.1 Die waarde van nuwe geboue en konstruksiewerke deur ondernemings in die produksietak opgerig, is uit die opnames van die Buro vir Statistiek met betrekking tot plaaslike owerhede verkry.

8.12.1.2 Verder is inligting opgeneem uit sensusverslae met betrekking tot regsdiens, algemene besigheidsdienste, akkomodasie- en verversingsdiens en die was, kleur en skoonmaak van klere.

8.12.2 Berekeningsmetodes

Wat nuwe geboue en konstruksie betref, is dit na die distrikte toegedeel volgens die inligting ingewin uit die ongepubliseerde opnames van plaaslike besture.

Uit die bogenoemde sensusse is die uitgawes ten opsigte van masjinerie en toerusting vir 'n aantal jare verkry. Om die kapitaaluitgawes vir die oorblywende jare te bepaal, is dit toegedeel aan die hand van die bruto kapitaalkvorming in die landbou, mynbou, fabriekswese en konstruksie. Die arbitrêre berekeningsmetode behoort nie die kapitaalkvormingsyfers grootliks te beïnvloed nie, weens die onbelangrikheid daarvan in die produksietak.

Weens 'n gebrek aan data is voorraadveranderings nie in berekening gebring nie. Dit behoort die resultate egter nie noemenswaardig te beïnvloed nie.

8.12.3 Betroubaarheid /

8.12.3 Betroubaarheid van die resultate

Die resultate van die produksietak sal van die onbetroubaarste wees, weens 'n gebrek aan voldoende inligting en die indirekte berekeningsmetodes wat gevolg is.

8.13 Nywerheids- en handelsvoorrade

Al inligting wat met betrekking tot nywerheids- en handelsvoorrade verkry is, is die Nywerheidsensus van 1959/60 wat volgens landdrosdistriksbasis aangegee word, en die Sensus vir Groot- en Kleindistribusiehandel van 1960/61 wat die gegewens op 'n ekonomiese streeksbasis aangee. 'n Metode moes dus gevind word om die voorraadverandering vir die oorblywende jare te bepaal.

J.J.D. Williers het die verandering in voorraad bepaal as 40 persent van die totale volksinkome vir die jare 1919 tot 1938.¹⁾ Daar is egter gevind dat die verhouding na Wêreldoorlog II ongeveer 45 persent is. Dit is dan ook op die landdrosdistrikte toegepas.

Die syfers vir /

1) Vgl. Willers, J.J.D. op. cit., pp. 262 tot 268. Die metode is gebaseer op 'n metode aangewend deur Phelps-Brown. Vgl. Phelps-Brown, E.H., with Handfield Jones, S.J. The climacterics of the 1890's, A Study in the Expanding Economy, p. 304.

Die syfers vir die verandering in voorrade so verkry, is verminder met die verandering in voorrade van die mynbou, openbare korporasies en ander sake-ondernemings van openbare korporasies. Die voorraadverandering wat oorbly, is as die nywerheids en handelsvoorrade beskou. Die voorraadverandering van landbou is buite rekening gelaat, omdat dit onafhanklike fluktuasies toon. Om 'n verdeling tussen handels- en nywerheidsvoorrade te maak, is van die veronderstelling uitgegaan dat die verhouding van die berekende verandering in nywerheidsvoorrade van 1959/60 ook vir die oorblywende jare van toepassing sal wees.¹⁾

Dit blyk uit die onregstreekse berekeningsmetode dat die resultate aan 'n groot foutegrens onderworpe kan wees. Dit moes egter aanvaar word weens 'n gebrek aan geskikter data.

8.14 Cordragbetalings

Die Statistiese kommissie van die V.V.O. verklaar dat indien alleen die kapitaalvorming ten opsigte van nuwe bates aangetoon word, die oordragkoste van bestaande bates, byvoorbeeld vervoer- en regskoste, installasiefooie en indirekte belasting ingesluit moet word by die kapitaalvorming van die sektor wat dit aankoop.²⁾ Dit kan alleen

volgens /

1) Vgl. Van der Merwe, E.J. op. cit., p. 200.

2) Vgl. Concepts and Definitions of Capital Formation op. cit., p. 11.

volgens distrik gedoen word en nie volgens produksietak nie.

Inligting met betrekking tot oordragbetalings is uit die Jaarverslae van die Sekretaris van Binnelandse Inkomste verkry. Dit sluit hereregte in wat op die oordragte van vaste eiendom betaal is.

By bogenoemde moet nog regskoste en seëlonkoste gevoeg word. Dit word deur J.J. Willers geraam op driekwart persent van die waarde van eiendom oorgedra.¹⁾

Dit blyk dat die resultate soos hierbo bereken redelik betroubaar sal wees, aangesien dit gebaseer is op inligting wat direk verkry is.

¹⁾ Vgl. Willers, J.J.D., op. cit., pp. 276 en 277.

TABEL A.1 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1954/55
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en konstruk- sie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie.	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regerings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	988	2,211	1,286	4	168	221	86	188	464	294	5,910
oshof	1,641	27	32	-	53	153	72	180	239	434	2,831
hristiana	471	56	50	4	151	263	59	113	143	346	1,656
ordonia	4,755	96	411	58	292	1,292	309	588	1,260	1,526	10,587
ay	1,713	151	-	3	48	117	39	95	133	258	2,557
erbert	1,064	278	135	10	108	180	44	122	225	351	2,517
acobsdal	455	23	27	3	29	41	9	53	199	146	985
imberley	478	9,010	3,379	797	7,303	6,214	1,236	882	2,941	2,952	35,192
uruman	1,554	3,461	140	13	227	337	158	156	499	538	7,083
afeking	1,556	6	218	44	1,476	697	137	187	640	603	5,564
ostmasburg	1,338	2,805	948	8	682	345	120	156	203	508	7,113
laung	864	2,628	236	2	140	132	35	24	200	130	4,391
ryburg	2,833	322	619	54	217	1,321	304	333	798	1,177	7,978
arrenton	3,975	-	80	11	592	495	144	225	357	862	6,741
oord-Kaapland	23,685	21,074	7,561	1,011	11,486	11,808	2,752	3,302	8,301	10,125	101,105

TABEL A. 2 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1955/56
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	730	2,894	1,575	3	178	270	103	201	534	319	6,807
shof	2,739	32	35	-	140	185	85	198	279	468	4,161
ristiana	989	46	50	6	160	307	67	125	147	374	2,271
rdonia	2,903	116	487	63	323	1,060	319	643	1,350	1,650	8,314
y	1,598	214	-	5	52	119	43	98	138	277	2,544
rbert	845	313	143	9	115	179	48	129	248	373	2,402
oësdal	327	20	27	3	32	38	10	55	239	159	910
aberley	446	6,364	3,422	870	7,616	5,855	1,141	950	3,101	3,114	32,879
uman	1,330	3,747	141	14	246	348	176	171	528	579	7,280
eking	2,706	8	273	45	1,538	845	158	197	684	650	7,104
stmasburg	1,089	2,691	943	10	711	336	129	169	220	549	6,847
ng	727	1,856	243	2	153	104	30	24	189	138	3,466
rburg	6,773	543	767	59	260	1,569	352	355	880	1,263	12,821
renton	4,032	-	101	12	630	402	146	252	452	934	6,961
rd-Kaapland	27,234	18,844	8,207	1,101	12,154	11,617	2,807	3,567	8,989	10,847	105,367

TABEL A.3 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1956/57
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	1,401	2,610	1,834	4	191	280	113	221	576	345	7,575
oshof	3,561	49	39	-	247	248	98	199	269	504	5,214
hristiana	866	52	51	6	166	368	73	134	146	407	2,269
ordonia	2,769	136	602	66	366	1,092	341	676	1,435	1,792	9,275
ay	1,589	266	-	5	60	131	50	111	149	303	2,664
erbert	969	312	151	10	123	188	51	136	234	414	2,588
acotsdal	600	29	26	3	34	44	10	62	207	171	1,186
imberley	1,013	7,444	3,488	972	7,742	6,527	1,277	1,036	3,447	3,255	36,201
uruman	1,846	5,127	143	15	268	457	210	187	547	625	9,425
afeking	4,684	5	356	48	1,599	1,182	192	220	743	701	9,730
ostmasburg	1,154	3,673	946	11	745	428	154	186	223	600	8,120
aung	597	1,189	257	2	167	81	26	25	207	155	2,706
ryburg	5,769	907	1,019	62	317	2,139	415	388	1,028	1,357	13,401
arrenton	3,702	-	133	13	669	398	155	274	394	1,011	6,749
oord-Kaapland	20,520	21,799	9,045	1,217	12,694	13,563	3,165	3,855	9,605	11,640	117,103

TABEL A.4 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1957/58
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	1,524	2,629	2,146	4	207	315	122	238	598	367	8,150
oshof	3,325	81	40	1	366	255	105	211	293	407	5,084
ristiana	935	48	49	6	174	374	76	141	165	435	2,403
ordonia	2,855	187	670	85	401	1,407	376	698	1,547	1,914	10,140
ay	1,568	309	5	5	69	145	50	118	179	326	2,774
erbert	1,414	258	168	14	135	183	53	142	262	456	3,085
acobsdal	715	23	19	4	42	56	14	67	224	181	1,345
imberley	862	10,489	3,566	1,167	8,341	7,523	1,499	1,101	3,653	3,345	41,546
aruman	2,311	5,565	164	17	288	546	225	197	652	665	10,630
afeking	4,890	4	435	55	1,685	1,415	213	236	623	743	10,299
ostmasburg	1,088	4,127	900	12	790	458	162	199	241	542	8,519
aung	741	954	285	3	176	74	25	26	312	171	2,767
ryburg	7,342	1,121	1,085	72	366	2,534	461	411	896	1,361	15,649
arrenton	3,268	-	217	14	721	471	166	291	463	1,076	6,687
oord-Kaapland	32,838	25,795	9,749	1,459	13,761	15,756	3,547	4,076	10,108	11,989	129,078

TABEL A.5 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1958/59
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	963	2,739	2,404	5	217	320	133	255	635	386	8,057
oshof	2,734	80	41	1	511	228	109	218	315	559	4,796
hristiana	656	39	44	6	177	302	74	147	165	458	2,068
ordonia	2,116	236	720	96	443	1,150	368	741	1,693	2,017	9,580
ay	2,316	585	12	6	75	152	56	124	212	343	3,881
erbert	1,169	253	203	17	143	186	56	146	298	480	2,951
acobsdal	802	20	11	4	42	55	14	72	224	192	1,436
imberley	776	10,619	3,608	1,336	8,762	7,596	1,382	1,167	3,797	3,566	42,609
uruman	2,479	5,702	180	21	311	533	244	206	646	698	11,020
afeking	2,276	8	504	61	1,763	1,285	206	246	655	780	7,784
ostmasburg	1,236	3,752	1,110	17	836	388	165	212	359	678	8,753
aung	739	679	314	3	184	55	22	26	311	180	2,513
ryburg	5,096	1,170	1,124	93	427	2,317	450	440	1,220	1,714	14,051
arrenton	4,438	-	286	14	770	488	182	303	549	1,132	8,162
oord-Kaapland	27,796	25,882	10,561	1,680	14,661	15,055	3,461	4,303	11,079	13,183	127,661

TABEL A. 6 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1959/60
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	991	2,897	2,620	5	244	340	153	264	660	342	8,516
oshof	4,842	57	42	2	778	242	121	218	339	529	7,170
hristiana	1,069	37	49	8	185	312	81	148	183	396	2,468
ordonia	5,246	245	776	116	520	1,222	434	763	1,845	1,989	13,156
ay	1,678	540	18	7	88	162	64	126	226	343	3,252
erbert	1,359	260	231	15	159	198	64	150	298	491	3,225
acobsdal	783	21	2	4	52	58	18	74	234	192	1,438
lamberley	501	12,437	3,753	1,395	9,509	8,110	1,666	1,199	3,754	3,870	46,194
uruman	2,534	6,262	199	24	343	567	279	209	735	673	11,825
afeking	3,312	9	576	55	1,895	1,365	237	249	704	750	9,152
ostmasburg	1,640	4,833	1,233	21	912	412	188	218	279	630	10,366
lung	722	405	350	3	204	58	26	24	340	184	2,316
ryburg	6,558	1,144	1,169	111	542	2,462	535	456	1,300	1,894	16,171
rrenton	4,212	-	376	11	855	518	202	307	588	1,060	8,129
oord-Kaapland	35,447	29,147	11,394	1,777	16,286	16,026	4,068	4,405	11,485	13,343	143,378

TABEL A. 7 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1960/61
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Barkly-Wes	2,533	2,799	2,683	6	268	418	171	276	685	362	10,201
Boshof	3,166	64	38	3	757	437	149	217	350	561	5,742
Christiana	973	51	38	8	192	328	84	151	196	416	2,437
Gordonia	2,012	124	788	137	1,007	1,254	518	769	1,616	2,330	10,555
Hay	1,001	767	14	7	93	163	74	133	244	259	2,755
Herbert	657	252	257	22	158	243	70	149	323	515	2,646
Jacobsdal	634	14	1	5	53	70	24	75	241	207	1,324
Kimberley	550	14,399	3,557	1,612	9,596	9,230	1,813	1,216	4,060	4,051	50,084
Kuruman	2,134	9,679	174	29	225	579	320	217	831	759	14,947
Mafeking	4,505	7	546	52	1,897	1,372	252	264	755	865	10,515
Postmasburg	1,126	8,995	1,262	23	1,018	434	198	222	306	650	14,234
Taung	798	477	353	3	208	70	28	23	342	175	2,477
Vryburg	6,005	1,096	1,135	132	664	2,556	595	473	1,573	1,680	15,909
Warrenton	3,982	-	359	22	877	637	218	318	653	1,108	8,174
Noord-Kaapland	30,076	38,724	11,205	2,061	17,013	17,791	4,514	4,503	12,175	13,938	152,000

TABEL A. 8 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1961/62
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	971	3,436	2,838	6	290	461	189	278	693	365	9,527
oshof	4,200	64	42	3	857	403	152	215	352	591	6,879
ristiana	1,193	58	40	9	208	348	86	153	208	437	2,740
rdonia	3,950	128	834	149	969	1,470	538	759	1,656	2,437	12,890
y	1,544	799	14	7	95	183	82	134	263	286	3,407
rbert	1,411	222	320	22	162	242	77	149	313	454	3,372
acobsdal	1,322	12	1	6	63	95	38	78	246	220	2,081
amberley	482	13,340	3,777	1,692	9,564	8,600	1,877	1,256	4,350	4,221	49,159
ruman	2,920	13,724	182	32	225	678	332	220	940	793	20,046
efeking	4,884	4	575	64	2,050	1,660	270	265	819	943	11,534
stmasburg	1,721	9,004	1,369	30	1,033	509	206	231	313	680	15,096
ung	826	560	358	3	210	76	31	23	340	184	2,611
yburg	7,570	1,306	1,206	153	662	2,997	614	475	1,567	1,757	18,307
rrenton	3,870	-	381	29	898	609	231	323	691	1,153	8,185
ord-Kaapland	36,864	42,657	11,937	2,205	17,286	18,331	4,723	4,559	12,751	14,521	165,834

TABEL B.1 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1954/55
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	635	2,024	983	3	83	101	85	161	378	128	4,581
oshof	961	13	18	-	43	133	72	172	192	227	1,831
ristiana	320	48	44	4	140	239	59	104	122	220	1,300
ordonia	2,670	25	146	46	223	1,061	306	403	969	946	6,795
ay	1,422	101	-	3	46	82	39	71	100	170	2,034
erbert	642	231	74	6	93	108	44	98	154	194	1,644
acobsdal	214	19	26	3	24	35	9	44	164	112	650
amberley	283	8,037	2,221	656	6,435	5,361	1,227	666	2,209	1,733	28,828
uruman	971	2,764	91	11	216	276	157	143	372	262	5,263
afeking	671	6	170	30	1,249	345	134	175	508	338	3,626
ostmasburg	930	2,407	840	6	637	266	119	134	151	268	5,758
ung	110	2377	92	2	123	132	35	20	134	99	3,124
ryburg	1,519	243	449	30	185	142	300	303	615	476	5,262
arrenton	2,886	-	47	9	547	472	143	205	253	423	4,985
oord-Kaapland	14,234	18,295	5,201	809	10,044	9,753	2,729	2,699	6,321	5,596	75,681

TABEL B.2 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1955/56
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	379	2,668	1,225	2	88	146	102	173	438	140	5,362
oshof	1,945	19	20	-	124	164	84	189	224	278	3,047
hristiana	790	39	43	6	150	280	66	116	126	242	1,858
ordonia	1,176	47	207	50	251	826	316	452	1,039	926	5,290
ay	1,301	161	-	5	50	82	43	73	105	187	2,007
erbert	447	262	80	5	101	108	48	105	170	205	1,531
acobsdal	89	15	26	3	27	32	10	45	202	121	570
imberley	234	5,418	2,116	712	6,718	5,003	1,130	728	2,281	1,830	26,170
uruman	550	2,986	84	12	234	296	175	158	390	312	5,197
afeking	1,697	8	220	30	1,351	486	155	185	537	397	5,066
ostmasburg	701	2,276	829	8	643	255	128	144	163	309	5,456
aung	274	1,655	101	2	134	104	30	20	126	109	2,555
ryburg	5,194	450	585	36	225	1,391	347	323	678	599	9,828
arrenton	3,278	-	62	10	585	379	145	229	322	521	5,531
oord-Kaapland	18,055	16,004	5,598	881	10,681	9,552	2,779	2,940	6,801	6,176	79,467

TABEL B.3 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1956/57
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	1,036	2,378	1,509	2	94	149	112	193	471	162	6,106
shof	2,787	26	25	-	226	225	97	190	217	297	4,090
ristiana	648	45	44	6	156	340	72	125	123	272	1,831
rdonia	1,203	67	304	53	291	835	338	478	1,100	1,070	5,739
y	1,317	225	-	5	58	92	50	85	113	209	2,154
rbert	588	262	84	5	109	111	51	110	148	236	1,704
cobsdal	259	24	25	3	29	37	10	51	171	131	740
nberley	808	6,429	2,191	789	1,817	5,613	1,266	807	2,542	1,909	29,171
uman	1,073	4,271	82	13	254	399	209	173	395	332	7,201
eking	3,634	5	304	32	1,458	797	188	207	584	424	7,633
stmasburg	747	3,207	823	9	672	338	153	159	161	337	6,606
ng	159	1,038	121	2	147	81	26	21	138	123	1,856
yburg	4,846	780	818	38	280	1,925	408	354	807	643	10,899
renton	2,748	-	79	11	626	372	272	249	278	564	5,199
ord-Kaapland	21,853	18,757	6,409	968	11,217	11,314	3,252	3,202	7,248	6,709	90,929

TABEL B.4 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1957/58
(R1, 000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siele instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Orkly-Wes	1,148		1,771	2	106	172	120	210	490	172	6,590
oshof	2,473	54	27	1	340	231	103	202	236	190	3,857
ristiana	697	40	42	6	163	345	75	132	140	292	1,932
rdonia	1,454	122	336	73	320	1,125	373	494	1,172	1,164	6,633
y	1,296	270	-	5	67	105	50	90	136	230	2,249
erbert	1,010	212	99	9	120	98	53	116	173	260	2,150
oobsdal	342	18	18	4	37	49	14	55	185	137	859
amberley	674	9,368	2,137	945	7,363	6,517	1,486	866	2,713	1,959	34,028
uruman	1,317	4,560	92	14	273	482	224	182	466	371	7,981
efeking	3,701	4	379	35	1,555	1,001	209	223	487	453	8,047
stmasburg	722	3,615	776	8	714	358	161	171	171	269	6,965
ung	203	806	154	3	153	74	25	22	209	136	1,785
ryburg	5,726	976	851	47	323	2,286	453	375	624	614	12,275
rrenton	2,346	-	144	11	672	442	163	264	309	612	4,963
oord-Kaapland	23,109	22,444	6,826	1,163	12,206	13,285	3,509	3,402	7,511	1,859	100,314

TABEL B.5 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES

VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1958/59

(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom.	Besit van wonings	Algemene regerings- dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly Wes	612	2,515	2,076	3	110	173	131	227	525	183	6,555
oshof	1,897	40	29	1	475	203	107	209	254	336	3,551
hristiana	439	32	36	6	167	269	73	137	140	310	1,609
ordonia	593	186	377	82	355	892	364	532	1,302	1,248	5,931
ay	2,043	541	7	5	72	115	56	95	170	244	3,348
erbert	762	204	118	12	127	99	56	119	206	275	1,978
acobsdal	399	14	10	4	37	47	14	59	183	141	908
imberley	589	9,469	2,296	1,057	7,735	6,563	1,369	926	2,813	2,130	34,947
uruman	1,840	4,571	99	17	295	473	243	190	445	394	8,567
afeking	1,439	8	443	38	1,604	908	201	233	512	483	5,869
ostmasburg	827	3,181	997	12	756	295	164	182	283	396	7,093
aung	474	554	186	3	158	54	22	23	208	145	1,827
ryburg	3,678	1,036	875	70	372	2,097	441	403	937	941	10,850
arrenton	3,393	-	223	10	717	457	179	273	392	654	6,298
oord-Kaapland	18,985	22,351	7,772	1,320	12,980	12,645	3,420	3,608	8,370	7,880	99,331

TABEL B.6 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1959/60
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	637	2,681	2,309	3	139	185	151	235	545	132	7,017
oshof	3,915	18	31	2	710	216	119	208	274	282	5,775
hristiana	831	30	40	8	173	278	79	138	155	239	1,971
ordonia	2,748	209	400	99	410	964	429	546	1,420	1,158	8,383
ay	1,389	488	12	6	82	123	64	96	178	237	2,675
erbert	929	208	155	8	138	106	64	123	200	277	2,208
acobsdal	394	14	1	3	43	49	18	61	191	130	904
imberley	324	11,274	2,501	1,103	8,373	7,014	1,651	953	2,717	2,384	38,294
uruman	1,657	4,998	104	19	321	505	277	191	513	357	8,942
afeking	1,982	8	511	35	1,671	995	231	236	551	426	6,646
ostmasburg	1,282	4,167	1,113	16	815	316	186	186	193	322	8,596
aung	209	299	221	3	170	57	26	21	228	147	1,381
ryburg	4,893	995	878	84	480	2,234	526	417	992	1,107	12,606
arrenton	3,204	-	321	8	779	486	199	275	417	547	6,236
oord-Kaapland	24,394	25,389	8,597	1,397	14,304	13,528	4,020	3,686	8,574	7,745	111,634

TABEL B. 7 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1960/61
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	2,161	2,604	2,338	4	158	256	169	247	563	145	8,645
shof	2,316	38	28	3	689	409	147	207	281	313	4,431
ristiana	710	44	28	8	179	293	82	141	166	256	1,907
rdonia	707	82	413	110	892	1,004	573	546	1,165	1,447	6,939
y	758	699	7	5	87	124	74	102	191	147	2,194
rbert	280	201	172	15	138	148	69	122	221	291	1,657
cebsdal	263	6	1	4	45	62	24	61	195	133	794
nberley	372	13,236	2,194	1,242	8,429	8,093	1,799	964	2,957	2,516	41,802
uman	1,293	8,243	76	22	203	518	318	199	591	430	11,893
feking	2,748	4	472	32	1,660	1,016	245	251	604	535	7,567
stmasburg	700	8,209	1,156	16	916	340	196	188	214	315	12,250
ng	177	382	218	3	174	69	28	20	230	137	1,438
yburg	4,344	935	850	74	599	2,331	586	432	1,250	878	12,279
renton	2,948	-	309	18	800	601	215	284	468	585	6,228
ord-Kaapland	19,777	34,683	8,262	1,556	14,969	15,264	4,525	3,764	9,096	8,128	120,024

TABEL B.8 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1961/62
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	559	3,261	2,451	3	177	292	187	248	559	148	7,885
oshof	3,228	31	30	3	788	373	150	205	190	345	5,343
hristiana	978	50	28	8	194	310	84	143	178	270	2,243
ordonia	2,448	89	429	129	845	1,217	533	531	1,220	1,501	8,942
ay	1,260	704	5	5	89	141	82	102	206	145	2,739
ertert	957	171	237	16	139	144	76	121	197	215	2,273
acobsdal	876	3	1	5	55	85	38	64	203	133	1,463
imberley	289	12,152	2,260	1,275	8,344	7,421	1,862	998	3,138	2,645	40,384
uruman	2,111	11,665	72	25	202	616	330	201	672	452	16,346
afeking	2,924	3	496	38	1,808	1,305	262	250	655	609	8,350
ostmasburg	1,305	7,912	1,265	24	925	413	204	195	215	318	12,776
aung	215	489	222	3	174	75	31	21	228	145	1,603
ryburg	5,862	1,126	907	118	594	2,765	604	432	1,224	940	14,572
arrenton	3,702	-	329	25	820	572	228	287	492	631	6,086
oord-Kaapland	25,714	37,656	8,732	1,677	15,154	15,729	4,671	3,798	9,377	8,497	131,005

TABEL C.1 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES

VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1954/55

(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	304	170	286	1	84	71	1	8	74	129	1,128
oshof	667	13	13	-	8	199	-	6	40	194	900
hristiana	148	8	6	-	11	14	-	5	14	103	309
ordonia	480	66	61	6	37	51	1	7	95	144	948
ay	100	43	-	-	-	10	-	1	20	30	204
erbert	290	41	55	2	11	28	-	3	50	105	585
acobsdal	226	4	1	-	4	6	-	1	28	27	297
lamberley	177	868	465	114	760	451	5	55	474	937	4,306
aruman	541	672	11	2	9	33	1	4	116	240	1,629
ufeking	880	-	40	11	183	98	2	5	99	217	1,535
ostmasburg	310	396	105	2	28	49	1	5	43	192	1,131
ung	750	250	144	-	14	-	-	3	64	26	1,251
ryburg	1,263	72	116	23	24	99	4	12	167	623	2,403
arrenton	1,011	-	32	2	39	18	1	9	74	358	1,544
oord-Kaapland	7,147	2,603	1,335	163	1,212	947	16	124	1,358	3,325	18,230

TABEL C.2 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1955/56
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	310	205	322	1	89	75	1	9	83	132	1,227
oshof	788	12	13	-	14	20	1	6	46	176	1,076
hristiana	195	7	7	-	10	15	1	5	14	109	363
ordonia	388	65	69	7	40	52	1	7	103	131	863
ay	129	46	-	-	-	11	-	1	20	27	234
erbert	260	44	56	2	11	29	-	3	55	108	568
acobsdal	213	5	1	-	4	6	-	1	30	27	287
imberley	183	839	512	126	795	474	6	57	531	961	4,484
uruman	742	736	15	2	10	33	1	4	127	218	1,888
afeking	1,007	-	44	12	153	102	2	5	110	197	1,632
ostmasburg	299	412	111	2	50	50	1	6	47	175	1,153
aung	452	200	142	-	16	-	-	3	61	23	897
ryburg	1,542	83	124	22	26	102	5	13	185	507	2,669
arrenton	684	-	38	2	38	18	1	11	93	325	1,210
oord-Kaapland	7,192	2,654	1,454	176	1,256	987	20	131	1,505	3,176	18,551

TABEL C.3 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1956/57
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	320	211	302	2	96	80	1	9	91	133	1,245
oshof	765	22	12	-	19	21	1	6	44	192	1,082
ristiana	213	7	7	-	10	16	1	5	15	111	385
ordonia	379	66	75	7	43	58	1	8	111	142	890
ty	108	32	-	-	-	11	-	1	22	26	200
erbert	233	42	61	3	11	31	-	4	61	109	555
icobsdal	319	5	1	-	4	7	-	1	30	28	345
amberley	173	895	475	143	818	503	6	59	582	970	4,624
uruman	726	831	16	2	10	38	1	4	140	237	2,005
efeking	1,047	-	43	13	116	103	3	5	119	214	1,663
stmasburg	316	460	120	2	53	56	1	7	51	190	1,256
ung	436	151	136	-	17	-	-	3	67	25	835
yburg	874	114	140	23	27	115	6	14	203	617	2,133
rrenton	883	-	53	2	36	21	1	12	83	354	1,445
ord-Kaapland	6,792	2,836	1,441	197	1,260	1,060	22	138	1,619	3,348	18,713

TABEL C.4 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1957/58
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	328	212	343	1	99	85	1	9	93	145	1,316
oshof	845	26	11	-	24	23	2	6	48	202	1,187
ristiana	234	8	7	-	11	16	1	5	17	119	418
ordonia	317	62	83	7	45	65	1	8	136	162	886
ay	103	28	-	-	-	11	-	1	28	23	194
erbert	292	39	61	3	12	33	-	4	62	132	638
acobsdal	349	5	1	-	4	7	-	2	32	32	432
lamberley	168	980	515	174	872	538	8	61	591	1,042	4,949
aruman	948	979	22	2	11	42	1	5	173	237	2,420
afeking	1,184	-	45	16	107	106	3	5	102	226	1,794
ostmasburg	288	503	119	3	55	62	1	7	59	200	1,297
uung	536	148	131	-	20	-	-	3	100	27	965
ryburg	1,567	131	160	24	33	127	7	15	251	649	2,964
urrenton	863	-	72	3	42	23	2	13	110	373	1,501
oord-Kaapland	8,022	3,121	1,570	233	1,335	1,138	27	144	1,802	3,569	20,961

TABEL C.5 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES

VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1958/59

(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Barkly-Wes	307	207	290	1	105	89	1	9	92	147	1,248
Boshof	828	39	10	-	33	24	2	6	51	207	1,200
Christiana	214	7	8	-	10	18	1	6	17	124	405
Gordonia	362	47	86	6	48	64	2	8	142	168	933
Hay	111	33	1	1	1	11	-	1	26	24	209
Herbert	271	40	70	3	12	34	-	4	62	134	630
Jacobsdal	372	6	1	-	4	7	-	2	34	38	464
Kimberley	163	1,013	476	228	916	558	8	62	595	1,056	5,075
Kuruman	604	1,102	25	3	12	40	1	5	186	245	2,223
Mafeking	828	-	49	19	135	101	4	5	107	232	1,480
Postmasburg	321	560	107	4	57	60	1	8	64	206	1,388
Paung	262	125	128	-	22	1	-	2	100	27	667
Pryburg	1,364	128	164	22	44	124	8	16	262	671	2,803
Warrenton	975	-	62	4	45	24	2	15	112	383	1,622
Ward-Kaapland	6,982	3,307	1,477	291	1,444	1,155	30	149	1,850	3,662	20,347

TABEL C.6 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1959/60
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ing en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Barkly-Wes	261	198	272	1	103	93	1	10	96	146	1,181
Boshof	906	38	9	-	65	25	2	6	55	231	1,339
Christiana	232	7	9	-	12	18	2	6	19	131	436
Gordonia	257	32	97	7	53	66	2	9	156	173	852
Hay	72	42	1	1	2	11	-	1	28	25	183
Herbert	271	41	61	4	16	36	-	4	66	133	632
Jacobsdal	343	7	1	1	7	8	-	2	36	42	447
Kimberley	143	1,034	429	244	976	589	9	64	622	1,049	5,159
Kuruman	807	1,231	33	4	16	42	2	6	206	252	2,599
Mafeking	1,321	-	52	16	191	98	4	5	115	254	2,056
Postmasburg	239	656	114	4	68	63	2	8	72	226	1,452
Paung	511	106	129	-	30	1	-	2	109	29	917
Pryburg	1,581	136	195	26	49	129	8	17	285	677	3,103
Warrenton	900	-	54	3	66	25	2	16	122	416	1,604
Noord-Kaapland	7,846	3,528	1,456	311	1,654	1,204	34	156	1,987	3,784	21,960

TABEL C. 7 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1960/61
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële institel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Barkly-Wes	319	177	302	1	107	98	1	10	102	145	1,262
Boshof	829	25	8	-	65	25	2	6	58	230	1,248
Christiana	260	7	10	-	12	19	2	6	20	134	470
Gordonia	213	35	90	15	56	65	2	9	165	178	828
Hay	80	60	2	1	2	11	-	1	30	26	213
Herbert	218	39	69	4	15	38	1	4	68	132	588
Jacobsdal	326	8	-	1	6	8	-	2	38	46	435
Kimberley	134	1,020	457	307	996	618	8	66	658	1,043	5,307
Kuruman	783	1,392	33	6	16	41	2	6	222	260	2,761
Mafeking	1,750	1	59	16	202	94	5	5	113	258	2,503
Postmasburg	318	776	100	6	71	62	2	9	77	247	1,668
Taung	619	95	135	-	31	1	-	2	109	30	1,022
Vryburg	1,602	147	180	57	51	127	8	18	302	685	3,177
Warrenton	928	-	49	4	67	27	2	17	132	425	1,651
Noord-Kaapland	8,379	3,782	1,494	418	1,697	1,234	35	161	2,094	3,839	23,133

TABEL C. 8 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES
VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1961/62
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Barkly-Wes	341	158	332	2	110	103	1	10	116	144	1,317
Boshof	953	31	9	-	66	27	2	6	137	228	1,459
Christiana	209	8	12	1	13	21	2	6	20	140	432
Gordonia	297	30	97	7	61	67	2	9	171	183	924
Hay	91	82	2	1	2	12	-	1	32	27	250
Herbert	296	38	66	4	17	39	1	4	80	144	689
Jacobsdal	394	9	-	1	6	9	-	2	35	51	507
Kimberley	147	1,019	557	358	1,039	647	9	68	757	1,023	5,624
Kuruman	749	2,009	39	6	16	43	2	6	248	268	3,386
Mafeking	1,953	-	62	21	211	93	6	6	123	255	2,730
Postmasburg	306	1,076	96	5	75	64	2	10	82	268	1,984
Taung	609	71	136	-	32	1	-	1	109	30	989
Vryburg	1,659	166	191	34	53	131	9	19	322	691	3,275
Warrenton	1,074	-	51	4	67	28	2	18	142	421	1,807
Noord-Kaapland	9,078	4,697	1,650	444	1,768	1,285	38	166	2,374	3,873	25,373

TABEL D.1 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN
ASIATE VOLGENS PRODUKSITIAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1954/55
(RL,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Barkly-Wes	49	17	17	-	1	49	-	19	12	37	201
Boshof	13	1	1	-	2	1	-	2	7	13	40
Christiana	3	-	-	-	-	10	-	4	7	23	47
Gardonia	1,605	5	204	6	32	180	2	178	196	436	2,844
Hay	191	7	-	-	2	25	-	23	13	58	319
Herbert	132	6	6	2	4	44	-	21	21	52	288
Jacobsdal	15	-	-	-	1	-	-	8	7	7	38
Kimberley	18	105	693	27	108	402	4	161	258	282	2,058
Kuruman	42	25	38	-	2	28	-	9	11	36	191
Mafeking	5	-	8	3	44	254	1	7	33	48	403
Postmasburg	98	2	3	-	17	30	-	17	9	48	224
Taung	4	1	-	-	3	-	-	1	2	5	16
Vryburg	51	7	54	1	8	80	-	18	16	78	313
Warrenton	78	-	1	-	6	5	-	11	30	81	212
Noord-Kaapland	2,304	176	1,025	39	230	1,108	7	479	622	1,204	7,194

TABEL D.2 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN
ASIAATE VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1955/56
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Barkly-Wes	41	21	28	-	1	49	-	19	13	47	219
Boshof	6	1	2	-	2	1	-	3	9	14	38
Christiana	4	-	-	-	-	12	-	4	7	23	50
Gordonia	1,339	4	211	6	32	182	2	184	208	593	2,761
Hay	168	7	-	-	2	26	-	24	13	63	303
Herbert	138	7	7	2	3	42	-	21	23	60	303
Jacobsdal	25	-	-	-	1	-	-	9	7	11	53
Kimberley	29	107	794	32	103	378	5	165	289	323	2,225
Kuruman	38	25	42	-	2	19	-	9	11	49	195
Mafeking	2	-	9	3	34	257	1	7	37	56	406
Postmasburg	89	3	3	-	18	31	-	19	10	65	238
Taung	1	1	-	-	3	-	-	1	2	6	14
Vryburg	37	10	58	1	9	76	-	19	17	97	324
Warrenton	70	-	1	-	7	5	-	12	37	88	220
Noord-Kaapland	1,987	186	1,155	44	217	1,078	8	496	683	1,495	7,349

**TABEL D.3 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN
ASIATE VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1956/57**
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steer- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Barkly-Wes	45	21	23	-	1	51	-	19	14	50	224
Boshof	9	1	2	-	2	1	-	3	8	15	41
Christiana	5	-	-	-	-	12	-	4	8	24	53
Gordania	1,187	3	223	6	32	199	2	190	224	580	2,646
Hay	164	9	-	-	2	28	-	25	14	68	310
Herbert	148	8	6	2	3	46	-	22	25	69	329
Jacobsdal	22	-	-	-	1	-	-	10	6	12	51
Kimberley	32	120	822	40	107	411	5	170	323	376	2,406
Kuruman	47	25	45	-	4	20	-	10	12	56	219
Mafeking	3	-	9	3	25	282	1	8	40	63	434
Postmastburg	91	6	3	-	20	34	-	20	11	73	258
Taung	2	-	-	-	3	-	-	1	2	7	15
Vryburg	49	13	61	1	10	99	1	20	18	97	369
Warrenton	71	-	1	-	7	5	1	13	33	93	224
Noord-Kaapland	1,875	206	1,195	52	217	1,188	10	515	738	1,583	7,579

TABEL D.4 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN
ASIAAT VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1957/58
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opben- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Barkly-Wes	48	18	32	1	2	58	1	19	15	50	244
Boshof	7	1	2	-	2	1	-	3	9	15	40
Christiana	4	-	-	-	-	13	-	4	8	24	53
Gordonia	1,084	3	252	5	36	217	2	196	239	588	2,621
Hay	169	11	-	-	2	29	-	27	15	73	326
Herbert	112	7	8	2	3	52	-	22	27	64	297
Jacobsdal	24	-	-	-	1	-	-	10	7	12	54
Kimberley	20	141	914	48	106	468	5	174	349	344	2,569
Kuruman	46	26	50	1	4	22	-	10	13	57	229
Mafeking	5	-	11	4	23	308	1	8	34	64	458
Postmasburg	78	9	5	1	21	38	-	21	11	73	257
Paung	2	-	-	-	3	-	-	1	3	8	17
Pryburg	49	14	74	1	10	121	1	21	21	98	410
Warrenton	59	-	1	-	7	6	1	14	44	91	223
Noord-Kaapland	1,707	230	1,348	63	220	1,333	11	530	795	1,561	7,798

**TABEL D.5 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN
ASIATE VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1958/59
(R1,000)**

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	44	17	38	1	2	58	1	19	18	56	254
shof	9	1	2	-	3	1	-	3	10	16	45
ristiana	3	-	-	-	-	15	-	4	8	24	54
rdonia	1,161	3	257	8	40	194	2	201	249	601	2,716
y	162	11	4	-	2	26	-	28	16	75	324
rbert	136	9	15	2	4	53	-	23	30	71	343
oobsdal	31	-	-	-	1	1	-	11	7	13	64
mberley	24	137	836	51	111	475	5	179	389	380	2,587
ruman	35	29	56	1	4	20	-	11	15	59	230
feking	9	-	12	4	24	276	1	8	36	65	435
stmasburg	88	11	6	1	23	33	-	22	12	76	272
ung	3	-	-	-	4	-	-	1	3	8	19
yburg	54	6	85	1	11	96	1	21	21	102	398
rrenton	70	-	1	-	8	7	1	15	45	95	242
ord-Kaapland	1,829	224	1,312	69	237	1,255	11	546	859	1,641	7,983

TABEL D.6 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN
ASIAAT VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1959/60
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	64	18	39	1	2	62	1	19	19	64	289
shof	19	1	2	-	3	1	-	4	10	16	56
ristiana	6	-	-	-	-	16	-	4	9	26	61
rdonia	1,168	4	279	10	57	192	3	208	269	658	2,348
y	217	10	5	-	4	28	-	29	20	81	394
rbert	159	11	15	3	5	56	-	23	32	81	385
cobsdal	46	-	-	-	2	1	-	11	7	20	87
mberley	34	129	823	48	160	507	6	182	415	437	2,741
ruman	70	33	62	1	6	20	-	12	16	64	284
feking	9	1	13	4	33	272	2	8	38	70	450
stmasburg	119	10	6	1	29	33	-	24	14	82	318
ung	2	-	-	-	4	-	-	1	3	8	18
yburg	84	13	96	1	13	99	1	22	23	110	462
rrenton	108	-	1	-	10	7	1	16	49	97	289
oord-Kaapland	2,105	230	1,341	69	328	1,294	14	563	924	1,814	8,682

TABEL D.7 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN

ASIAAT VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1960/61

(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
Markley-Wes	53	18	43	1	3	64	1	19	20	72	294
Woshof	21	1	2	-	3	3	-	4	11	18	63
Christiana	3	-	-	-	1	16	-	4	10	26	60
Ordonia	1,092	7	285	12	59	185	3	214	286	705	2,848
May	163	8	5	1	4	28	-	30	23	86	348
Herbert	159	12	16	3	5	57	-	23	34	92	401
Jacobsdal	45	-	-	-	2	-	-	12	8	28	95
Timberley	44	143	906	63	171	519	6	186	445	492	2,975
Suruman	58	44	65	1	6	20	-	12	18	69	293
Lafeking	7	2	15	4	35	262	2	8	38	72	445
Postmasburg	108	10	6	1	31	32	-	25	15	88	316
Laung	2	-	-	-	3	-	-	1	3	8	17
Ryburg	59	14	105	1	14	98	1	23	21	117	453
Arrenton	106	-	1	-	10	9	1	17	53	98	295
Noord-Kaapland	1,920	259	1,449	87	347	1,293	14	578	985	1,971	8,903

**TABEL D.8 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN
ASIATE VOLGENS PRODUKSIETAK IN NOORD-KAAPLAND VIR 1961/62**
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
arkly-Wes	71	17	55	1	3	66	1	20	18	73	325
oshof	19	2	3	-	3	3	-	4	25	18	77
hristiana	6	-	-	-	1	17	-	4	10	27	65
ordonia	1,205	9	308	13	63	186	3	219	265	753	3,024
ay	193	13	7	1	4	30	-	31	25	114	418
erbert	158	13	17	2	6	59	-	24	36	95	410
aoobsdal	52	-	-	-	2	1	-	12	8	36	111
imberley	46	169	960	59	181	532	6	190	455	553	3151
uruman	60	50	71	1	7	19	-	13	20	73	314
afeking	7	1	17	5	31	262	2	9	41	79	454
ostmasburg	110	16	8	1	33	32	-	26	16	94	336
aung	2	-	-	-	4	-	-	1	3	9	19
ryburg	49	14	108	1	15	101	1	24	21	126	460
arrenton	94	-	1	-	11	9	1	18	57	101	292
oord-Kaapland	2,072	304	1,555	84	364	1,317	14	595	1,000	2,151	9,456

TABEL E.1 DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN NOORD-KAAPLAND

VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1954/55

(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en vis- serye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en konstruk- sie	Elek- trisi- teit gas en water	Vervoer opberg- ing en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regerings dienste	Ander dienste	Oordrag- beta- lings	Bruto kapi- taal- vorming
Barkly- Wes	394	480	76	4	53	33	2	23	84	23	14	1,186
Boshof	471	4	1	-	67	13	1	11	56	4	37	665
Christi- ana	-36	1	-1	-	45	17	-	5	99	-	9	139
Gordonia	2,033	15	83	91	225	64	55	51	1,053	66	86	3,822
Hay	679	64	-	-	61	3	4	7	91	6	24	939
Herbert	583	40	18	2	92	36	5	26	40	43	24	909
Jacobs- dal	230	3	3	-	20	8	1	21	61	2	10	359
Kimberley	324	554	158	777	959	924	29	943	1,023	58	55	5,804
Kuruman	844	1,438	4	6	206	61	21	49	111	16	43	2,799
Mafeking	216	-	9	54	184	92	1	68	201	2	26	853
Postmas- burg	936	308	3	2	236	53	6	21	13	7	32	1,617
Taung	207	73	5	-	10	38	1	9	-	9	-	352
Vryburg	263	104	15	51	412	100	3	94	209	61	108	1,420
Warrenton	1,152	-	30	4	58	65	4	13	384	14	8	1,732
Noord- Kaapland	8,296	3,084	404	991	2,628	1,507	133	1,341	3,425	311	476	22,596

TABEL E.2 DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN NOORD-KAAPLAND.

VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1955/56

(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en vis- serye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en konstruk- sie	Elek- trisi- teit gas en water	Vervoer opberg- ing en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regerings dienste	Ander dienste	Oordrag beta- lings	Bruto kapi- taal- vorming
Barkly- Wes	287	597	71	8	30	37	2	27	97	23	13	1,192
Boshof	804	6	-	-	33	16	2	14	34	7	43	959
Christi- ana	390	1	3	-	40	20	1	12	131	19	8	625
Gordonia	1,785	26	97	95	254	114	43	121	903	59	80	3,577
Hay	589	79	-	1	88	4	5	10	119	5	19	919
Herbert	384	78	14	6	105	11	4	31	54	32	22	741
Jacobs- dal	169	2	2	-	10	5	-	34	37	2	8	269
Kimberley	230	576	181	1,059	1,131	350	26	1,123	1,099	55	51	5,881
Kuruman	691	1,433	3	6	116	109	19	61	95	15	40	2,588
Mafeking	235	-	10	51	186	103	2	74	234	2	22	919
Postmas- burg	147	-83	6	2	228	94	-	6	8	1	30	439
Taung	-45	38	-2	-	4	30	-	6	-	-	-	31
Vryburg	1,210	131	73	53	336	194	12	94	178	79	100	2,460
Warrenton	828	-	22	4	82	53	-	17	316	10	9	1,341
Noord- Kaapland	7,704	2,884	480	1,285	2,643	1,140	116	1,630	3,305	309	445	21,941

TABEL E.3 DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN NOORD-KAAPLAND

VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1956/57

(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en vis- serye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en konstruk- sie	Elek- trisi- teit gas en water	Vervoer opberg- ing en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regerings- dienste	Ander dienste	Oordrag- beta- lings	Bruto kapi- taal- vorm- ing
Barkly- Wes	492	582	91	4	115	42	2	-	108	28	48	1,512
Boshof	1,130	6	1	-	41	36	2	-	113	10	26	1,365
Christi- ana	233	1	1	-	17	24	1	-	154	11	9	451
Gordonia	734	28	39	145	181	99	43	95	1,286	25	60	2,735
Hay	257	93	-	2	80	-4	3	16	125	3	17	592
Herbert	376	89	13	2	224	25	4	17	31	32	15	828
Jacobs- dal	189	6	2	-	12	12	3	21	36	2	7	290
Kimberley	78	631	163	1,076	1,399	1,012	28	909	1,134	92	61	6,583
Kuruman	1,305	593	-3	9	127	230	17	36	144	13	39	2,510
Mafeking	1,154	-	36	83	228	127	2	56	215	10	30	1,941
Pestmas- burg	587	663	3	3	102	94	16	18	2	9	13	1,500
Taung	6	25	-	-	8	23	-	-	4	1	-	67
Vryburg	986	153	38	81	297	137	10	53	262	70	54	2,141
Warrenton	904	-	25	6	69	53	4	32	94	11	10	1,208
Noord- Kaapland	8,431	2,870	409	1,411	2,900	1,910	125	1,253	3,708	317	389	23,723

TABEL E.4 DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN NOORD-KAAPLAND

VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1957/58

(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en vis- serye	Mynbou en steen- groewe	Fabrieks- wese en konstruk- sie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Oordrag- beta- lings	Bruto kapi- taal- vorming
Barkly- Wes	494	566	93	7	44	47	2	34	141	28	23	1,479
Boshof	1,306	9	2	-	30	22	3	17	29	20	53	1,491
Christi- ana	126	1	1	-	26	24	-	14	141	6	13	352
Gordonia	663	26	39	164	190	116	39	152	1,284	23	72	2,768
Hay	487	103	-	1	32	8	3	21	157	5	18	834
Herbert	862	88	27	2	72	34	24	24	179	65	25	1,402
Jacobs- dal	359	4	4	1	8	7	2	-	21	4	15	425
Kimberley	62	636	204	1,517	1,347	1,027	32	1,153	966	71	59	7,074
Kuruman	1,441	590	3	41	142	125	18	63	244	14	33	2,714
Mafeking	1,387	-	44	67	258	145	3	99	225	26	38	2,292
Postmas- burg	411	705	2	-	118	102	6	4	9	7	13	1,377
Taung	70	11	1	-	11	21	-	-	7	2	-	123
Vryburg	2,617	175	92	166	330	129	25	92	359	163	101	4,249
Warrenton	870	-	23	7	66	62	2	5	311	11	9	1,366
Noord- Kaapland	11,154	2,914	535	1,973	2,674	1,869	159	1,678	4,073	445	472	27,946

TABEL E.5 DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1958/59
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fa- brieks- wese en konstruk- sie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Oordrag- beta- lings	Bruto kapi- taal- vorming
Barkly- Ves	327	545	78	15	57	48	2	45	154	23	15	1,309
Boshof	882	10	1	3	21	20	2	11	31	8	28	1,017
Christi- ana	187	1	1	-	22	19	-	28	162	9	13	442
Gordonia	1,448	49	70	166	214	82	72	157	1,304	98	76	3,736
May	716	110	-	-	36	9	4	8	414	7	11	1,315
Merbert	283	106	12	-	598	24	6	49	206	27	21	1,332
Pietermaritzburg	408	9	5	-	6	4	1	45	64	4	11	557
Kimberley	188	572	214	1,303	1,082	614	125	1,378	1,271	73	68	6,888
Kuruman	-575	192	-4	33	172	79	-	77	208	13	47	242
Laingsburg	109	-	6	57	179	177	-	33	346	13	50	970
Postmasburg	896	903	4	2	626	68	9	37	8	11	22	2,586
Stellenbosch	256	10	4	-	8	16	-	-	4	8	1	307
Swartburg	1,321	188	51	67	306	129	14	123	517	87	97	2,900
Van der Riet	1,276	-	35	12	81	64	11	42	224	16	9	1,770
Noord- Kaapland	7,722	2,695	477	1,658	3,408	1,353	246	2,033	4,913	397	469	25,371

TABEL E.6 DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN NOORD-KAAPLAND

VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1959/60

(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fa- brieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings- dienste	Ander dienste	Oordrag- beta- lings	Bruto kapit- taal- vorming
Barkly- Wes	219	516	62	12	26	61	2	23	174	19	19	1,133
Boshof	1,740	11	1	37	36	21	4	-	180	16	36	2,082
Christi- ana	423	1	2	-	44	20	2	7	338	20	13	870
Gordonia	1,064	76	164	469	326	130	87	107	1,361	40	79	3,903
Hay	652	161	-	3	52	19	-	9	168	10	21	1,095
Herbert	619	87	20	-	121	78	6	40	154	49	33	1,207
Jacobs- dal	250	12	3	-	18	7	-	45	126	3	14	478
Kimberley	140	780	165	766	1,050	900	33	1,173	1,294	127	74	6,502
Kuruman	1,063	976	-3	2	226	70	18	133	354	13	40	2,892
Mafeking	1,052	-	33	22	327	169	2	97	333	51	53	2,139
Postmas- burg	868	1,305	5	-	1,518	214	11	226	14	43	30	4,234
Taung	-44	11	-6	-	10	17	-	-	-	-	-	-12
Vryburg	1,954	209	186	121	383	694	19	175	830	156	99	4,826
Warrenton	1,323	-	66	2	32	68	1	84	296	17	10	1,899
Noord- Kaapland	11,323	4,145	698	1,434	4,169	2,468	185	2,119	5,622	564	521	33,248

TABEL E.7 DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN NOORD-KAAPLAND.

VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1960/61

(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fa- brieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Vervoer opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Oordrag- beta- lings	Bruto kapi- taal- vorming
Barkly- Ves	540	560	95	6	108	63	2	26	177	29	22	1,628
Boshof	932	13	1	4	10	38	1	30	43	9	53	1,134
Christi- ana	218	1	1	-	16	21	1	4	215	11	14	502
Gordonia	567	25	35	233	1,012	210	34	88	710	42	96	3,052
Hay	-37	225	-	1	15	11	1	12	107	2	35	372
Herbert	39	93	4	-	154	42	1	10	145	9	37	534
Jacobs- dal	119	1	1	11	4	9	-	14	167	1	18	345
Kimberley	132	709	165	1,214	1,276	978	28	674	1,935	66	85	7,262
Kuruman	424	2,029	34	15	467	39	23	159	504	72	49	3,815
Mafeking	792	-	28	14	278	111	15	179	169	6	57	1,649
Postmas- burg	-51	710	19	-	1,404	50	3	30	70	4	36	2,275
Laung	43	15	1	-	9	20	-	1	2	2	1	94
Fryburg	1,360	238	77	629	1,039	61	15	285	882	107	120	4,813
Warrenton	922	-	27	43	96	84	15	62	321	11	11	1,577
Noord- Kaapland	6,000	4,619	488	2,170	5,888	1,737	124	1,574	5,447	371	634	29,052

TABEL E.8 DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN NOORD-KAAPLAND
VOLGENS PRODUKSIETAK VIR 1961/62
(R1,000)

Distrik	Landbou bosbou en visserye	Mynbou en steen- groewe	Fa- brieks- wese en kon- struksie	Elektri- siteit gas en water	Verv. er opber- ging en kommuni- kasie	Handel	Finan- siële instel- lings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene rege- rings dienste	Ander dienste	Oordrag- beta- lings	Bruto kapitaal- vorming
Cley-Wes	568	661	112	11	47	7	35	55	156	32	19	1,703
oof	959	34	1	-	51	34	2	-	74	9	41	1,205
stiana	293	1	2	..	32	14	1	17	367	14	14	755
lonia	1,135	22	52	187	224	145	15	122	692	69	87	2,750
	26	297	-	-	22	6	-	31	145	80	37	644
bert	365	70	13	..	84	5	12	25	98	30	26	728
obsdal	584	-3	6	-	8	13	1	22	65	6	13	715
erley	155	619	223	1,591	2,485	82	89	1,258	1,478	76	63	8,119
uman	933	1,430	42	-	352	211	67	401	690	30	80	4,236
eking	1,323	-	39	14	257	145	1	54	118	10	57	2,018
tmaburg	587	1,897	21	-	347	80	2	-	49	15	65	3,063
ag	-20	36	-	-	12	22	-	4	3	1	-	58
burg	1,790	576	86	192	267	291	25	277	523	144	92	4,263
renton	668	-	21	54	109	80	1	95	148	8	11	1,195
rd- apland	9,366	5,640	618	2,049	4,297	1,135	251	2,361	4,605	524	605	31,452

LYS VAN AANGEHAALDE WERKE

- A. Amptelike en semi-amptelike verslae
1. Buro vir Statistiek, Bevolkingsensus, n Geografiese verspreiding van die Bevolking van Suid-Afrika, 1960, Staatsdrukker, Pretoria.
 2. Buro vir Statistiek, Verslae oor Landbou- en Veeteelt-produksie en Suikerrietplantasies van 1954/55 tot 1961/62, Staatsdrukker, Pretoria.
 3. Buro vir Statistiek, Nywerheidsensusverslae van 1954/55 tot 1961/62, Staatsdrukker, Pretoria.
 4. Buro vir Statistiek, Sensus van Distribusie- en Diens-inrigtings van 1952, Staatsdrukker, Pretoria.
 5. Buro vir Statistiek, Sensus van Groot- en Kleindistribusiehandel 1960/61, Staatsdrukker, Pretoria.
 6. Buro vir Statistiek, Sensus van die Motorhandel, 1956/57 en 1960/61, Staatsdrukker, Pretoria.
 7. Buro vir Statistiek, Opname van Gesinsuitgawe, Verslae No. 4 en 5 van 1955, Staatsdrukker, Pretoria, 1960.
 8. Buro vir Statistiek, Uniestatistiek oor vyftig jaar, Staatsdrukker, Pretoria, 1960.
 9. Buro vir Statistiek, Sensus vir Rekeninge, Ouditering en Boekhoudingsdienste van 1962, Staatsdrukker, Pretoria.
 10. Buro vir Statistiek, Statistiese Jaarboek, 1964, Staatsdrukker, Pretoria, 1965.
 11. Departement van Landbou-ekonomie en Bemarking, n Kortbegrip van Landboustatistiek van die Republiek van Suid-Afrika, Staatsdrukker, Pretoria.
 12. Departement van Landbou-ekonomie en Bemarking, Agro-Ekonomiese opnames van die Unie, Staatsdrukker, Pretoria, 1952/53.

13. Departement van Landbou-ekonomie en Bemarking,
Economic Investigation of Industrial-milk production
in four Dairy-Farming Areas, Departement Landbou-
ekonomie en Bemarking, Pretoria, 1956/57.
14. Departement Landbou-tegniese Dienste, Verslag van die
Komitee van Onderzoek na landbounavorsingsbehoefte
van die gebiede wat deur die Oranjerivierontwikkelings-
projek bedien sal word, Landbou-tegniese Dienste,
Pretoria, 1962.
15. Departement Landbou-tegniese Dienste, Die aanvaarding
van verbeterde akkerbouprodukte in die Settlers-grond-
bewaringsdistrik soos beïnvloed deur sekere sosio-
ekonomiese faktore, Tegniese mededeling No. 34,
Staatsdrukker, Pretoria, 1965.
16. Departement van Mynwese, Die Delfstowwe in die Unie
van Suid-Afrika, Vierde Uitgawe, Staatsdrukker,
Pretoria, 1959.
17. Departement van Mynwese, Minerale, Staatsdrukker,
1967.
18. Departement van Mynwese, Gips in die Republiek van
Suid-Afrika, Handboek 4, Staatsdrukker, Pretoria, 1963.
19. Departement van Beplanning, Natural Resources Deve-
lopment Council, Manganese Report, Volume 2, 1963,
Staatsdrukker, Pretoria.
20. Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap, Die
arbeidspatroon van Kleurlinge in Wes-Kaapland,
Staatsdrukker, Pretoria, 1967.
21. Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap, Jaarver-
slae 1954 tot 1962, Staatsdrukker, Pretoria.

22. Jaarverslae van die Kontroleur- en Ouditeur-generaal vir die boekjare 1954/55 tot 1961/62, Staatsdrukker, Pretoria.
23. Jaarverslae van die Provinsiale Ouditeur van die Kaapprovinsie van 1954/55 tot 1961/62.
24. Jaarverslae van die Provinsiale Ouditeur van Transvaal van 1954/55 tot 1961/62.
25. Jaarverslae van die Provinsiale Ouditeur van die Oranje-Vrystaat van 1954/55 tot 1961/62.
26. Sekretaris van Waterwese, Verslag oor die Voorgestelde Oranjerivierontwikkelingsprojek, W.P.X-'62, Staatsdrukker, Pretoria, 1962/63.
27. Sekretaris van Waterwese, Aanvullende verslag oor die Oranjerivierontwikkelingsprojek, W.P. AA.-'64, Staatsdrukker, Pretoria, 1964/65.
28. Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens, Begroting van uitgawes aan Kapitaal- en Verbeteringswerke van 1954/55 tot 1961/62, Staatsdrukker, Pretoria.
29. Suid-Afrikaanse Wolraad, Statistical Analysis of the South African Woolclip according to Province, Area and Magisterial District, Pretoria.
30. Verslag van die Kommissie vir Sosio-Ekonomiese Ontwikkeling van die Bantoegebiede binne die Unie van Suid-Afrika, U.G.61/1955, Staatsdrukker, Pretoria.
31. Beplannings- en Ontwikkelingsadviesraad van die Oranje-Vrystaat, Simposium insake nywerheidsvestiging in die Oranje-Vrystaat en Noordwes-Kaapland, Beplannings- en Ontwikkelingsadviesraad, Bloemfontein, 1966.

B. Boeke

- 32. Perloff, H.S. e.a. Regions, Resources and Economic Growth, The John Hopkins Press, Baltimore, 1960.
- 33. Wellington, J.H. Southern Africa, Volume I, Cambridge University Press, Cambridge, 1955.

C. Artikels en tydskrifte

- 34. Brand, S.S. Ekonomiese Dualisme in die Suid-Afrikaanse Volkshuishouding, Suid-Afrikaanse tydskrif vir Ekonomie, Volume 36, No. 1, Maart 1968.
- 35. Berridge, G. Noord-Kaapland 2, South African Financial Gazette, 21st June, 1968.
- 36. Krogh, D.C. en Stadler, J.J. A guide to the National Accounting Framework of the South African Economy, Finance and Trade Review, Volume V, No. 5, December 1962/March 1936.
- 37. Marais, G. Die Verband tussen Ekonomiese Ontwikkeling en Vestiging van Sekondêre nywerhede in die Republiek van Suid-Afrika, Volkskas Nuusbriewe, Julie 1963.
- 38. Riekert, P.J. The Introduction of Economic Budgeting in South Africa, Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Ekonomie, Volume 30, No. 4, Desember 1962.
- 39. Visser, A.J. Die ontwikkeling van grensnywerhede met spesiale verwysing na die Wes-Transvaalse en Noord-Kaaplandse gebiede, Tydskrif vir Rasse-aangeleenthede, Volume 17, No. 4, Oktober 1966.

D. Ongepubliseerde verhandelings en proefskrifte

- 40. Groenewald, B.P. Die Reële Volksproduk en -besteding van Suid-Afrika, 1946-1960, D. Com-proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1964.

41. Nel, P.A. Die Berekening en Gebruik van Streeksinkome-
syfers met spesiale verwysing na die Oranje-Vrystaat,
M. Com-verhandeling, Universiteit van Pretoria, 1964.
42. Oosthuizen, J.W. Karakoelboerdery in Gordonia,
M.Sc(Agric)-verhandeling, Universiteit van Pretoria,
1966.
43. Retief, A.J. Die Verdeling van die Volksinkome van
die Unie volgens ras, 1956/57, M.Com-verhandeling,
Universiteit van Stellenbosch, 1960.
44. Stadler, J.J. Die Bruto Binnelandse Produk van Suid-
Afrika, 1911-1959, D.Com-proefskrif, Universiteit
van Pretoria, 1962.
45. Thirion, S.F. Die Indeling van die Volksinkome van
die Unie volgens Rassegroep vir die jaar 1946/47, 'n
metodiese studie, M.Com-verhandeling, Universiteit
van Pretoria.
46. Van der Merwe, E.J. Berekening van die Streeksinkome
vir Transvaal op grondslag van landdrosdistrikte,
M.Com-skripsie, Potchefstroomse Universiteit vir
C.H.O., 1963.
47. Van der Merwe, E.J. Enkele Ekonomiese Aspekte van
die Oranjerivierontwikkelingsprojek, D.Com-proefskrif,
Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O., 1966.
48. Van Zyl, D.P. Enkele kenmerke en eienskappe van
suksesvolle huurders op die Vaalhartzbesproeiingskema,
D.Sc(Agric)-proefskrif, Universiteit van Pretoria,
1965.
49. Willers, J.J.D. /....

49. Willers, J.J.D. Kapitaalvorming en Kapitaalbesit in die Unie, 1910 tot 1953, D.Com-proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1955.

E. Diverse Publikasies

50. Buro vir Ekonomiese Onderzoek, Die invloed van spoorwegtariewe op die vestiging van nywerhede in Suid-Afrika, Universiteit van Stellenbosch, 1958.
51. Mining Annual Review, Mining Journal, W.S. Caines Ltd., London, 1968.
52. United Nations, A System of National Accounts and Supporting Tables, New York, 1960.
53. United Nations, Concepts and Definitions of Capital Formation, New York, 1953.